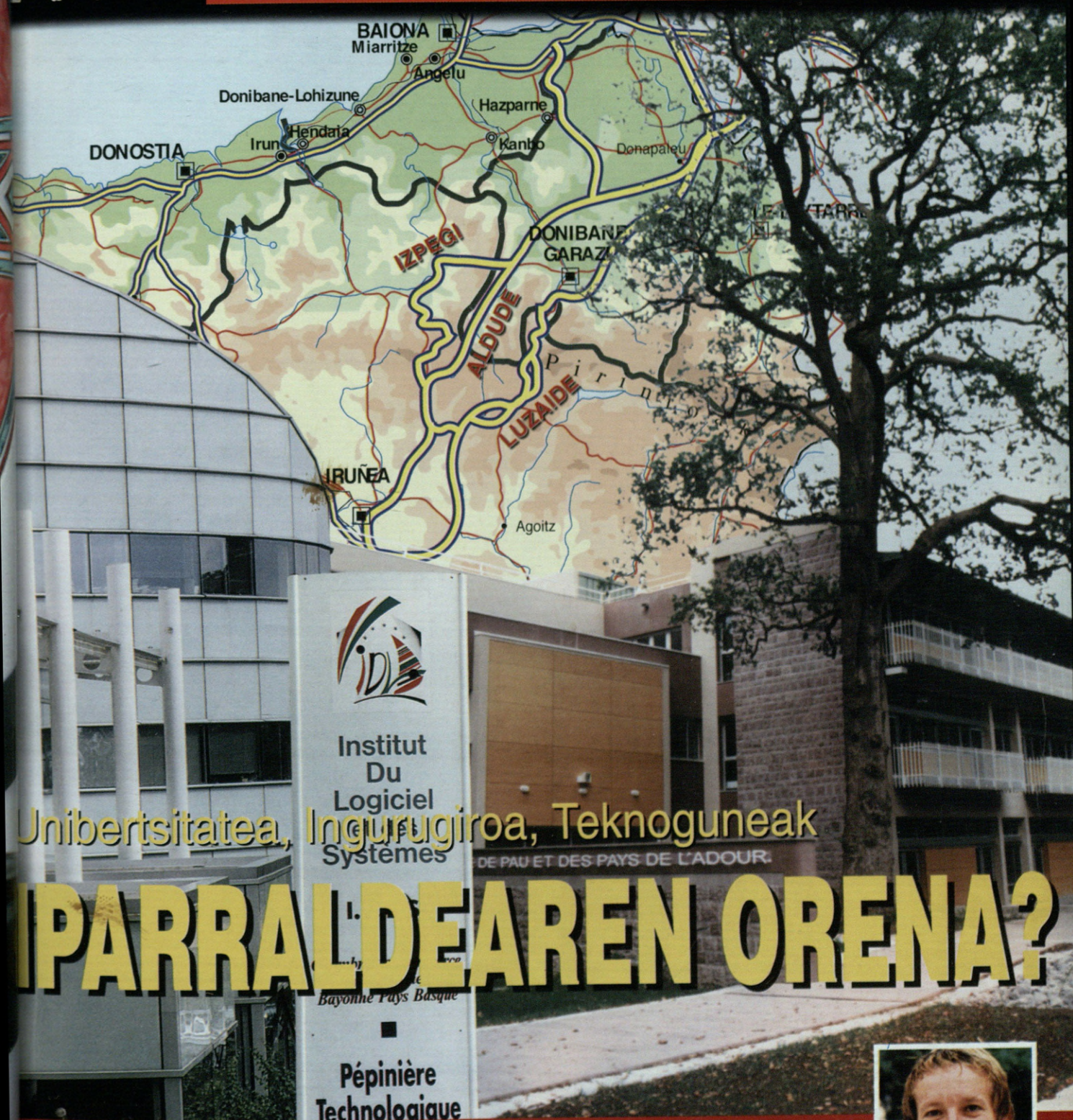

Emilio Majuelo: "Bizitza ikerkuntzari eskaini diot"

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

Unibertsitatea, Ingurugiroa, Teknoguneak

IPARRALDEAREN ORENA?

Rakel Peña

Baloratzekoa da abertzaleok Madrilera joatearena"

DISEINUA

FOTOKONPOSAKETA

INPRESIOA

EDIZIO DIGITALA

BIDALKETA

antza

grafikagintza & komunikazioa

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: Aitzol Goikoetxea

■ Rakel Peña: «Baloratzekoa da Madrilera joatearena»

8

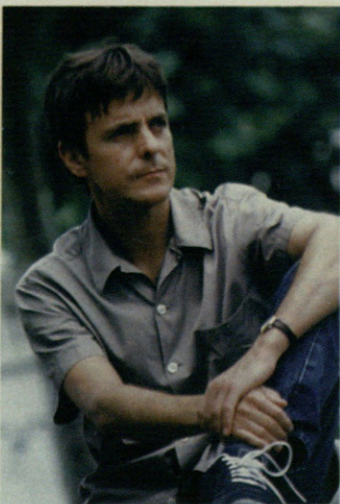
■ Iparraldea: Lurralde eskeman barrena

17

■ Majuelo: «Bizitza ikerkuntzari eskaini diot»

28

■ Senperena: Pop doinuak jazz eta bluesez jantziak

34

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. <i>Asisko Urmeneta</i>	4
Irakurleak mintzo	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrizketa: Rakel Peña.	
<i>Xabier Letona</i>	8

EKONOMIA

Finantz mundializazioaren arriskuen aurrean erne.	
<i>Daniel Udalaiz</i>	11

EUSKARA

Teknologia berriak euskararentzat.	
<i>Amaia Olano</i>	14

GIZARTEA

Iparraldea: Lurralde eskeman barrena.	
<i>Mikel Asurmendi</i>	17
Elkarrizketa: Emilio Majuelo.	
<i>Erlantz Urtasun</i>	28

KULTURA

<i>Euskal Kulturaren Ezpalak</i>	32
Senperena: Pop doinuak jazz eta bluesez jantziak.	
<i>Estitxu Eizagirre</i>	34
Galeseko neska maltzurra Nerearen bizitza nahasten. <i>Beñat Doxandabaratz</i>	36

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	38
Agenda	41
Irrati-Telebista. <i>Beñat Doxandabaratz</i>	42
Bizia	45
Ihesi	46
Denborapasak	48

IRITZIAK

<i>Azkena: Tere Irastortza</i>	50
--------------------------------	----

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura eta Euskara Departamendua

Argitarapen honen editatzaile laguntzaileak:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

BIOLENTZIA EUSKAL HERRIAN:
 HIRU ATXILOTU PIXA EGITEA-
 GATIK KARRIKAN, BERTZE LAU
 GAIZKI PARKINATZEAGATIK ETA
 BATTO PAPERA LURRERA BOTA-
 TZEAGATIK ; DAGOENeko ETA SEI EG

ASISKO + XAMAR

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
Onintza Irureta, Xabier Letona, Erix
Zapirain.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
Soraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45.

Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/
943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122
Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3.
ezkerra. 31011 Iruñea.

Tel.: 948 17 80 78. Faxa: 948 17 80 77.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria...15.000 pezeta.

Ipar Euskal Herria...717 libera.

Espainia...15.000 pezeta.

Beste atzerriak...19.300 pezeta.

Airez...30.225 pezeta.

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaila Taldeko partaidea da

Kaixo Miel Anjel Elustondo

Iazko iraila-urria partean izan nintzen EEBB-etako paraje horietan, Boisen, Elkon eta izena gogoratzen ez dudan beste hainbatetan. Euskal amerikarrei buruz idatzi duzun artikulua asko gustatu zait. Ez dakit Ameriketako mendebaldean egundo izan ez direnak nik beste gozatuko ote duten, baina nik behintzat gozatu ederra hartu dut. Elustondok bere artikuluan honela dio: «Boiseko bizkaitarrak —Boiseko euskaldunak bizkaitarrak baitira...—. Egia berdaderua. Eta Elkon, oster, zuk diozun bezala, erdiak bizkaitarrak eta beste erdiak nafarrak. Ez al dago giputzik? Nik bat ere ez nuen ezagutu.

Euskara fosilarena ere egia da. Euskaldun amerikarren esamolde zaharrak gogoratzerakoan, sarri askotan, Galapagos Uhartearena datorkit burura. Uharte hau kontinentetik banatu ostean, bertan gorde ziren antzinako fauna eta floraren berezitasunik zaharrenak. Kontinenteak eboluzionatu zuen bitartean, Galapagoen uharteak bere horretan jarraitu zuen. Oker ez banago, Darwinek handik ateratu zituen «Espezien Jatorria» lanerako materialik gehien.

Gogoan dut, baita ere, bizkaitarrek behintzat, dolarrari «ogorlekue» deitzen diotela; musean pokerreko kartekin jokatzeko dutela, eta harriak eta hamarrekoak kasinotako fitxak zirela —Las Vegas gertu baitago—. Mahaia bera borobila zen. Gainerako guztiak, enbidoak, hordagoak eta atzera egiteak, Euskal Herrian bezala.

Beste behin, Boiseko Euskal Etxean geundela lagun bat eta biok, gure herriko (Abadiño) Ramon Uribeetxebarriak —hogeita hamar urte Ameriketara— hauxe esan zigun: «Ta amutalak! akuluen badakizue ala?». Laguna eta biok harrituta: «akuluen?». Eta Ramonek: «Bai, atzeko horretan». Eta badakizu zer zen atzean

zegoena: Billarra. Uste dut hizkuntzalariek zabaluntza semantikoa edo deitzen diotela honi. Ez dakit «makila» edo antzerakoak baino zuzenagoa den, baina, behintzat, adierazgarriagoa eta indartsuagoa bada.

Amaitzeko, Boisen entzundako pasadizo bat kontatuko dizut: Munitibar inguruko gizon bat azkenetan zegoela, apaiz euskaldun bat joan zitzaion azken bedekarioak ematera. Halako batean, apaizak dinotso: «Beno, adiskide, prestatu bihera deuek Jangoikoana joateko (hatzamarrez gorantz apuntatzen zuen bitartean)». Eta hiltzorian zegoenak: «Gora ez, nik hemen behien gure dot, kuadrilan».

Besterik ez, zorianak artikulua gatik eta ondo bizi.

**JUAN ANTONIO ATUTXA
DURANGO (BIZKAIA)**

Oharra: 1.723ko alean, politika saileko iritzian, Balere Bakaikoaren artikuluari esaldi bat jan zitzaion. Azken parrafoak hala behar zuen izan: «Lehenengo mendearen amaieran nafarrak Gamazo ministroaren aurka altxatu ziren eta kargutik kentzea lortu zuten. XX. mendea bukatzen ari den une honetan ez al litzateke egokia izango euskaldun guztiak, Iparraldekoak barne, euskal subiranotasunaren alde azaltzeko Europaren aurrean Van Mierterekin egin nahi digun maltzurkeria aitzakitatzat hartuta? Erantzun sendoak emateko garaian gaude!».

Oharra: «Urretxu-Zumarragako Toponimia» liburuari prezioa oker jarri zitzaion uztailaren 4ko alean (1.722ko alean). 850 pezeta izan beharrean, bere salneurria 3.000 pezetatakoa da.

Hiruko Txikian

ASALDURA

Horrela izendatu du EAEko Auzitegi Nagusiko lehendakariak HBko Mahai Nazionalako kide presoen libratzeak gizartean sortu dezakeen ondorioa. Eta zer gizarte motari buruz ari ote den Zorrilla jauna nahi nuke jakin neure motzoloan. Zeren eskandaloa, eskandaloa mahaikideak kartzelaratzearekin burutu zuten. Eta nik dakidala behintzat, orduko hartan demokrata organikoak ez ziren matxinatu. Areago, pozik asko agertu ziren epaiaren aurrean. Txaloka eta bibaka onartu baitzuten astakeria. Beraz, orduan Justiziaren injustiziaz harro zeudenengandik orain euren latsa adierazi izana

itxarotea, sagarrondoaren legatzburuaz plakia berdintzea bezalakoxea da. Tamainako kokolokeriak alegia. Lasai bedi beraz alde hortatik Zorrilla jauna. Eta orduko erabaki hura euskal ezker abertzalearen aurkako mendeku higuinarriztat jo genuenoi buruz ari bada, lasai egoteko ere esango nioke, beste hainbat nazkagarriekin bezalaxe! Ai gure hilak, preso, exiliatu eta konfinatuak! Abegi txarra egitetik haratago ez baitugu bide askorik ireki gure kezkarako. Ez ezazuela inoren beldurrik izan behingoz zeuen legeak betetzeko, nagusi zaudete eta. Oraingoz ●

◆ **JOXE MARI OSTOLAZA**

T E R M O

TXANPONA

AURRETIKO
ERRETIROAK

Aurretiko erretiroak ez-tabaidagune dira azkenaldian Hego Euskal Herri eta Espainian. Egun hauen tratamendua Espainiako Gobernuaren esku dago eta honek, berri ere, gure herriaren subiranotasun nazional eta ekonomiko eza egiaztatzen du. Aurten, Espainiako Gobernuak, zergadunen diruarekin, 100.000 milioi pezeta (4.000 libera) gastatuko ditu dauden 85.000 aurre-erretiratuak erantzuteko; baita errentagarriak diren enpresetakoei ere. Birmoldaketa prozesuek kaltetutako enpresa handiek, bankuek eta finantz entitateek etekina ateradiote sistema honi. Orain beste enpresa errentagarri batzuk dira sistema honen onuradun. Enpresa txiki eta ertainetako langileak, presio ahalmenik ez dutenak eta handietakoak bezain zergadun direnak, langabeziara bultzatuak izan dira. Gauzak honela, helburua zehaztu beharko litzateke: kontratu duinekin gazteak lan merkatura sartzea. Honetarako, erretiroa ofizialki 60 urtetan jarri beharko litzateke. Hala ez balitz, enpresa txiki eta ertainetako langileek lehentasuna izango beharko lukete aurretiko erretiroak jasotzerakoan.

◆ DANIEL UDALAITZ

LASTERKETA HASI DA

TEORIAN Espainiako hauteskunde orokorrrak datorren martxoan beharko lukete. Ekaineko hauteskundearen emaitzak ikusita, PP eta PSOEn lehia gogorra espero da ordurako. Baina Hego Euskal Herrian ere hasi dira mintzagai izaten hauteskundeak. Sabin Intxaurrek zabaldu zuen Pandorako kutxa, EAJ, EA eta EHk elkarrekin aurkeztu beharko luketela esanez. Xabier Arzalluzek tentu handiz heldu zion proposamenari, besteak beste ekimena aurrera ateratzeko EHren prestutasuna zalantzan jarritz. Joseba Permachek, zertarako zehaztu behar zela ihardetsi zion Intxaurreari. Edozein modutan, ez dirudi EA eta EAJren aldetik hauteskunde hauetara aurkezteko zalantzarik dagoenik; ezker abertzalean, ostera, gaiak tradizio handia du eta hausnarketetan ez aurkeztearenak ere bere lekua izan du. Ikusi behar EHk oraingo abagunean zer erabakitzen duen.

URTEBETE «EGIN» ITXI ZUTELA

DUELA urtebete «Egin» eta «Egin Irratia» itxi izanaren zurrumbilo errepresiboa bizi izan zuen euskal gizarteak. Hilabete batzuetan, HBko Mahai Nazionala espetxeratu zuten, KASekoak izan eta ETaren finantzazioan aritzearen akusaziopean talde handia espetxeratu zuten eta ondoren ezker abertzalearen komunikabide garrantzitsuenak itxi. Erabaki judizialetan baino erabaki politikoetan oinarritutako operazioa izan zen,

■ Duela urtebete itxi zuten «Egin».

JOSEBA OLALDE

denborak argi utziko duen moduan. Euskal Herrian zabaldu den prozesua zabaldu izan ez balitz, nekez egongo zen sumarioa lotan. «Nola aldatzen diren gauzak, kamarada».

EAJ-REN ERABAKI AUSARTA

EUSKO Alderdi Jeltzaleak erabaki ausarta hartu du Europako Partidu Popularra (EPP) utzerakoan. Bitxia izango da izaera demokratikoa duena berdeen taldean (48 diputatu, Europako Parlamentuko hirugarren taldea) ikustea; baina Europako estatutik gabeko nazioen ordezkariak barne taldea osatuko dute 14 taldekideekin eta orohar, hor ondo kokatuko dira jeltzaleak. Demokratikoa izaerari uko egin barik nazionalismoaren printzipioari eutsi diote jeltzaleek, hala behar denean tradizioari (EPPri) ere bizkar ematen badakitela erakutsiz. EPPn, aldiz, ez dirudi diputatu baten ihesak negarra eragingo duenik.

ALBERTO ELOSEGI

B A H E A

- Juan Jose Ibarretxe Lehendakaria: «Hari zuzena dut Aznar Lehendakariarekin bake prozesuaz hitz egiteko».
- Xabier Arzalluz Kontzertua dela eta: «Ez dugu zeregin handirik autonomiarekin bake eta Europa barruan estatu bat ez bagara ez dugu inolako defentsarik izango».
- Joseba Permach, HBko bozeramailea Kontzertuaren auziaz: «EBko espedienteak argi erakusten du egungo euskal marko juridiko-politikoak agortua dagoela eta, beraz, burujak

E T R O A

AITAREN ETXEA

Juan Jose Ibarretxe Lehendakariak Kontzertuaren defentsan egindako agerpen instituzionalak agerian utzi du Kontzertuarekiko —eta zeharka euskal autogobernua eta burujabetzarekiko— dauden desberdintasun sakonak. Adostasun bakarra dago: denek Kontzertuaren defentsan daudela esatearena. Batzuk berori gaintitu beharraz mintzo dira, besteek indarrean jartzeko moduarekiko kritikak egiten dituzte eta, beste batzuk, helegite bitxiekin defendatzen dute. Burujabetza maila handiagoen azterna da Kontzertua eta bera kolokan jartzea baino bere gaintitzea da abertzaleek defendatu beharko luketena. Europako Batasunetik herri txikiei etor dakiekeen adierazle ere bada. Frantzia eta Espainiaren aurrean indarrak banatzea ikuspegi motzekoa izan bada, are motzagoa European berdintsu jokatzea.

SINESGARRITASUNIK EZ

EUSKAL presoen mundua ezagutzen duenak nekez sinets dezake presoak sailkatzeko espetxeetan erabiltzen diren irizpideetan. Eta, jakina, ezta ere presoaren jardura onean oinarrituta, Amaia Bao, Txotxe Andueza —gaixotasunagatik kalean beharko lukeena— eta Mati Iturralde, HBko buruzagi espetxeratuak, hirugarren graduan jartzeko Basauriko Espetxeko zuzendari-tzak hartutako erabakia. Espainiako Auzitegi Konstituzionalaren jarduerarekiko lotura antzematen da erabakian.

ZABALZA KASUA BERRIRO

MIKEL Zabalza aeztarra Intxaurrendoko Guardia Zibilaren koartelean «bañeran» torturatu hil zuten sinesmena sustraitua dago euskal gizartean. Judizialki ere gauza bera frogatu ahal izateko bidean urrats berriak eman dira, Donos-

tian, Augusto Maeso epailearen aurrean bi pertsonak egindako adierazpenekin: Enrique de Federiko Polizia Judizialeko Komisario Nagusiak eta Intxaurrendoko telefono zentralitan ibilitako goardia zibil baten adierazpenek, Mikel Zabalza Intxaurrendon goitik behera bustita eta konorte gabe ibili zutela baieztatzen dute.

■ Zabalza 85ko azaroan agertu zen hilik.

■ Txetxu Barrios.

IZPIAK

Txetxu Barrios euskal preso parlamentari nafarrak ezin izango du parlamentari gisa jardun preso dagoen bitartean. EHk Barriok parlamentari zereginetan aritu ahal izatea eskatu izan du baina Parlamentuko Mahaiak, lehen Floren Aoiz eta Adolfo Araizekin legez, uko egin dio eskaerari.

Andre Viau izango da aurrerantzean Pirinio Atlantikoetako prefeta berria. Frantziako Ministroen Kontseiluak Gilles Bouihagueten ordezkizendatu du Viau.

Miguel Sanz hilaren 26an izendatuko dute Nafar Gobernuako Lehendakari. Aurreko bietan prozedura automatikoz heldu da kargura, oraingoan PSNren abstentzioa nahiko du gehiago sinplez ateratzeko.

■ Miguel Sanz.

ekonomikoa eta fiskala bermatuko duen marko berri bat behar dugu». Juan Costa Espainiako Ogasun Idazkaria: «Espainiako gobernuak ez du onartuko euskal izartea eta Espainiako herritarren ondarea den instituzioa arriskuan jartzea». Xabier Lapitz, «Deia»-ko zuzendariordea: «Enkaputxatu espainiarrak Hernanin sartu garenetik mozala jartzeko, Euskadi eta Espainia kontrako norabidean abiatu dira. Hemen mugimendua bakea eta askatasuna lortze bidean joan da. Han, besterik gabe, ez da mugimendurik izan».

R A K E L P E Ñ A

EHko talde parlamentarioko Rakel Peña Eusko Legebiltzarreko Mahaian Juan Mari Atutxaren aldamenean ikusteak argazkilarien arreta erakarri zuen. Hilabeteen igarotzeak eta kamera sorta ederraren aurrean egoteak, ordea, ez du argazkietara ohitu.

“BALORATZEKO DA MADRILERA JOATEARENA”

Mahaia tresna garrantzitsua da edozein legebiltzarretan. Dena den, azalduko al zenuke, azaletik besterik ez bada, zer den eta bere jarduera nolakoa den?

Definizioz, Mahaia da Legebiltzarra gobernatzen duena. Barne funtzionamenduan ematen diren gai guztien bideratzeaz arduratzen da, kontu txiki eta handiak. Jardunak ez du misteriorik, astean zehar egiten diren bileretan gaiei, proposamenei eta abarrei bidea ematea, Parlamentuko langilegoaren kontuak aztertu, arazo larriak, administrazio ekonomikoa... azken finean, Parlamentuan mugitzen den guztia aztertzen da han.

■ **Hasieran bitxia egiten zen zu Mahaian ikustea, EH Eusko Legebiltzarreko Mahaian ikustea, alegia. Nola moldatu izan zara hilabete hauetan? Eroso sentitzen al zara?**

Ez da nire gustuko kargu bat, baina talde parlamentarioan kargu honetarako nire izena atera zenean, egin beharreko gauza bat bezala hartu nuen, beste askori beste batzuk egokitu zaizkion moduan. Jadanik zortzi bat hilabete eman dut zeregin honetan eta ahalik eta ondoen aritzen saiatu naiz. Dena den, arazo handirik ere ez da egon.

■ **Nolakoa da Mahakideen harremana?**

Ez dago harreman berezirik, sakonik, baina elkarrekin eraman behar dugun dinamika dagokionez, guztiok saiatzen gara gure arteko elkarbizitza ahalik eta normalena izan dadin. Harreman zibilizatua da, baina harreman politiko hutsa.

■ **Legealdi honetan gauzatzen ari da EHren partehartze normalizatua Legebiltzar honetan. Honek lan bat eskatzen dio EHri eta emaitza batzuk ere badira. Merezki al du partehartze normalizatu honek?**

Merezki du baina lan handia egin behar da emaitza txiki batzuk ikusi ahal izateko, makinaria instituzionala nahiko astuna delako. Guk baliabide batzuk bideratu ditugu zeregin honetara, baina gure ikusmoldea ez

da izan Legebiltzarren egunerokotasunean integratu eta baliabide mordoa hona ekartzea. Lana-emaitzen ekuazioari erantzuteko, lehendabizi galdetu beharko litzateke ea zertarako gauden gu hemen.

■ **Azkenengo urteetan HBk eta orain EHk instituzio honi buruz izan duen ikuspegia kontuan hartuta eta orain hemen buru-**

belarri sartuta ikustetik dator galdera.

Hona ekarri dugun dinamika planteamendu politiko orokor baten barruan egin zen eta horren baitan Legebiltzar hau puntu zehatz bat zen. Ez da alde aurretik egindako planteamendu bat; eta urriko hautes-

■ **“Argi daukat EAJ eta EA ezin direla Madrilgo Legebiltzarrera joan orain arte joan diren dinamika berdinarekin”**

■ «Kontzertuaren aferan, galdera da ea z...

kundetan izandako emaitzak ikusi ondoren, EAJ eta EA gutxiengoan geratzen ziren eta, abiatutako prozesu orokorra kontuan hartuta, haien jardura babestu behar zen. Aurrera goaz eta, beraz, hemen egindako lanak merezi izan du. Gu urratsak ematen jarraitzeko prest gaude.

■ **Hau da, zuek asmo bat zeneukaten eta urriko emaitzen ondoren, asmo hori apur bat birmoldatu behar izan zenu-ten?**

Gauza bat da alderdi bakoitzak egiten duen planteamendua, baina gero errealtateak agintzen du. Kasu honetan, errealtateak eskatzen zuen EAJ eta EAri babestua ematea, behar zuten gehiengoa lortzeko. Printzipioz, ona da alde aurretik egiten diren plangintzen eta ondoren dauden emaitzen arteko egokipen hori, beti ere zure planteamendu politiko orokorrekin bat baldin badatoz.

■ **Azkenean, oraingoz behintzat, kurduen Legebiltzarra ez da etorriko.**

Aste honetan dator ordezkari...

OLALIDE

den Euskal Herriko burujabetza defendatzeko?».

Legebiltzarrera, baina beraien biltzarra ez. Ocalanen epaiketa dela eta beraien dinamika berbideratu dituzte eta erabaki hori hor kokatu behar da.

■ Ezustean harrapatu al zaituzte erabakiak?

Bai kurduekin eta bai atzerriko beste talde batzuekin ere, elkartasuna beraien beharretara moldatzea izan da gure irizpidea. Beraz, ikusiko dugu nola jarraitu elkartasun horrekin beste modu batzuen bidez.

■ Bizkaiko eta Gipuzkoako diputazioetan, EH gobernuetan zuzenean sartuko ez balitz, babestuko al lituzke gobernuak, Eusko Jaurlaritzarekin egiten duen gisan?

Guk hipotesi hori ez dugu egokitzat hartzen diputazioetarako. Gobernu horietan parte hartu nahi dugu eta bide horretan goazela uste dut. Akordio orokorrak behar dira eta gero, in-darren arabera, toki batzuetan akordio horrek balio beharko du gobernatzeko

eta bestela oposizio lana garatzeko. Gure hipotesietan ez da sartzen Legebiltzar honetako akordio parlamentarioa diputazioetara eramatea, hemengo akordioa ho-

HERRI MUGIMENDUTIK LEGE BILTZARREKO MAHAIRA

Eibarren jaioetakoa da, baina bizitza osoa Gasteizen eman du. Iragan astean bete zituen 35 urte. Herri mugimenduetan aritua da, feminismoan batez ere —Egizanen—, eta Mahaiko 2. lehendakaritzatik, ezker abertzaleak Eusko Legebiltzarrean emandako jauziaren adierazlerik ikusgarriena da. 97tik izan da Arabako Biltzar Nagusietako kidea eta 98ko otsailetik legebiltzarkidea.

rrela bada, ezker abertzaleak instituzio honetik egiten duen irakurketagatik baita.

■ Publikoki agertu denaren arabera, EA, Jk eta EAk esan dute egitasmoekiko desberdintasunak handiak direla.

Negoiazio prozesua konplexua da eta badakigu sartzen ari garela erakunde batzuetan, non gure herriarentzat estrategikoak diren proiektuak garatzen ari diren. Bestetik, ezin da ahaztu erakunde horietatik aurreko legealdietan bultzatu diren zenbait proiektuekiko izan dugun eta dugun ikuspegi kritikoa. Zailtasunak egotea guztiz normala da, baina ikusten da alde guztien aldetik ahalegin izugarriak egiten ari direla. Gaur bertan ikus liteke prentsan Gipuzkoa aldean akordio bat lortu dela, eta konplexuak diren gaiak aztertzeko mekanismo bat onartu da. Ez dugu oposizio lana aurreikusten eta, zailtasunak zailtasun, ziur naiz guk gobernuetan parte hartuko dugula. Asmoa ez da egitasmo berdina ateratzea, amankomunean ez ditugun gaiak nola administratu ikustea baizik.

■ Azkenean, EAEko udaletxe gehienak EA, J, EA eta EHren esku geratu dira. Hala ere, gutxi batzuetan horrela izan ez zelako EHk kritika gogorra egin zien EA, J eta EAri.

Udal gutxi horien eraketaren inguruan izan ziren tira-birak logikoak dira. Orain arte izan diren elkarlan amankomunak egitura nazionaletatik eraman dira eta orain, aldiz, negoziazioak herri guztietan eman behar ziren. Badakigu herri bakoitzean kontu eta pertsona desberdinak daudela eta akordioetan disfuntzio handiagoak eman daitezkeela. Tira-bira hauek bere tokian kokatu behar dira, garrantzi gehiagorik eman gabe; atera behar den ondorioa da Euskal Herriko toki gehienetan adostasuna izan dela, eta ez disfuntzio txiki horiek.

■ Sabin Intxaurrekagak Madrildiko Legebiltzarrerako EA, J, EA eta EH elkarrekin joatea proposatu du. Zer deritzozu?

Gure artean oraindik ez dugu horrelakorik planteatu. Europako Legebiltzarrerako hauteskundeetan hori bera proposatu genuen guk, Europar herri gisa agertzea garrantzitsua delako. EA, J eta EAKoek ezuzteko txarra eman ziguten orduan eta nahiago izan zuten Estatuko beste batzuekin aurkeztea. Europarako planteamendu logikoa zen, baina Madrilerako zalantzak ditut. EHn ez

dugu aztertu, baina gauden fase politikoan baloratzekoa da ea abertzaleok Madrileran joan behar dugun ala ez. Hori da argitu behar-ko litzatekeen lehenengo gauza eta gero ikusiko litzateke.

■ Ez joatearen aukera aztertzen ari al zarete?

Azkenengo hauteskunde orokorrean modu desberdinean jokatu du HBk. Hasieran partehartzen zen, gero lortzen genituen diputatuak aurkeztzen ziren, baina ez ziren dinamika politikorako erabiltzen; eta azkeneko hauteskundeetan bi diputatu atera genituen, baina ez ziren joan ezta kredentzialak jasotzera ere. Gure indarren neurketa horretan partehartzeko erabili genituen hauteskundeak, baina ez Kongresuan partehartzeko, gure ustez erakunde arrotza delako. Beraz, bide horretan aukera guztiak zabalik daude, baina markatutako ibilbide horretan aurrerapausoak eman behar dira eta gure helburua maila guztietan Paris eta Madrilekin loturak apurtzea bada, printzipioz bide logiko bat aurreikusi daiteke.

■ Nekez pentsa daiteke EAJ eta

EA alderdiak Madrilgo Legebiltzar-eko hauteskundeetara aurkeztuko ez direnik.

Ez dakit, gauza zailagoak ere ikusi ditugu eta bizi dugun egoera politiko honekin beren apustua zein den ikusi beharko da. Nik ez dut esaten joan behar ez dutenik, baina argi daukat ezin direla joan orain arte joan diren dinamikarekin, ez bakarrik dinamika normalizatu batekin, baizik eta bertako gobernu babestera ere. Hori kontrajarria litzateke gaur egun ematen ari diren bestelako pausoekin.

■ **Espainiako Auzitegi Konstituzionala luzatzen ari da HBko Mahai Nazionalakide espetxeratuen auzia.**

Bere garaian hartu zen erabaki politiko bat politikoki berplanteatzen ari dira eta beraiek ere ez daukate oso garbi zein den hartu behar duten bidea, kontuan izanda horren ostean Estrasburgo datorrela eta eman ziren irregulartasunak babestu behar dituztela. Helegite hori apirilean jarri zenetik, berau aztertzeari ekin arte hamazazpi hilabete pasatu dira, beste kasu batzuk berehala aztertzen dituztenean. Kartzelean

■ «Sostenguak ematerakoan, gauza bat da bakoitzak duen planteamendua, baina gero errealitateak agintzen du».

emandako egun bakoitza gehiago, injustizia bat gehiago da.

■ Zer egin behar da Kontzertua defendatzeko?

Dinamika horretan guztian, galdera izan behar da ea zer egin behar den Euskal Herriko burujabetza defendatzeko. Kontzertua, aspaldian izandako eskubide batzuk gordetzen dituen tresna da, baina hori Estatuarekin egiten den itun bat da eta horrek gure burujabetza mugatzen du; hots, ez

■ “Bitxia da Kontzertuarena, helegiteak jartzen dituenak gero Estrasburgon defendatu behar ditu”

du uzten Euskal Herriak erabakitzea bere politika ekonomiko eta fiskalak berak nahi dituen bezala garatzea. Eperen baten buruan berriro negoziatu behar da eta, gainera, Madrilek jartzen ditu baldintzak eta negoziazio erritmoak.

■ Hori diskurtso orokorra da, baina une honetan egin behar al da zerbait?

Lehendabiziko oztopoa da helegite horiek Europan daudela eta ez da ahaztu behar

gehienez Madrilek jarri dituela. Hemengo erakundeek, ordea, ez dute inolako aukerarik Europazuzenean azaltzeko zein den laguntza fiskal horien muina, eta zeintzuk diren Kontzertuaren eduki eta zereginak. Bitxia helegiteak jartzen dituenak gero Estrasburgon defendatu behar dituzte. Horrez gain, ez gatoz Kontzertuaren erabileraz, enpresarioren ikuspegi hutsetik egin direlako gauzak; ikusi beharko litzateke laguntza fiskal horien zenbat lanpostu sortzeko erabiltzen diren. Alabaina, une honetan Kontzertua zalantzan jartzen bada, horrek zerikusi handia du une honetan Euskal Herrian ematen ari den prozesu politikoarekin hots, duela urte batzuk Estatuaren aldetik —batez ere EAJren kasu deaketaetik— ez zen inolako arriskurik ikusten Euskal Herri-
tik ematen zen dinamika politikoarekiko. Orain, berriz, Euskal Herria eta Estatuaren artean gero eta enfrentamendu politiko handiagoa dagoenez, beraiek daukaten tresnak erabiltzen dituzte. Testuinguru horretan kokatu behar dira eraso horiek.

■ Esan nahi du honek, nahiz eta Madrilek jarritako helegiteak diren, gero eta gehiago begiratu behar dela Europa?

Bai, kontu hauetan argi dago. Herrialde guztietan bateratasuna emateko irizpideak gero eta gehiago Europatik etorriko dira eta arlo ekonomikoan eta sozialean Europa egiten den politikak gero eta garrantzi handiagoa du. Horregatik ulergaitza zaigu horrelako arazoan aurrean Europa bertan guk geuk gure burua ezin defendatzea, bai Kontzertua dela, bai Agenda 2000 medio, gure nekazaritza.

■ Zer aldatuko zenuke Legebiltzar honetako Lehendakaria izanag bazina?

Gauza asko. Kontsiderazio politikoak alde batera utzita, batez ere herritarren parte hartzeko aukera zabaltzearena. Ez dugu ulertzen burbuila bat egitearena eta jendearen aportazioak kanpoan uztea. Hori konpondu beharko litzatekeen lehenengo gauza.

◆ XABIER LETON

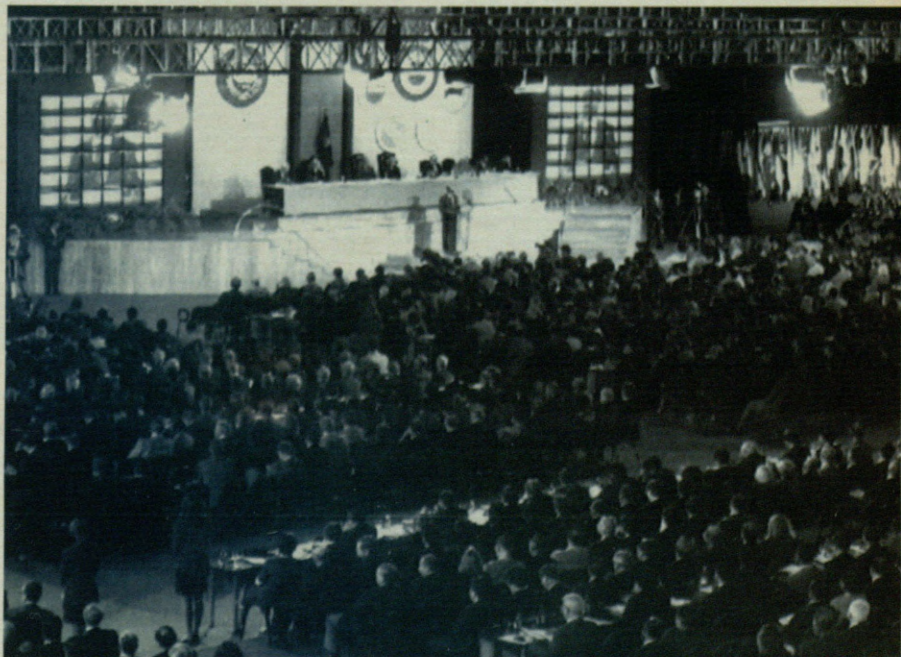
Herrialde bakoitzeko ekonomiak elkar loturik daude; Asia eta Latinoamerikako azken krisiak eta, zer esanik ez, kapital trukaketen bidezko finantz espekulazioa horren adierazgarri dira. Finantzen mundializazioak Estatu propio bat sortu du, gizarterik gabeko boterearekin.

FINANTZ MUNDIALIZAZIOAREN ARRISKUEN AURREAN ERNE

Finantzen boterea indarrustea gizartearen funtsezko helburu bihurtu da, basakeria nagusitzea eta harrapariek beren legea ezar dezaten eragotzi nahi bada». Hori dio «Le Monde Diplomatique»ko zuzendari Ignacio Ramonetek «Maniere de Voir» aldizkari 42. zenbakian idatzi duen artikuluan. Frantses kazetari ospetsua ekonomiaren globalizazioaz eta honek dakartzan arriskuez mintzo da; «kapitalen mugimenduen oparotasun irrazionala» eragozteko edo, besterik ez bada ere, mugatzeko, mundu mailan neurriak hartu behar direla dio.

Bitxia gertatzen da Europan —bereziki Frantzian— borroka sozialerako estrategia berriak lantzen ari direla ikustea; mundializazioari egokiturik eta, erresistentzia informatiborako baliabide gisa, Internetera joz. Ona eta interesgarria da beste herri batzuen esperientziak aztertuz ikustea, eta are gehiago mundu mailan elkar loturik gauden aro honetan.

FINANTZ BOTEREA INDARRUSTEA. Dagoeneko nabaria da finantz mer-

■ FMIak (argakian bilkura bat) finantz sistemen liberalizazioa bultzatu du.

katu mundializatu batek, inolako mugarik eta zaintzailerik gabe, epe laburrean gizarteria erdiaren bizitza ekonomikoa hondamendira eraman dezakela eta, ondorioz,

mundu osoa amildegira bultzatu. Globalizazioaren ondorioz, inolako segurtasunik gabeko egoeran erortzeko zorian daude munduko herri guztiak. Adituek diotenez,

■ Internet, erresistentzia mundualizatzeko baliabidea

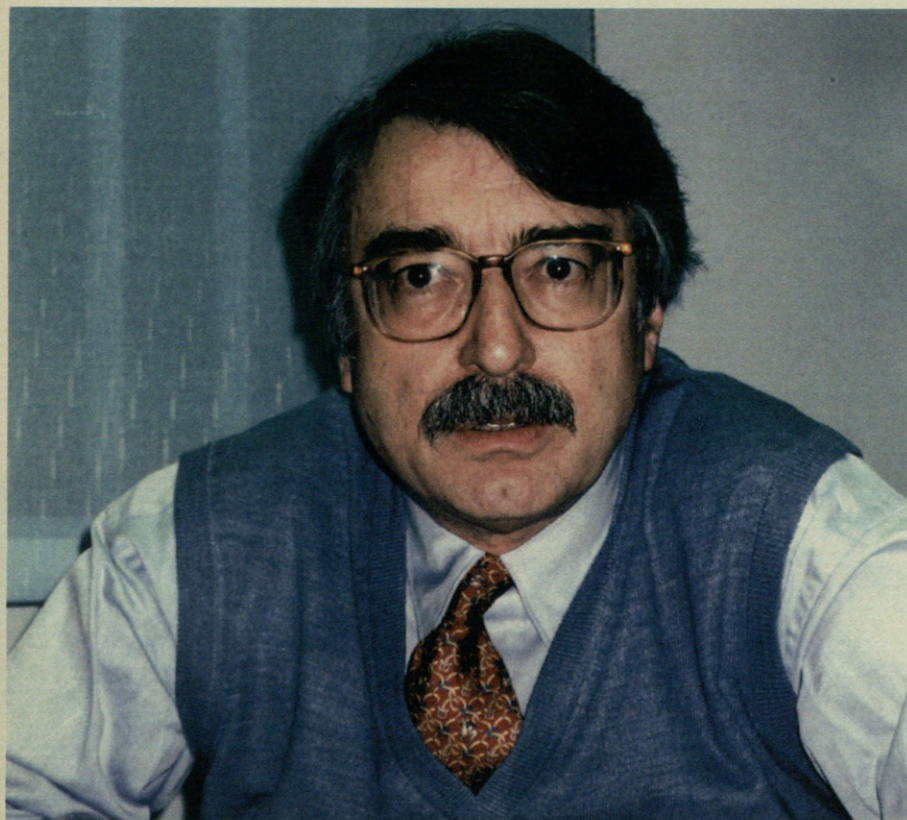
Munduko mailako etsaien aurka, mundializazioari egokitutako gizarte borrokarako baliabideak egokitu behar dira. Eta Interneten baliabidea da aukera horietako bat, informazio eta kontraintformazio mailan. Horixe da, munduko hainbat lekutan dagoeneko gauzatzen ari dena. Antzeko zerbait ekin zitzaion Europan 1998an, Inbertsioen gaineko Akordio Alderdia-nitzaren (AMI) inguruko negoziazioak

etetea erabaki zenean. Europako mugimendu ugari, eta bereziki frantziarrek, hura sinatzea eragotzi dute.

Internetek eragin oso berezia izan du kasu honetan. AMIren aurka aritzea ahalbideratu du: eztabaidatzen ziren testuak berehalakoan zabaltzea, ingelesez eta frantsesez; gai oso teknikoetan ezinbestekoak ziren txosten perizialak eta azterketa kritikoak mugaz gaindi etengabe trukatzeko; eztabaida forumak, ekintza

proposamenak, herrialde ezberdinetan abiatutako borroken koordinazioa...

«Mundializazioaren Behaleku»ko partaide Christian de Briek dioenez, «orain dela gutxi arte, multinazionalak eta Estatu handi batzuk soilik zituzten informazio mundializatua eskuratzeko baliabideak. Gaur egun, Internetek bide berriak zabaltzen ditu erresistentziaren mundializaziorako, oraindik kimu soil bat besterik ez bada ere...» ●

EUSKALDUNON EGUNKARIA

■ Ignacio Ramoneten ustez, finantz mundializazioak Estatu propio bat sortu du.

botere horrek nazioak eta Estatuak gainditu egiten ditu, eta hauek ezin dute bete beraien funtsezko zeregina, hots, guztien ongizatea eta demokrazia bermatzea.

Trukeen kontrolaren amaierak, beren altxortegi soberakinak askatasunez erabiltzeko multinazionalen eskaintako aukera eta kreditu-jardueraren orientazioaren eta interes tasen kontrolaren amaierak kapital fluxuen gehiegizko hazkundea eragin dute. Finantz globalizazioa zentzugabekeriaren areagotuz.

Azken 15 urteetan onartu izan den ideia da merkatuen legea zela, luzarora, baliabideen banaketa egokia eta garapen orekatua ziurtatzeko bide zuzenena. Berriki gertatu diren nazioarte mailako krisi larriak —Asia, Errusia, Hego Amerika— guztiz hankaz gora jarri dute oinarri hori. Dogma neoliberalak geroz eta eztabaidagarriagoa gertatzen zaie Keynes-en jarraitzaile diren ekonomilariei eta Estatuaren funtsezko eskumena aldarrikatzen jarraitzen duten neomarxistei.

Ramonetek zera dio, honen harira: «Finantzen mundializazioak Estatu propioa sortu du, nazioak gainditzen dituen

■ Neurri zorrotzagoak mundu osoan

Egoeraren larritasunak ezinbesteko egiten du neurri zorrotzagoak ezartzea mundu osoan. Ramonet kapital mugimenduen zentzugabeko oparotasunak eragiten dituen gorabeherak mugatzearen alde ageri da. Hiru erata: paradisu fiskala desagertaraziz, kapitalaren errentaren gaineko zergak handituz eta finantz transakzioen gaineko tasazio bidez.

Paradisu fiskalak banku-sekretua nagusi den guneak dira, eta beren helburu bakarra bidegabeko erabiltzeak, drogen trafikotik eta jarduera mafiosoetatik datorren diru zuriketa, zerga-ihesa, ezkutuko komisioak eta abar itxuraldatzea da. Ehundaka mila milioi dolar ezkutatzen zaizkio edozein fiskalitate motari. Munduko banku garrantzitsu guztiek dituzte beren sukurtsalak paradisu fisikaletan, eta etekin ikaragarriak lortzen dituzte. Eta hauxe da Ramoneten galdera: «Zergatik ez zaie finantz boikota egiten banku horiei sektore publikoarekin lan egitea galaraziz eta filialak irekitzeko aukerak itxiz?».

Kapitalaren errenten tasazioa demokraziaren gutxieneko eskakizuna litzateke. Finantza etekin horiek lanaren etekina zergapetzeko erabiltzen diren indize berberekin tasatu beharko lirateke. Eta hori ez da inon gertatzen.

Egunero, 1,8 bilioi dolar inguru da biltza truke merkatuetako joan-etorrietan, dibisen kotizazioaren aldaketekin espekulatuz. Kapitalen erabateko zirkulazio askatasun horrek, kazetari frantziarraren ustez, kinka larrian jartzen du demokrazia. Beraz, garrantzitsua da «*disuasio-neurriak*» ezartzea. Horietako bat, ezagunena, «Tobin tasa» da —tasa horri buruzko txosten zabal bat eskaini genuen orri hauetan—. Tasa horren izena John Kennedyren kontseilari-ohiaren izenetik dator, hau da, James Tobinengandik. Berak proposatu zuen tasa hau 1972an. 1981ean Ekonomiako Nobel Saria eman zioten. Tasa honekin truke merkatuetako transakzio guztiak kargatuko lirateke, eta bere helburua nazioarteko erkidegoari egonkortasuna ematea litzateke. Transakzioen gaineko % 0,1

tasarekin, Tobin Tasak 1,8 bilioi dolar sortuko litzuke urtero. Bost urteko epean munduko txirotasun sakonena desagertarazteko behar den urteko diru kopurua baino bi aldiz gehiago.

Hiritarrei Laguntzeko finantza Transakzioak Tasatzeko Ekintza (ATTAC) izeneko elkarteak Frantzia eratu zen. Egun beste herrialde batzuetara ari da zabaltzen, Espainiara barne, mundu mailako GKE bat antolatzeke asmoz, eta Gobernuen aurrean presioa eragiteko talde bezala jarduteko xedez. Besteak beste, elkartasunezko mundu mailako zerga hau benetan indarrean jar dadin eskatzeko lan egingo du.

Tasa hau benetan ezartzeak, hainbat adituk dioenez, ez du inolako zailtasun teknikorik. Ramoneten ustez, «*hori ezartzeak lurperatu egingo luke gobernuen, Munduko Bankua-FMI-OCDE-OMC nazioz gairako Estatuaren eta finantz erakunde handien sinesmen liberala, beraiek aldarrikatzen dutenez, ez baitago gaur egungo sistema ordezkartuko duen irtenbiderik*» ●

Estatu bat, bere erakunde, aparato, eragin sare eta ekintza baliabide propioak dituen Estatu bat. Nolabaiteko konstelazio hori ondorengo erakundeek osatzen dute: Nazioarteko Moneta Fondoa (FMI), Munduko Bankua, Ekonomi Lankidetzak eta Garapenerako Erakundea (OCDE) eta Merkataritzaren Munduko Erakundea (OMC). Erakunde horiek ahots bakar batez hitz egiten dute 'merkatuaren dohainak' go-raipatu.

Mundu mailako Estatu hori gizarterik gabeko boterea da, eta horren egitekoa finantz merkatuek eta enpresa erraldoiek betetzen dute, geroz eta larriagoa den lerratze horren ondorioz, benetako gizarteak «botere gabeko gizarte» bihurtuz. Finantz boterearen indarrustea gizarte zibilaren funtsezko helburu bilakatu da, «harrapariak beren legea ezar dezaten» eragotzi nahi bada.

«Ez al da hobe eskualde mailako garapen endogenoa, behar adinako produkzio bereziturik ez duten herrialdeak beste erabakien menpe jartzen dituen garapen kanporakoa baino?». Gauza jakina da gaur egungo finantza krisia Asia Ekialdean sortu zela, Munduko Bankuak eta FMIk aspalditik bultzatua zuen finantza sistemen erabateko liberalizazioaren ondorioz. Orain, Munduko Bankuko buru Joseph Stiglitzek onartu du «ez zela horrelako krisirik gertatuko ekonomia horien gaineko finantz kapitalaren eragiketetan halako liberalizazioa egon ez balitz».

Nazioarteko finantz espekulazioak egonkortasunik eza sortzen du nazioarteko finantz merkatuetako trukeetan, eta hori da interes finkoko tasen aldaketa eragiten duen arrazoi nagusietakoa (inflaziotik at geratzen dena). Familien kontsumoa eta enpresen inbertsioak gerazten ditu. Defizit publikoak gehitzen ditu eta enpresei geroz eta dibidendu handiagoak eskatzera bultzatzen ditu pentsio fondoak, horrela nazioarteko finantza guztia dardarka jarritz.

Jean Michel Quatrepoïn aditu frantziarrak «La Lettre A»n argitaratutako txosten batean dioenez, «finantza krisi hau ezinezko ekuazio batean laburbildu daiteke: % 3 edo % 4 hazten den eta epe luzearako % 2 inguruko interes finkoko tasak dituen munduko ekonomia batean, ezinezkoa da itzulerara tasak eskatzea urteko % 20ko edo % 25eko inbertsioen gainean. Kraka, porrota hiru kopuru horiek kontrajartzean sortzen da» ●

◆ DANIEL UDALAITZ

EROSKI BIDAIAK

EROSKI BIDAIAK

EROSKI BIDAIAK

EROSKI BIDAIAK

EROSKI BIDAIAK

EROSKI BIDAIAK

HARRIGARRIA! BENIDORM

pertsonako
eta gaueko

Hotela **
pentsio osoa

5.975

Pezetatik
aurrera

35'91 EUROS €

PIRINEOS

6 lagunentzako
apartamentua

apartamentuko
eta gaueko

8.400

Pezetatik
aurrera

50'48 EUROS €

EGIPTO

Abuztua, 11 egun-10 gau
3 gau Kairon, ostatua eta gosaria,
7 gau itsasbidaian pentsio osoa, Hotela****

pertsonako

133.200

Pezetatik
aurrera

800'54 EUROS €

ITALIA

8 egun-7gau, Hotela***
6 afari eta gosariak barne

pertsonako

117.900

Pezetatik
aurrera

708'59 EUROS €

XACOBEO 99

Sanxenxo, Uztaila, Hotela**
gosariak barne

pertsonako
eta gaueko

3.400

Pezetatik
aurrera

20'43 EUROS €

BALI

EZKONGAIENTZAT ESKAINTZA BEREZIA

10 egun-7 gau

Lehen mailako Hotela, gosariak barne

pertsonako

197.500

Pezetatik
aurrera

1186'99 EUROS €

Ba al zatoz?

1^a
Euskal Herriko Agentzia

VIAJES EROSKI
BIDAIAK

Prezio Onak baino gehiago

LARUNBATETAN, 22.00AK ARTE EROSKI HIPERMERKATUETAKO BULEGOETAN

Zornotzako Aurten Bai Fundazioak euskara ikasteko zibergela bat ireki du. Proiektua enpresa eta elkarte ezberdinekin elkarlanean burutu dute eta datorren urterako programa interneten jarri nahi dute munduko edozein lekutatik erabili ahal izateko.

TEKNOLOGIA BERRIAK EUSKARARENTZAT

Aurten Bai Fundazioak ia 15 urte daramatza Zornotzan euskararen eta hizkuntza honen irakaskuntzaren inguruan lanean. Zornotza bertako barnetegiaren kudeaketa bere esku dago eta pasa den ikasturtera arte euskaltegi bat zuten Bilbon, baina indarrak proiektu berrietara bideratu ahal izateko itxi egin behar izan dute. Azken lau urteetan ahalegin berezia egiten ari dira zentzu honetan, euskara eta teknologia berriak uztartzekoa, alegia.

Uztartzearen ondorio da beraien azken

proiektua. Andoni Unuzalu, Aurten Bai Fundazioko lehendakariaren hitzetan, proiektu hau egiteko arrazoia honakoa da: «Hizkuntza bat ikasten dutenek teknologia berrien bidez garatu nahi dute ikasketa prozesua eta orain arteko sistema klasikoa beherantz doa». Hau ez omen da euskararekin bakarrik gertatzen, beste hizkuntzekin ere gauza bera gertatzen ari da.

Teknologia berrien beharra bi arrazoi nagusik adierazten du. Batetik, eta bizi garen gizarteak eragiten duen denbora ezari aurre egin nahian, sistema berri honek

ikasleari ikasketa prozesua ondo datorkion ordutegian egiteko aukera ematen dio. Eta bestetik, ikasketa prozesuaren abiadura ikasleak berak markatzen du. Honetan oharturik, aurretik horrelako zenbait proiektu egin zuten eta eskarmentu apur bat bazutenez, Fundazioko kideek zibergelaren proiektuari ekin zioten. Proiektu hau garatzerakoan erakunde eta enpresa ezberdinekin elkarlanean aritu dira: EHUko Informatika Fakultatea, Ibermatika... Kide bakoitzak gehien ezagutzen zuen arloa ekarri du proiektura. Aurten Bai Fundazioaren ekarpena didaktika aldetikoa izan da, ikastaroaren eta edukinen egitura... Eta gainerako kideen ekarpena informatizazio arlokoa izan da.

Proiektua bukaturik zegoenean, 1997. urte amaieran, EAEko Industria sailaren aurkeztu zuten teknologia berrien erabilera kudeatzen duen arloan eta aurrekontuaren % 50 jaso zuten.

Dirulaguntza honek proiektua martxan jartzea ahalbidetu zuen eta Fundazioak kudeatzen duen barnetegian jarri zen abian. Barnetegian paratu ondoren, hemendik kanpo ere frogatzea erabaki zuten. Honek Zornotzako udal euskaltegiarekin hitzartu eta herrian zibergela jarri zuten ikasleak iritziak jaso eta programak izan ditzaketen akatsak zuzentzeko.

GUZTIZ AMAITU GABE. Uztailaren lehen hasi zen ikastaroan 15 bat lagunek eman zuten izena. Nahi duten ordutegian eta nahi duten orduz joaten dira zibergelara.

Programa oraindik guztiz amaitu gabe dago. Euskalduntze prozesuak dituen 1.200 orduetatik lehenengo 300ak dauka osatuta eta hurrengo 300 orduak Gabonetarako egotea aurreikusten dute. EGA titulua ateratzeko ikastaroa ere osatu da.

Programak maila bakoitzari dagokion ariketa multzoa dauka, eta gainera Hiztegia 3000 eta gramatika argibideak programak

MONIKA DEL VALLE

■ Zornotzako udal euskaltegian berriki jarri duten zibergela.

Euskara sailaren babeslea:

ARRASATEKO UDALA

*"Eman da
zabal zazu"*

bertan aurki ditzake ikasleak.

Programak hiru erabilera izan ditzake: el aurreikusten dute proiektuko ardura: dunek: ikas prozesu autonomo moduan, ohiko sistemaren osagarri eta Internet bidez.

Lehen erabileran, programarekin bakarrik garatzen da ikas prozesu osoa. Hala ere, eta mintzamina lantzeko, ikasleak gutxienez astean behin bilduko dira zibergelako irakaslearekin.

Bigarren erabilera ohiko sistemaren osagarri izango litzateke. Honetan ikastaldea astean behin ohiko irakaslearekin zibergelara joango litzateke.

Azkenik, hirugarren erabilera, programa Interneten jartzea izango litzateke. Hau oraindik lantzen ari dira, oraingo programan zenbait aldaketa egin behar baitira, baina datorren urterako prest egotea espero dute.

Lehenago aipatu ditugun gramatika azalpenak EGA ikastaroan euskaraz daude, baina behe mailatan gaztelaraz, interneten ingelesez, frantsesez eta polonieraz sartu nahi dituzte. Poloniera sartzearen arrazoiak bertako unibertsitatean Fundazioak euskara ikasten ari diren 40 bat ikasle dituela da.

Bestetik, zibergelako ikasleek orain irakaslearekin egiten dituzten bilerak, interneten «chat» bidez egongo lirateke.

ZABALTZE FASEA. Proiektua ez da ordea hemen bukatzen, orain zabaltze fasearekin hasiko dira Fundazioko kideak. Andoni Unzuaren ustez, «horrelako ahalgin bat egiten dugunean ez da guk bakarrik erabiltzeko. Guk nahi genukeena da besteen eskutian utzi eta beste euskaltegiek ere erabiltzea».

Proiektua zabaltzeko asmoz HABE-ekin harremanetan daude eta HABEK horrelako proiektuak eskuratzeko deialdi bat egitea espero dute. Deialdi honen adjudikazioa lortuz gero bi helburu betekoa litzateke: batetik, proiektua zabaltzea eta bestetik, aurrekontuaren beste zati bat ezaltzea.

Proiektuaren zabaltzea bi irizpide jarraituz egingo litzateke: batetik, lurraldetasuna, Euskal Autonomi Erkidegoko euskaltegien banatuko litzateke eta, bestetik, euskaltegi sareak, proiektua euskaltegi publiko zein pribatuaren eskainiz. Honela zibergelak zeinahi euskaltegiren eskaintza-aren barruan sartuko lirateke ●

◆ AMAIA OLANO

Arturoren kaiera

HAUR HIZKUNTZA AZTERGAI

Haur Hizkuntzari buruzko Nazioarteko VIII. Biltzarra burutu berri da Donostian. Uztailaren 12tik 16ra bitartean mundu osoetik etorritako 600 aditu izan ziren Kursalean eta gai honen inguruko euren ikerketa eta gogoetak egin zituzten. Topagunea Euskal Herrian izaki, hizkuntza gutxituen ikasketa prozesuek tarte berezia izan zuten. Association for the Study of Child Languageko (IASCL) lehendakari Philip Dalek esan zuenez, «haurren eleaztasunaren kontrakoak arrazoi politikoak dira, nazio bat izateko hizkuntza bakar bat izan behar dela pentsatzera daramatenak». Elebitasun egoeran, gainera, haurrek hizkuntza horiek «nahasi gabe» ikasten dituztela defendatu zuen.

MUNDUKO HIZKUNTZEN TXOSTENA

Haur Hizkuntzari buruzko Nazioarteko Biltzarrean antolatzaile lanetan jardun duen Itziar Idiazabal albiste iturri da halaber. EHUKo Euskal Filologia katedraduna Unesco erakundea bultzatzen ari den Munduko hizkuntzen txostena lantzen ari da, beste hainbat aditurekin batera. Munduko hizkuntz-egoera soziolinguistikoen tipologia egitea da Unescoren helburua eta 2001. urterako burutua egotea espero dute.

LEZOKO EUSKARAREN HISTORIA

Lezoko Udalak «Lezoko euskararen historia soziala» ikerketa lana argitaratu berri du. Liburu hau beka baten emaitza da; bekaren irabazlea eta liburuaren egilea Imanol Esnaola da. Lezoko gazte honek Euskal Herriko historia soziala eta bere herrikoa tartekatu ditu; hasieran, eta aroz aro, lehena azalduz, eta ondoren Lezokoari atxikiz.

BIDE SEINALEAK ELE BITAN

Euskal Herrian Euskarazeko (EHE) kideek Iparraldean bide seinaleak ele bitan jar ditzaten borrokan jarraitzen dute. Kontseilu Nagusiaren Baionako egoitzara hainbat bide seinale ele bakar —frantsesez soilik— ele bitan —euskara ere sartuz— itzuli zituzten. Ekintza honen bidez, «euskararen aldeko hizkuntz politika eraginkor» bat ezar dezaten eskatu zuten.

Lezoko euskararen historia soziala

ikerketa lana

Imanol Esnaola

U r r e a

■ Duela bi asteko ikatza Real Sociedad futbol taldeak jaso zuen, Zubietarako bidean gaztelaraz paratutako bide seinalea zela eta. Hau da egun ikus daitekeena, euskara hutsez; UEMak egindako lanaren erakusgarri. Gipuzkoako Aldundia, Donostiako Euskararen Patronatua, Kontseilua eta Siadeco inplikatu ditu eta lanaren emaitzak hasi dira azaleratzen.

■ Bide seinale horretatik hurre, Gipuzkoako fruta eta barazkien azoka kokatu dute. Bertako bu-ruen euskararekiko arreta hutsaren hurrengo dela esaten badugu, ez gabilta oso oker. UEMak berak igorritako argazkia da ondokoa, eta argi ikus daitekeenez, ez dago euskararen arrastorik. UEMak berak abiatuak ditu eurekin bilerak eta ikusi beharko da zein den emaitza.

I k a t z a

IPARRALDEA

B E R E Z I A

Lurralde eskeman barrena

“Euskal Herria 2.010 Lurralde Eskema” 1992. urtean sortu zen Ipar Euskal Herrian. Haren arian, 1994. urtean, Garapen Kontseilua eta Hautetsien Kontseiluaren arteko elkarlanaren ondorioz “Ipar Euskal Herriko Antolaketa eta Garapen Eskema” gauzatu zen. Lurralde Eskema izenez ezagutua den plangintza honen barnean zazpi atal lantzen ari dira gaur egun: formakuntza eta goi mailako ikasketak, ingurunea, ekonomia garapena, azpiegitura, kultur antolaketa, hizkuntz antolaketa eta bizilekua eta eguneroko bizitza (hirigintza). Zazpi hauetako lehen lau ataletan aztertuta, proiektatu edota bideratu diren ekimenen berri duzu jarraian.

Testuak:
Mikel Asurmendi

Ipar Euskal Herrian ez dago unibertsitate propiorik. Unibertsitate ikasketak burutzen dituztenak AAPUren (Aturri Aldeko eta Paueko Unibertsitatea) adarretan ari dira. Badaude ere Bordeleko Unibertsitatea III-aren adarrean -euskal ikasketak- burutzen ari direnak.

UNIBERTSITATEA IPARRALDEAN: BAITEZPADAKO ZUTABEA

Ipparraldeko goi mailako ikasketak Paueko Unibertsitatearen menpe daude gaur egun. Bertan, zazpi UFR/IFR (Formakuntza Ikerketa Unitate) daude; zazpi adar eta zazpi zuzendaritza alegia. Horietako bat Baionan dago. Berean, zuzenbidea, ekonomia eta gestioa, baita zientzia alorreko gai guztiak ematen dira.

ten dira.

Alta, Ipar Euskal Herriaren herri ezaugarriak kontuan harturik —berezko departamendua eta instituzio baten eskaera egiten den legez— unibertsitate propio bat eraikitzea aldarrikatu izan da azken urteotan. Ipar Euskal Herriak izaterik izanen badu etorkizunean bertako ekonomia azkartu beharko

du. Horretarako, turismo eta laborantzaz gain, industria eta teknologiararen garapena ezinbestekoa izanen da etorkizunean; unibertsitatearen funtzioa berebizikoa izaki berauek garatuko badira. Iparraldeko garapen sozial, ekonomiko eta kulturala kudea ditzakeen instituzio propiorik ez dagoenez, berauek Antolaketa eta Gara-

pen Eskemaren bidez lantzen ari dira gaur egun. Garapen Eskema Garapen Kontseiluaren esku dago.

Lurralde deitu eskemaren barnean zazpi atal daude, horietako bat Formakuntza delarik. Atal honen garapena Iparralderako unibertsitatearen hastapentzat jo daiteke; geroan Baionako unibertsitatea deitu-

■ Paueko Unibertsitatearen adar izateari uztea xede

Demografia arazoari aitzia egiteko unibertsitate propioa behar da

Ipparraldeko goi mailako irakaskuntza aro berri baten atarian dago. Datorren irailean zabalduko den 1.999-2.000 ikasturteak zazpi urteko plangintza berriak markatzen dituen norabideak segituko ditu Akitania Eskualdeko Kontseilu Nagusiaren hezkuntza sailaren zuzendaritzapean. Quaternaire ikerketa etxeak buruturiko txostenaren bidez honelako geroa antzeman daiteke. Azterketa hamabost urtera begira eginga dago.

Demografia arazoak

Euskal Herria herrialde giltzarrietako bat da Europa berriaren eraikintzan. Hegoaldeko erkidego autonomoak —Nafarroa eta EAE— estatutu baten jabe diren bitartean, Iparraldean dagoen tresna bakarra Garapen Eskema da.

Ordea, «Iparraldeak bizi duen kultur identitate eskasa eta hizkuntz arazoa ez da inoren eta ezeren aurka garatu beharra. Aitzitik, besteekin eta besteen alde garatu beharra dago», dio aipatu ikerketa soziologikoak. Iparraldeko populazioa gora ari bada ere, zahartzen ari da. Azken berrogeita hamar urteetan populazioa % 31,1 puntu handitu bada ere

—250.000 biztanle ditu uneon—, barnealdea despopulatzen ari da. Bertako bizilagun kopurua % 33,3 puntu apaldu den bitartean, kostapartean % 62,90a igo da. Jaiotze tasak Hegoaldekoaren antzekoak dira, berauek Europako apalenak izaki.

Bertako migrazioa oso azkarra da. Akitania barnean eta Paris aldera; baita kontrako norabidean ere bai. Iparraldera datozen etorkinak gazteak dira: % 72 45 urte azpikoak dira. Joankinen portzentaia are altuago izaki: % 83. Ikasketa adinean edo lehen lanpostua eskuratzeko garaian daude azken hauek; 20-25 eta 25-30 urte bitartean.

Bigarren sektorea xede

Demografiaren bilakaera halaxe delarik, ekonomiaren hirugarren sektorea —turismorako zerbitzuak bereziki— biziki sendotu izan bada ere, bigarren sektorea —industria— azkartzea irtenbidea bakarra du Iparraldeak, bere ekonomia propioa sortu eta giza migrazioaren lekuatzea eten egingen badu. Zeregin horretan, bigarren sektorearen ezaupena unibertsitate mailan garatuko den proiektu serio batekin batera garatu beharko da. Ipar Euskal Herrian ari diren unibertsitate guneak UPPA-AAPUko (Aturri Aldeko eta Paueko Unibertsitatea) adarra izateari utzi eta unibertsitate propio izatera pasa beharko lukete, zenbaiten ustez. Paueko dependentsiatik aske izaki, bertako lantegien eta behar ekonomikoen zerbitzura jarri beharko lukete.

Iparraldeko goi mailako irakaskuntzaren eskaintza honelako arlotara mugatzen da handi-handika: zuzenbidea-ekonomia-komertzioa, letrak eta teknologikak-zientziak. Azkenik, ikerketa saila oso ahula da Paueko unibertsitatearen menpe ari diren adarretan ●

kolizatekeena. Euskal Herriko Antolaketa eta Garapen Eskemaren batzorde bideratzaileak unibertsitate baten beharrak zehazteko ikerketa sakona egitea agindu zuen orain lau urte, eta eskaera haren harian bi azterketa egin ziren: Quatenaire eta Pro-Developpement izenez ezagutuak. Azterketa horien ondorioz unibertsitate propio bat eraikitzeak nolabaiteko itxaropena zabaldu zen. Anar-tean, ordea, AAPU delakoak 1.999tik 2.006ra doan zazpi urteko plangintza berria zertu zuen, eta azterketa horien arie-ran Ipar Euskal Herrirako sortu zitekeen unibertsitatea garatzen hasteko posibilitatea ber-tan behera geratu zen.

Pauen aurkako lehia

Garapen Eskemako Formakuntza atalaren arduraduna den Jean-Baptiste Mortalenak honelaxe dio unibertsitate possibleari buruz: «Hemengo au-zapez gehienek, hiri handieta-koak partikularzki, Garapen

Jean Baptiste Mortalena bidarraitarra Lizeo Cantaun irakaslea da. Bera da Garapen Eskemaren Formakuntza atalaren arduraduna.

Eskema abiatu aitzin ez zuten ikusten Iparraldearentzako unibertsitate baten beharra.

Lizeo zenbait tarteko— Pau-ek jartzen duen erresistentziaren aurkako urrats biziki garran-

“Azken lau urteotan, Pau-ek jartzen duen erresistentziaren aurkako urrats biziki garrantzitsuak eman ditugu”

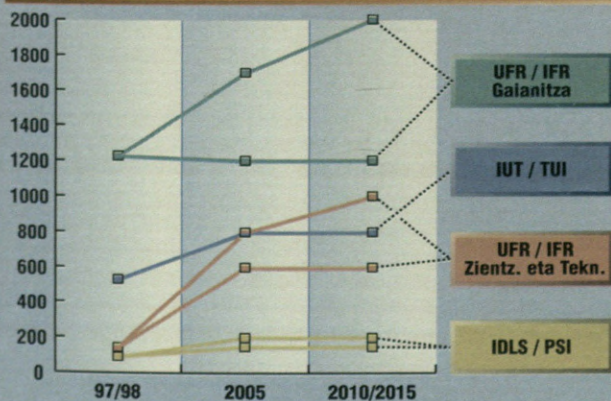
Azken lau urteotan ordea —Merkataritza Ganbara eta

tzitsuak eman izan ditugu». Cantau Lizeoko irakasle honen

aburuz AAPUk ez du begi onez ikusten Baionan unibertsitate propio bat irekitzea. Alabaina, orain urte batzuk pentsaezina zen, Baiona-Angelu-Miarritze (BAM) Aglomerazio Erkide-goko Alain Lamassoure presi-dentea edota Baionako Jean Grenet auzapeza bezalako po-litikoek Euskal Herriko uniber-tsitatearen alde egingo zutenik. Egun, berriz, biak ala biak, Akitaniako Eskualdearen menpe dagoen AAPUaren jo-kabidea gaitzetsi izan dute, eta Garapen Eskemaren bidez uni-bertsitatea sor dezakeen lobby edo talde eragile baten aldeko apustua egin dute publikoki. Jean Grenet honela mintzo izan zen joan den urtarrilean AA-PUK Iparraldeko hautetsiek eginiko eskaerei emaniko arropostuari buruz: «Nahiz hitz politikak entzun ditugun, uni-bertsitatearen hemengo ada-rrak garatzeko behar diren ahalak ez ditugu lortu. AAPU-ko proposamenak onartezinak dira beraz».

IPARRALDEAN 3500 IKASLE UNIBERTSITARIO DAGO

EBOLUZIOA

- **UFR / IFR (Galanitzia / Pluridisciplinaire)**
(Unité de Formation et de Recherche - Formakuntza Ikerketa Unitatea)
- **IUT / TUI**
(Institut Universitaire de Technologie - Teknologi Unibertsitate Institutua)
- **UFR / IFR (Zientziak eta Teknikak)**
- **IDLS / PSI**
(Institut du Logiciel et des Systèmes - Programa eta Sistemen Institutua)
- **STS / GTS**
Section de Techniciens Supérieurs - Goimailako Teknikari Saila
- **Erizaintza eskola / Ecole infirmières**

Urteak	97-98	2005	2010-2000
UFR/IFR	1.226	1.200-1.700	1.200-2.000
IUT/TUI	533	800-800	800-800
UFR/IFR	145	600-800	600-1.000
IDLS/PSI	90	150-200	150-200
STS/GTS	1.347		
Erizain eskola	90		

Iparraldean ez dago unibertsiterik. Ikasle hauek UPPEA/AAPUkoak dira (Université de Pau et des Pays de l'Adour/ Aturri Aldeko eta Pau-eko Unibertsitatea). Unibertsitateak Pauen eta Bordelen daude. Bordele III unibertsitatearen adarrean burutzen dira euskal ikasketak. Iparraldean egiten diren ikasketak haien menpe daude. 1997-1998 kurtsoan 3.431 ikasle hasi ziren.

Formazio Unibertsitarioak

	Guztira	Zuzenbi.-Ekono.	Letrak, hizk. eta giza-zientz.	Tekno-Zientz.
3. zikloa	61	43	2 (euskara)	16
2. zikloa	415	274	40 (euskara)	101
1. zikloa	801	635	166 (55 euskara)	0
Guztira	1277	952	208	117

Formazio Teknologikoak

	Guztira	Komertzioa	Informatika
1. zikloa	614	491	123

Formazio Profesionalak

	Guztira	Hirugarren maila	Bigarren maila
1. zikloa	1259	512	747

Beste batzuk: Prestakuntzako kurtsoak

- Komertzio eta Zientziak: 90
- Merkatal gestioa: 79
- Programazioa: 73
- Arteak: 90
- Guztiak: 242
- Erizaintza-eskola: 90

Proiektuaz mesfidatiak

Iparraldean unibertsitate proiektua sortu beharra aldarrikatzen duen talde bat dago: IEHIE (Ipar Euskal Herriko Ikasleen Elkarte). Elkarte hau herri ekimenaren adierazlea da eta bere kideek mesfidantzaz begiratzen diote Garapen Eskemaren bitartez lor daitekeenari. Elkarte honen ustez, Iparraldeko hiri handiko hautetsi hauek Garapen Eskemaren kudeatzaile nagusiak bihurtu dira, eta Iparraldeko unibertsitate propioa sortzeko posibilitatea eta kontrola bere esku daukate.

Joan den apirilean, Haute-tsiens Kontseiluak Iparraldeko unibertsitatearen garapena negoziatzeko aginpidea eman zion Alain Lamassoureri. IEHIEk ez zuen begi onez ikusi erabakia: «*Ipar Euskal Herriko goi mailako irakaskuntza Paueko unibertsitatearekiko are dependenteago izatea pasako da hemendik aitzina*» adierazi zuten ikasleok. Gisa berean —ikasle hauen ustez, beti ere— azken urteotan gizartetik jalgi den eskaerari nolabaiteko erantzuna eman behar izan diote hautetsiek, gizar-tearen eta beren arteko aldea gero eta handiago bihurtzen ari baitzen. Bestalde, Quaternaire edota Pro-Developpement bezalako ikerketek Iparraldean dauden beharrak azaleratu badituzte ere, AAPUK ez die beharroi behar bezalako erantzun bat ematen, aitzitik, Ipar Euskal Herriko Bordeleko eramaten den borroka Paueko unibertsitateak baliatzen du, eta Baionako unibertsitatearen egitasmoa Paueren kontrolpean gelditzen da. IEHIEk Hegoaldeko Ikasle Abertzaleak taldearen ereduari segitzen dio. Euskal Herri osoan diharduen ikasle mugimendu honek —Iparraldea, Nafarroa eta Euskal Autonomia Erkidegoaren erritmo propioen arabera— Euskal Herria

Angeluko Juzan lur eremuan dago Mauntory izeneko eraikin berria. Berean eraiki liteke Iparraldeak behar duen unibertsitate campusa.

osorako eredu propioko euskal unibertsitatea du helburu.

200 milioi unibertsitaterako

Garapen Eskema 1.996an abiatu zen. Konparazio baterako, Ingurumen atalerako —ur eta hondakinen tratamendurako zuzenduriko atala— 600 milioi libera (15.000 milioi pta.) inbertitu izan ziren. Unibertsitaterako, orduan, 50 milioi besterik ez ziren aurreiku-siak izan. Lau urteren buruan orde, diru kopuru hori lau bider biderkatu da, hau da, 200 milioi izatera pasa dira. Jean-

nean eman ez zioten garrantzia eman diote orain, eta atal inportantenetariko bat bihurtu da haientzat. Beraz, Ingurumenaren ondoren Formakuntza lehentasun handiko atala bihurtu da Garapen Eskemaren barnean». Atal honetaz arduradun nagusia den irakasle honen aburuz, Iparralderako unibertsitate bat eskatzea ontsa dago, baina errealistak izaki, gaur gaurkotz, Garapen Eskemaren bidetik baino ez dira berau erdiestera iritsiko: «*Gu Ipar Euskal Herria egiteko oinarriak finkatzen ari gara. Kon-*

Ipar Euskal Herriko goi mailako irakaskuntza Paueko unibertsitatearekiko orain are menpekoagoa dela dio IEHIEk

Batipste Mortalenak honela azaldu digu: «*Hautetsiak eta BAMeko Aglomerazio Erkidegoko Alain Lamassoure buruan buru, Garapen Eskemaren arian egin izan diren azterketak ikusirik, unibertsitate propio baten eraiki beharraz ohartu dira. Izan ere, Ipar Euskal Herriaren berezko ezaugarri sozial eta ekonomikoak garatzeko, formakuntza ardatza eta motore dela jabetu dira pisu handiko kargudunok. Hartara, Formakuntza atalari hastape-*

parazione, Garapen Eskemaren arian unibertsitate posible baterako azpiegitura lantzen ari gara, baina unibertsitatea ikasleek berek egingen dute. Gure lana politikoen beldurra uxatzea da, eta datozen zazpi urteetan gure unibertsitate propioa erakitzeko bidea urratzea». Bide urratze horren ondorioa jotzen da, esaterako, BAMeko unibertsitate campu gune berria, Mauntory izeneko. Angeluko Juzan oihanean eraikia eta datorren ikasturte

berrian zabalduko dena. Bi azterketen ondotik, Paueko unibertsitatepean garatzen den irakaskuntza ezberdinak bi gune nagusietan emango dira: Mauntory eraikin berrian eta Château-Neuf zaharrean. Mauntory Iparralderako unibertsitatearen hasburua kontsideratzen dute Garapen Eskeman konfiantza jarrita daukatenek. Eraikinak 40 milioi libera balio izan du; lur-eremua bestalde. Angelu herriak emaniko lurrak 50 hektarea ditu, eta oraindik beste 40 bat libre dau-de egoitza berriak eraikitzeko. Garapen Eskema lantzen ari direnek bertako lurretan ikusten dute Iparraldeko unibertsitate propioa: «*Estrategia kontua da. Batzuek dena nahi dute. Beste batzuek berriz, uste dugu, etapaz etapa egin behar dugula aitzina. Parisko agintari gorenak egiten dugunaren aidura dira beti, guk zuhurtziaz jokatu eta pitxaka egin behar dugula aitzina. Haiekiko fierki ageri, eta guretzako egin*», dio Mortalena irakasleak.

Hegoarekiko harremanak

Paueko unibertsitatearen funtzionamendua oso itxia da, eta ondorioz Iparraldean ari diren ikasle —orain irakasle— gehienak halaxe hezi izan dira. Bertako unibertsitatearen adarretan ari diren irakasleen ager-moldea oso omen da itxia. Kultura kontua da beren jokamolde hau.

Datorren zazpi urteotarako diseinatu norabide berrietan barna, irakasle nahiz ikasleen mentalitatea aldatuko dela espero dute Garapen Eskema garatzen ari direnek. Esaterako, Donostia eta Baiona konurbazio proiektuaren bidez, bi aldeetako agintariak prest agertu izan dira mugazgaindiko irakaskuntzan elkarlanean aritzeko. Alabaina, azpiegiturak hutsak zirela ohartu dira; unibertsitate eremuan, kasu. Iparral-

deko hautetsiak ohartu dira bertako unibertsitatearen adarretan ari diren ikasleentzako trukeko egiturarik ez dagoela. Garapen Eskemaren baitatik sortzen ari diren proiektu teknologiko eta industrialekin batera aritzeko, unibertsitateak enpresekin elkarlanean aritzeko oinarritzko egituren sortu beharraz jabetu dira, baita Hegoaldeko ikerketa taldeen eza-gutza egitearen beharraz ohartu ere. Hartara, Ikerlan eta antzeko taldeekin hasi dira harremanetan. Hegoalden ari den bezala, Iparraldeko inbertsio pribatua azkartu nahi da unibertsitateetik. Fundazioak sortu eta euskarak arlo zientifiko eta teknologikoan behar duen tokia

har dezan bidea urratu ere bai, Mortalenaren iritzi.

Injeineruak elkarrekin

Hegoaldeko eta Paueko unibertsitateen arteko harremanak hutsaren hurrengoia izan dira orain gutxi arte. Ingeniari

ken urteotan jada. Bilboko unibertsitatean 300 ingeniari graduatzen dira urtean. Iparraldeko goi mailako irakaskuntzak berau erreferentetzat hartu izatea erabat naturala da. Bi aldeetako hainbat enpresa eta unibertsitateetako kontseiluak

Hango eta hemengo herritarren arteko loturak azkartzeko unibertsitateak izan behar du tresna nagusia. Harremanak unibertsitatean hasi eta lan esparruan garatu beharko lirake gero. Funtsean, kulturaren oinarrian ekonomia baitago».

Iritziak iritzi, batzuk Garapen Eskemaren bidez unibertsitate propio bat eraikiko dela konfiantza dute, eta horretarako zazpi urteko ibilbidea egonarriz urratu beharko dutela pentsatu ere. Bien bitartean, bestetaz, Baionako unibertsitatea erakunde autonomo izatetik gero eta urrunago ikusten dute, Paueko unibertsitatea bere ekimen guztiez baliatzen baita ●

“Garapen Eskemaren arian egin azterketak ikusirik, unibertsitate propio baten beharraz ohartu dira hautetsiak”

eskola da mugazgandiko harremanetan aitzindaria. Izarbel teknogunean dagoen ESTIA ingeniari eskola eta Bilboko ingeniari eskola artean harreman praktikoak garatu dira az-

elkarlanean ari dira hortakotz.

Jean-Batispte Mortalenak honela aurreikusten du etorkizuna: «Hegoalde eta Iparraldearen artean dagoen muga kultur arazoa da funtsean.

■ Bertako kulturaren integratuta jardun beharko luke unibertsitateak

BAM Aglomerazio Erkidegoa Baionako unibertsitatearen lekunea

Iparraldeko goi-mailako irakaskuntza berezko unibertsitate batean garatzeko bidean dago, hainbaten ustez. Iragan urtean Pro-developpement ikerketa etxeak azterketa bat burutu zuen, eta bere txostenean gaur egungo irakaskuntzako disziplina ezberdinak sailkatu zituen, baita irakaskuntzari buruzko diagnosia egin ere. Egoitzen egoera aztertu zuen eta egokienak zeintzu ziren aditzera eman bestalde.

Diagnosia

Baiona eta Angeluko campusak 25 urte ditu. Berean bateratzen diren ikasketak hainbat egoitza barreiatuetan burutzen dira. Goi mailako irakaskuntzaren ardura dutenentzako berealdikoa da birmoldaketa baten beharra. Iragan ikasturtean 3.341 ikasle aritu zen jakintza-arlo, arte eta zientzien disziplina ezberdinetan. Egundaino hainbat egoitzetan erakutsi izaten dena —Saint Crouts, Chateau-Neuf, Izarbel teknogigunea eta Cantau Lizeoa—, hiru egoitza nagusietan biltzeko egitasmoa agertu zuen txostena: Saint Crouts, Chateau-Neuf eta Montauray egoitzak aurreikusi izan dira ikasgune nagusi gisara. Montauray eta Chateau-Neuf-ek bil lezakete irakasle

kopuru gehiena, edo hori da bederen txostenak agertzen duen asmoa. Nolanahi ere, Izarbel teknologiguneko ESTIA ingeniari eskola egoitza berria izaki, goi mailako irakaskuntzaren erreferente eta zutabe berria, logikoena bertan jarraituko irudi duela.

Helburuak

Baiona eta Angeluko campusak

Paueko unibertsitatearen bigarrena izatea xede dauka. Norabide horretan, lehenbizikoan, unibertsitateak bere inguru demografikoa ondo ezagutu beharra dauka eta populazio anitzaren araberrako hezkuntz plangintza eskaini behar du,

txostenaren arabera. Bertako ekonomia eta kulturaren araberran jokatu beharko du unibertsitateak, eta gizarte honekiko komunikazioa eta harremanak egokiro landu ere bai.

Nazioarteko eta gure mugazgandiko beste unibertsitateekiko harremanak garatuz batera, BAM Aglomerazio Erkidegoak (Baiona-Angelu-Miarritze) berezko ingurumarian kokatu beharko du bere zeregina. Une honetan, bere ekimena barreiaturik dagoen aldetik, ondo baloratu eta koordinatu beharko ditu bertan dauden ekimen guztiak. Zentzu honetan, unibertsitate bilakatze bidean, baliatu beharko lituzke azken urteotan BAMen bertan hezkuntzarako garatu diren zerbitzugune berriak. Azken urteotan berriak edo sortu berriak izanik, baliabide ugarien ikasguneak baitira. Konparazio baterako, Baionako mediateka eta Angeluko biblioteka, hala nola, urrutiko ikaskuntzarako akademiak, hizkuntz irakaskuntzarako ikastegiak, kirol praktiketarako tokiak, baita hedabide kultural, tekniko eta zientifikoetarako sorturiko gune berriak. Txosten honek, honen barreiatua dagoen Campus honetarako Ikaslearen Etxea erakitzea gomendatzen du azkenik ●

Ingurumena da Garapen Eskemaren atal nagusia. Bera da-eta aurrekontu handiena duena: 600 milioi libera. Iparraldearen garapen ekonomiko, kultural eta sozialerako saneamendu sare berriak eratzea funtsezkoa ikusten dute Garapen Eskemaren eragileek.

ITSASALDEKO INGURUGIRORAKO SOS INBERTSIO ITZELAK

Ipparaldea lurralde ekologiko ondo orekatua eta garbia agertzen da hegoaldearen begietara. Kostaparteko hirien saneamendu sareak ez dira irudi duten bezain txukunak antza. Hendaia Baionara bitarte garatzen ari den aglomerazio erkidego berrietan ingurugirorako baliabide berriak eratu beharra ikusi dute adituek. Garatze bidean bi proiektu nagusi daude: BAM Aglomerazio Erkidegoan (Baiona-Angelu-Miarritze) lehena —Bidart herria bere barnean hartzen duena—; eta Donibane Lohizune arroan dago bestea. Bigarren hau Ziburu, Getari eta Urruña herriek osaturiko Aglomerazioa da. Ingurugiroaren ardura daramaten Estatuaren erakundeekin bi aglomerazio kontratu sinatuta daude gaur egun. Lehenengoa orain bi urte abiatu zen, eta ingurugiroa berritzeko lau urteko plangintza baten barruan gauzatzen ari da. Bigarren hitzarmena aurten sinatuta da, eta bost urteko plan orokor baten barruan garatzen ari da.

2.001. bitartean

BAM Aglomerazio Erkidegoak —1998 urtean, artean distritu zelarik— 400 milioi liberako kontratua sinatu zuen Adour-Garonne ur agentziarekin. 2.001. urtera bitarte, itsasoratzen diren ur guztiak araztea xedea du agentzia honek. Aldi berean, BAM aglomerazioaren hiri ekologiko orekatua eta ordenuan ezartzea helburu

dituelarik. Herritarrek darabilten ur kalitatearen egoera ziurtatzeaz bestera, espazioaren antolaketa, airearen kalitatea eta zaraten maila apaltzeko lanetan ari da, osasuntsu bizitzeko eta aglomerazio egoki bat eratzea posibilitatu behar dituzten elementuak lantzen ari da ere bai. Lau dira BAMen funtzionatzen duten araztegiak. Baionako Saint Frederic auzoan eraiki berri den arazte-

tegi berriaren —hirigunearen erdian eta ibai nagusien artean kokatua— ezaugarriek jakitera ematen digute zertan datzan araztegi moderno baten zeregina. Etorkizuneko hirietako urak edangarriak izango badira —adituen esanetan, beti ere— tankera honetako araztegiak antolatu beharra dago. Berean, hiru ur-andela edo arazgailuetan barrena pasatzen da ura. Ura buia edo sare berezi artean ira-

emaria iragazten du eguneko. Sasoi eurtsuetan berriz, 21.000 metro kubiko eguneko iragaztera iristen delarik. Urteko 4.015.000 metro kubiko ur tratatzen dira araztegi berri honetan. Bestalde, egun bakoitzean tratatzen diren urek 5.500 kilo lokatz uzten dute batez beste. 55.000 bizilaguneko hiri baten beharretarako.

167 milioi libera

BAM aglomerazioan gauzaturiko kontratuaren ondotik etorri zen La Nivelle edo Ugarama ibaiak zabaltzen duen arroarako sinaturiko aglomerazio kontratua. Donibane Lohizune, Ziburu, Getari eta Urruña herriek osaturiko aglomerazio honetan, aurrekoa bezalaxe, Adour-Garonne ur agentziaren esku dago hondakin-urak edangarriak bihurtzea. Kasu honetan ere, Akitaniako eta Pirinio Atlantiarreko Kontseilu Nagusien abarora ahalbideratu izana da hitzarmena. Aurtengo otsailean abiatutako plangintza —ingurugiroa hobetzeko beste elementuen tratamendua kontuan hartzen dituen ere— bost urteren epean gauzatzeko plan bat da. Uren tratamendurako soilik 167 milioi libera (5.175 milioi pta) inbertitu dira. Esan gabe doa, lau herriotan 26.000 bizilagun erroldatuta daudela, eta 52.750 udatiar gehiago biltzen direla aglomerazio honetan opor garaian. Hartara, udaldian, 78.750 biztanle elkarbizitzen dira bertan. Bi itsas haran

4.015.000 metro kubiko ur tratatzen dira Saint-Frédéric-eko araztegiak, eta 5.500 kilogramo lohi biltzen bestaldera.

gia hiriko urak nahiz Errobi zein Aturriko ibaietako uren tratamendurako erabiltzen da gaur egun. Pont de L'Aveugle eta Saint Bernard deitu tokietan daudenak, Baionako gainontzeko auzoko zein Angeluko urez ardura daukate. Marbella deitu ingurunean dagoenak, berriz, Miarritze eta Bidart komunitako urak tratatzen dituelarik.

Saint-Frédéric deitu araz-

gaziarazten da, bioiragazki efektu azkarretan barna pasatzen delarik. Segimendu biologikoa egiten zaiola une batez, zentrifugatu eta uraren karea tratatzen da ondoren. Uren aineraztatzea da beste egiteko funtsezkoa hondakin-urak ahalik eta garbien itsasoratu edota ibaietaratu daitezen. Saint-Frédéric-eko araztegiak, eguraldi lehorren garaian, 11.000 metro kubikoko ur-

edo arroetan barna bideratzen dira urak: Donibane Lohizuko badiara doaz batzuk eta Getaria aldeko Zenitz hondartzara besteak. Azkenik esan, aipatu agentziarekin elkarlanean Donibane eta Ziburuko herri arteko sindikatuak diharduela. Bi dira iturburu nagusiak: Ugarama edo la Nivelletik heldu diren urak —Elbarron urtegitik— eta Ziburuko herriaren urtegiak; Xukutunen daudenak. Xoldokogaina mendi magaletan ditu iturburuak Ziburuko urtegi honek.

Artxiloa eta Zenitz

Getaria eta Urruña bitarteko erkidego honentzako bi dira funtzionatzen duten ur araztegiak. Akotzen dago hauetako bat. 1984 urtean zabaldu zen, eta gaur egun, hitzarmen berriaren karietara egindako azterketak berritze beharra gomendatzen du. 58.000 bizilagunen beharretarako prestatua, 4.000 kilo lokatz uzten dute beren urek eguneko. Tratamendu biologikoaren aldetik, aireztatze arazoak ditu eta ur-andelek —andemuak nonbait— arazoak dituzte uren zirkulazio normala ahalbideratzeko. Usain arazoak ditu, gai kimi-koen eraginez kiratsa zabaltzen baita bere inguruan. Bere materialeak korrosioak jota daude, bestalde. Saupiquet eta Aramar industriaguneak deuseztatu ondoren kutsadura maila apaldu egin den arren —900 kg. eguneko— araztegia berritze-ko behar handia aurreikusia dago hitzarmenean. Beste ur araztegia Zenitz izenekoa da. 7.400 bizilagunen kutsadura beharrei atenditzeko ireki zen 1975ean. Honek ere inbertsio handien beharra omen dauka. Adituen txostenak dioenez, Urruñan zabalduko den araztegi berriarekin —12.000 bizilagunen beharretarako— bideratuta ikusiko litzateke uren tratamendua ●

Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoaren garapen ekonomikoa eremu berrietan garatzen ari da. Laborantza eta turismoaz beste, bigarren sektorearentzako oinarriak finkatuz doaz. Enpresen mindegi edo haztegi sare bat hedatu da hiru eskualdetan barrena.

ENPRESEN LAU MINDEGI EKONOMI SARE BERRIA EHUNDU ASMOZ

Mindegiak enpresa proiektuak bideratzeko bitartekoak dira. Bertan diharduten teknikariek termino hauek darabiltzate: aditzea, truketzea, aztertzea, eta iritzia ematea. Ipar Euskal Herrian lau mindegi berri funtzionatzen ari dira. Bere tamaina eta kokapenarengatik ESTIA da garrantzitsuen. ESTIA (Ecole Supérieure Des Technologies Industrielles Avancées) ingeniari eskola ere da. ILS zentroarekin (Innovation Logiciel Systemes) batera IDLS Campusa osatzen du. Baliabide teknologikoak garatzeko zentro hauek Izarbel teknogunean kokatuak daude; Bidart herrian.

Jean-Roch Guisresse zuzendariak emanak dira datuok: «Izarbel teknogunean hiru eraikin daude. Nagusian, ingeniari eskola dago. Orain lau urte eraikia, 37 milioi libera kostatu zuen (925 milioi peze- ta); ekipaia barne. Urtean 25 milioi liberako aurrekontua darabilgu. Duela hiru urte, enpresen mindegia zabaldu zen bestalde. 10 milioi libera kostatu zuen, eta 12 milioi liberako aurrekontua erabiltzen dugu urtero berean. ILS edo ikerketa zentroak —iaz eraikia; enpresen inkubagailua— 20 milioi libera kostatu zuen, eta 16 milioi liberako aurrekontua du urteko».

ESTIA mindegia

ESTIA goi mailako proiektu teknologikoak bideratzeko sortu zen. Iparaldeko mindegiaren sareki izanik ere, Akitaniako Eskualdeko Borden, Libourne, Agen eta Pau-ko beste mindegiekin sare propio bat osatzen du. Bere inguruan ari diren beste egiturek

TIA hamairu proiektu ari dira bideratzen une honetan. Multimedia eta informatika, itsasorako baliabide teknologikoak, hala nola, botika-industriarako proiektuak nabarmentzen dira. Patxi Elizalde azkaindarra da mindegiaren arduraduna eta ESTIAko zuzendariordea.

Patxi Elizalde azkaindarra da ESTIA mindegiaren zuzendariordea, bertan hamairu enpresa berri bideratu dira aurtan.

sendotzen dute bere lana. Proiektuak landu ondoren, enpresa-inkubagailu zentrorara pasatzen dira. Inkubagailu honek baliabide teknologiko, informatiko eta ergonomikoak ditu. ESTIA deritzan ingeniari eskolari atxikia dago. Eskola honek LIPSI (Industria Zerbitzutarako Laborategia) ikerketa laborategi batekin kontaktzen du, eta berau erabiltzen da enpresa berrien eraikuntzan. ES-

Bat eskualdeko

ODACE erakundeak da- maio izena Mauleko mindegiari. 800 metro koadroko bulego eta tailerrak ditu. Pertsona batek darama bertako funtzionamenduaren ardura. Mauleko SIVOM (haranetako kudeaketa ekonomiaz arduratzen den sindika) da mindegi honen jabea. 1,2 milioi libera kostuko inbertsioa kostatu izan da). 150.000 liberako aurrekontua

Iparraldearen orena?

du. Bertan bi enpresa proiektu berriak ari dira garatzen. Indar deitua —informatika enpresa izateko xedez— eta KM Communication; grafismoaren bitartez komunikazio alorrean aritzeko asmoa duena. Mauleko mindegia datorren irailean inauguratuko da. Bere ardura-duna Jean Jacques Manterola da; beste hiru lankiderek in-ku-deatzen du ODACE erakundea. Zuberoako ekonomiaren be-harretara egokitzen diren en-presak lehentasuna dute min-degian.

Indar mindegia Donapaleu herrian kokatua dago. Baxe-nafarroan jalgitzen diren en-presa berrien asmoa bideratze-ko sortua, 2 milioi libera kos-tatu du. 2.000 metro koadroko eraikin berrian, haragintza eta esnegintzan aritzea xede duten enpresa proiektuentzako bi la-borategi berezi daude.

Izarbel teknoguneko eraikin honetan dago ESTIA ingeniari eskola eta LIPSI ikerketarako laborategia.

Bertako nekazal eskolare-kin harremanetan ari da, eta es-kuz esku dihardu elikagaien eraldaketan diharduten es-kualdeko lantegiekin. Nekazal eta zerbitzuen eremuan tekno-logia berriak garatzea xede du-ten proiektuek leku dute be-

rean. Uneon zazpi proiektu bi-deratzen ditu: informatika, ko-munikazioa, hizkuntzak, in-dustria hidraulikoa, hala nola, bulego-tresneriaren ekoizpe-nerako enpresak. Pascal Puffay da mindegi-burua.

Aldatu izena du Hazparnen

kokatua den mindegi edo haz-tegiak. Jean Bernard Couchot da bertako arduraduna. 400 metro koadrotan Donepaleu-koaren aurrekontu eta kostu be-retsua izan ditu. Hazparneko Lizeo teknikoarekin elkarla-nean dihardu.

Elektronika eta automatis-mo alorrean ariko diren enpresa berriak sustatzea du xede nugu-sia. Enpresa berrien zuzendari gazteak lagunduz, aeronauti-kan, plastikoan, mekanikoan, hala nola ehungintzan proiektu berriak eratzea du helburu.

Hala izanik ere, nekazal eremuko ekoizpenen eralda-ketarako beharrezkoa den tek-nologia eta mozkinak merka-turatze bidezkoak duten en-presak ari dira uneon minde-gian.

Zortzi dira enpresa berriak izateko bidean, eta Lapurdi barnealdea dute gunea ●

Hasian hasi Gure Irratia bere Etxearen Jabe

500.000,00 libera - Gure Irratia, Zure Irratia

Laguntzailea:

Mila urte gehiago euskaraz Iparraldean

106.6 FM

GYRE IRRATIA

Zure emailtza :

EUSKADIKO KUTXA, Paseo de Colon IRUN : 0590052667

Gure Irratia : P.K. 8452 F - 64184 BAIONA

Deiadarra

Ikusiz Euskara guztiz beherakadan dela, irratia bide bakarra da gure hizkuntzaren zuzenean entzuteko egunero. Nahi baldin badugu Lapurdin euskara entzun datorren mende, premiazkoa da ditugun transmisio tresna eskasak indartzea.

HELBURUA
12.500.000 pta

ODACE-GEEEB (Organisation pour le Developpement, par l'Action et la Cooperation Economique-Garapenerako Erakundea Ekimen eta Elkarlanaren Bidez) 1995ean sortu zen. Zuberoako sustapen ekonomiaz arduratzen da. Jean-Jacques Manterola da erakunde honen burua. Bertako ekonomiaren eragile berriak xerkatzen ditu ODACE-GEEEBk

ZUBEROAREN EKONOMIA BIHURGUNE GARAIAIN

Zuberoako industrial-gintza Maulen auserki ezarri zen mende honen hastapenean, eta 1960. urtera bitartean beraldiko hazkunde azkarraren egutia zuen. Espartina eta oinetakoen mozkinetan 2.000 enplegu sortu ziren Maule hiriburuan. 1975. urtean krisialdia iritsi zen —ekialdeko merkatuak hartu zion aitzina—, eta gaur egun 300 lanpostu besterik ez dira geratzen espartingintza arloan.

Azken hogeitaz urteetan krisiari aitzitik egiteko burubelarrak dihardute Maule eta, oro har, Zuberoako ekonomia eragileek. Egun 1.000 pertsonak dihardu zuberotar industrian. Lanpostuok nekazal elikagaia-
ren eradaltzean, baita kautxo eta teknologiararen ekoizpen berrien arian sortu dira. Zuberoan 14.000 biztanle dira eta horietatik 4.000 Maulen bizi.

Baionari atxikia

1.990a urtemuga izan zen Zuberoako ekonomiaren kudeakuntzan. Paueko Merkataritza Ganbararen menpe izateak Baionako Merkatal Ganbarara pasa ziren bertako enpresak. Baionako CCI-MIGK (Merkataritza eta Industria Ganbara), GIS-ZIEK (Zuberoako Industria Elkargoa) eta ADES-ZEGEK (Zuberoako Ekonomiaren Garapenerako Elkartea) ODACE-GEEEB sortu zuten 1.995ean. Erakunde hau arduratzen da bertako eko-

nomiaren sustapenaz. Jean Jacques Manterola talde eragile honen burua izaki: «*Mauleko industria biziki dibertsifikatua da egun. Hautetsi eta enpresarien arteko harremanak sendotzea eta animazio ekonomiko kolektiboa sustatzea dira gure zereginak. Enpresa sortaileek beren proiektuak ekartzen dituzte gurerara eta guk berauek bideratzen laguntzen*

lkastetxeak, gizarte etxeak bi kirol hiri, osasun etxeak, zahar etxeak... eraikinez jositako hiriak berdeguneentzako tokia izango du.

ditugu». ODACE izeneko mindegia (Pépinière d'entreprises edo vivero de empresas) zabaldu da berriki Maulen; lantegien sorrerako ekimen sortu berria —eta aurreko atalean eskania—.

Lizeoarekin elkarlanean

Lehen sektorean ari diren laborariek gain, eragile ekonomiko berriak bilatzen ditu ODACE-GEEEBk. Industria,

artesanatza, komertzioa eta zerbitzu alorretan eragile ekonomiko berriak sortzeko asmoz, bertako SIC-ZHS (Zuberoako Herriarteko Sindikatua), eta Maule eta Atharratzeko SIVOM (Bertako haranetako kudeaketa ekonomikoaz arduratzen den sindikatua) deitu sindikatuarekin esku esku dihardu. Bertako enpresen mindegi edo haztegiaren arian

Lizeo teknikoarekin elkarlanean proiektuak garatzea du xede: «*Lizeo teknikotik jalgitzen diren teknikari berriak —BTS-GTA (Goi mailako Teknikari Agiria) titulua eskuratu ondoren— eskualdeko proiektu berrietan bildu daitezten ahalegintzen gara. Zuberoatik landa joan ordez, bertan jarri daitezten».*

Arrazoiak arrazoi, Maule hiria abandonatua izan da az-

ken hogeitaz urteotan. Egun, Baiona eta Paue artean, hiruki moduko bat osatzeko bidean, hirugarren hirigune industrial bihurtzea xerkatzen dute zuberotarrek. Horretarako —finantz ekimen pribatuak ahulak oraingoz—, diru laguntza publikoei esker birmoldatzen ari da zuberotar ekonomia indargia. Departamenduaren ekarpen ekonomikoa sinbolikoa da funtsean. Bertako Kontseilu Nagusia kudeaketaz arduratzen den bitartean, Europa, Estatu eta Akitaniako Eskualdeko diru publikoekin sustatzen dira bertako lantegiak.

Etorki, Idiart, Emac...

Une honetan 35 enpresa ari dira funtzionatzen Zuberoan; 5 eta 20 arteko langilek osatuak gehienak. Groupement des industries de Soule edota Zuberoako Industria Elkargoan biltzen dira. Badira 100en bat langilez osaturiko hiru enpresa edonola ere: Etorki —gazta ekoizlea—, bere ekoizpenaren % 40 frantses nahiz europar merkatuan saltzen du. Idiart zerretaria, frantses merkatuaz beste, espainolean hala nola afrikarreen ere lekua irabazia du.

EMAC lantegia, kautxo eta plastikoan espezializatua, automobil sektorerako ari da. Maule inguruan diharduten enpresok, aspaldi sortuak batzuk edota berriki besteak, antzinako ospea berreskuratzeko lanean dihardute gogor ●

LEIA (Lekuko Ekonomia eta Ingurumenaren Alde) elkarteak joera abertzale eta ekologistako militanteek osatua dago. Bere Administrazio Kontseilua osatzen duten hamabost kideetako bat da Jean Michel Galant. Azkarateko auzapeza, laboraria eta abertzale honen ustez, Iparaldearen barnealdea zeharkatuko lukeen autobidea hiri handien mesederako izango litzateke.

“BERTAKO POPULAZIOAK EZ DU AUTOBIDEA GALDATU”

Iruñea-Baiona-Paue hiriburuak lotu litzuzkeen autobide baten azterketa egina da. Zer dakizu horri buruz LEIAkoek?

Autobidearen asmoa bat-batean etorri zen. Nafarroako gobernuak hemengo Kontseilu Nagusiari ikerlan bat eskatu zion duela urte bat. Agintariak diotenez, kostaparteko trafikoa emendatuz ari da, eta hamar urte buruan hango pasabideak blokeatuak izanen dira —2.010 urterako 65.500 ibilgailu pasako omen dira Biriaturako pasabideetatik—. Horren arabera, hango trafikoa barnealdetik hasiko da pasatzen. Dagikunaren arabera, posibilitate anitzeko azterketa bat egina dago. Orreagatik —Ibañetan barna-Donepaleura doan proiektua da gauzatzeko aukera gehien duena.

■ **Proiektu eginkor honen berria ezagutu bezain laster eratu zenuten LEIA, zein xedetan?**

Autobidea egitearen kontrari. Autobide batek ondorio arraz txarrak ekartzen baititu: lurra deuseztu eta poluzioa areagotzen ditu. Ingurumenaren aldetik ekartzen duen kalteengatik, esaterako, LEIAk trenbidearen proiektua lehenesten du.

■ **Trenbidea gauzatzeko posibilitatea ere aztertu da txosten horretan beraz?**

Baiki. Baiona eta Iruñea lotuko litzuzketen bi trenbide omen dira aztertuak, Biriatur eta

Azkarateko Jean Michel Galant auzapezaren ustez, proiektu hauen eraginek lur jota uzten dituzte laborariak.

Dantzarian barna. Baina, dakigunagatik, posibilitate hau biziki arinki aztertu da.

■ **Kontseilu Nagusiaren arabera autobideak barnealdearen ekonomia azkartuko du.**

Hori haien diskurtsoa da. Errealitatea besterik da, alta. Nazioarteko trafikoa bideratzeko egin nahi dute autobidea; eta ez lekuko trafikoaren arintzeko. Hastapen batean trafi-

koaren % 48a internazionala izanen da. Egunero 3.000-4.000 kamioi pasako dira, eta horrek ez du tokiko ekonomia erantzat deus utziko.

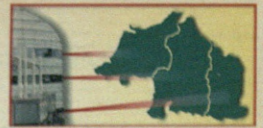
■ **LEIA agertu zenetik aldira agintarien asmoak?**

Hastapeneko diskurtsoa aldatu da hein batean. Hastapenean autobideaz mintzatzen ziren eta orain autobiaz. Hau da, berean lekuko ibilgailuak sartu eta atera litezke. Diskurtso be-

rria hori da, hobeagoa, baina Luzaide eta Donepaleu bitarteko populazio gehiena laboraria da. Traktoreak ibiltzen ahalko dira bide horretan? Ez, bistan da. Sobera lanjerosoa da hainbeste kamioi pasatzen den autobide batean ibiltzea. Bestenaz, ibilgailuentzako eta traktorrentzako bide espres bat egiten ote dute? Horri buruz ez dakigu aukerak zeintzuk diren.

■ **Kontseilu Nagusiaren jokamoldea nola juzkatzen duzue LEIAtik?**

Jean Jacques Laserrek, Kontseilu Nagusiko lehendakariordea eta aurreproiektu honen txostenaren kudeatzaileak dioenez, Ipar Euskal Herriak bere xantza ukan dezake errepide berri hori egiten bada. Alta bada, estatu eta Akitaniako Eskualdearen arteko kontratua zazpi urtetik zazpi urtera sinatzen da, eta berriki sinatua da beste zazpi urtetarako. Proiektu hau gauzatzeko ez da sosarik emana izan beran, eta hurrengo aurrekontuak egiteko 2.006 urterarte beha egonen gara berriz. Beraz, gezurretan ari dira, eta interes politikoenegatik azaltzen dute proiektua. Hau da, Europako azpiegituren garapenean, Nafarroako gobernuarekin batera agertzeko beharra eta enbeia dute nonbait. Edota menturaz gauzak gordetzen dizkigute? Nork daki. Nik proiektuari buruzko azterketa idatziz eskatu dute, eta ez didate oraino igorri. Ziur dena da, bestaldean lasterrago ibiliko

■ Iruñea, Baiona, Paue eta Bordele lotuko lituzkeen autobidearen aiduru

Zazpi korridore egingo lirateke gure pirinioetan gaindi

Nafarroa eta Akitania lotuko lukeen errepide sare eginkor bat aztertu da Nafarroako gobernua eta Pirinio Atlantiarreko Kontseilu Nagusiaren eskutik. Antza, garraio-ardatz berri batek zeharka lezake Iparralde. Hiru aurreproiektuetan zazpi bide posible agertzen ditu ikerlanak.

Azterketak honela dio sarreran: «Ipar Euskal Herriko barnealdea eta Iruñera bitarteko enklabeen egoeraren-gatik kezkatuak, Nafarroako gobernua eta Pirinio Atlantiar Departamendua —Akitaniako Eskualdearen laguntzaz— Pirinioen mendebaldearen barnean garraio ardatz baten estudioan engaiatu gara». Azterketak ez omen du azpiegitura berriak eraikitzea xede, garraio arazoari irtenbide bat ematea baizik.

Lehen fasea

Azterketaren lehen fasearen emaitzak iazko abenduan aurkeztu ziren. Baiona, Iruñea eta Biarnoko Saliese artean ingurumari geografiko zehatz bat agertzen dute: «Iberiako trenbide sarea ez da lotzen sare europarrarekin. Errepide eta trenbide sareen arteko desoreka

begibistakoa errealitatea da. Merkantzien garraioa gehiena Pirinio mendi-katearen bi muturretatik pasatzen da. Ibilgailu txikiak eta bidaiarien zirkulazio joera antzekoa izaki. Azterketak ere dio, etorkizun hurbilean errepide azpiegiturak eskasak izanen direla Pirinioaren mendebaldean. Irun, Dantzaria eta Arnegitik 50.000 ibilgailu pasako dira egunean 2.010 urtean, eta 2.020 urtean

Azterketak ez omen du azpiegitura berriak eraikitzea xede, garraio arazoari irtenbide bat ematea baizik

65.000». Egoera hola, bi aldeetako agintariek azterketaren bigarren faseari ekitea agindu zuten urtarrilean. Azpiegitura berri bat eraikitze xedez, autobide berriak 17.000 ibilgailuen zirkulazioa bideratu lezake 2.020 urtean.

Bigarren fasea

Azterketaren bigarren faseak Pirinioaren bi aldeetako egoera sozio-ekonomikoa eta ingurumen ezberdinak nabarmentzen ditu, baita soluziobide anitzak aurreikusi ere. Ondorioz, Pirinioa

gainditzeko zazpi saihesbide eginkor landu ditu ikerlanak: «1.:Trenbidea: bi korridore eskaintzen dituena. 2.: dauden azpiegituren gainetiko errepidea: beste bi korridore. 3.: sare berri baten diseinuak hiru korridore zabaltzen ditu». Trenbideak, Iruñea-Irun edo Iruñea-Baiona lotuko lituzke. Oraingo errepideak edota azpiegiturak baliatuz gero, korridoreek Iruñea eta Saliese lotuko lituzkete; zenbait gunetan errepidea bikoitza izanik. Ingurune birjinetan barna eraki daitezkeen korridore posibleak hiru dira:«Baztanen barrena Izpegitik Baigorriaraino. 18 kilometroetako 16 tunel beharko lirateke. Beste korridorea Aldudetik pasako litzateke, Esnazu mendia zeharkatuz Baigorriaraino. 33 kilometroko 10 tunel beharko lirateke. Hirugarren korridorea Orreagan barna joango litzateke, Luzaide-Arnegitik paseaz Donibane Garaziraino. 8,3ko 5 tunel beharko lirateke. Tunel guzti hauek 700 eta 900 metroko altueran eginak izango lirateke. Hiru korridore hauek, hegoaldean Imarkoainen lezakete abiaburua. Iparralde edota Biarno aldean berriaz, Ahurti, Peiorrade eta Saliesen lirateke lotuneak ●

direla, Madrilen interesatuago baita Paris baino. Zer nahi gisaz, hemengo Kontseilu Nagusiak, Nafarroako gobernua ez bezala, ez du eskudantzarik autopistetan, hemen estatuak ditu konpetentzia guztiak.

■ Garapen Eskeman ari direnek Ipar Euskal Herria egituratzeko beharrezko proiektuatzat jotzen dute barnealdean errepide azkar bat egitea.

Autobideak hiri handiak juntatzeko eraikitzen dira eta haien ekonomia azkartzeko. Bitarteko herri txikiak ez dute deusik irabazten, edo arras guti. Konparazioa, Baiona eta Paue hiriak lotzen dituena. Ortez herria berak ez du ekonomikoki sobera irabazi ere. Aitzitik, gu

gehiago interesatuak gara kostaldearekin batera garatze posibleak.

BAMeko garapena eta handik heldu daitekeen lagun-

keztu bederen.

■ Hegoaldeko nafarrekin lotzeko posibilitatea ere hor dago nolanahi ere.

Abertzaleak gara hego-na-

“Autobideak hiri handiak juntatzeko egin ohi dira orain arte, eta haien ekonomia azkartzea daukate helburu”

tzaz mintzatzen dute kargudunek. Azken sei urteotako beren diskurtsoa hori da, barne eta kostaldearen arteko osagarritasuna, elkarri lotzea molde natural batez; egundaino ez dugu gauza konkreturik ikusi alta. Aldiz, proiektu honek irudi du barnealdea salbatzeko egina dela, edo hala nahi dute aur-

farrekin harremanak sakontzen ditugun lehenak. Baina autobideak ez du horretarako baliabide nagusia izan behar. Adibidez, bestaldekoek aspaldi egin zuten bide berri bat Baigorriko mugaraino, baina hemengo agintariek ez zioten segidarik eman. Orain berriz, hemengo polulazioak ez du autobide bat

egitea galdatu.

■ Laborariak hasia al dira arrenkuratzen edo?

LEIA eratu zenean zenbait tek erotzat hartu gintuzten, ez zuten sinisten proiektu hau gauzatu daitekeenik. Orain, J.J. Lassere Nafarroako agintariek proiektuaren berri emanez agertu delarik hasiak dira arrenkuratzen. Diotenez, Kontseilu Nagusiak arrapostu bat eman behar dio Nafarroako gobernari heldu den azaroan. Hartaz, laboraiek bidea nondik pasako den jakin nahi dute orain. Lehendik ere hemengo laborariek ezagutu ditugu esperientzia gogorak; dena bortsaz egin ohi baita. Familia mailan tirabira franko izaten dira sorlekua aldatuz gero ●

E M I L I O M A J U E L O

“BIZITZA IKERKUNTZARI ESKAINI DIOT”

*Emilio Majuelo Gil.
1953an Tuteran jaioa.
Ama bertakoa eta aita
Argentinakoa.
Zaragozan historia
lizentziatua 1975ean.
Handik bortz urtera
ikerkuntzan murgildu
zen. Honen ondorioa
hamaika hitzaldi,
artikuluak, liburuak izan
dira. Egun Nafarroako
Unibertsitate Publikoan
irakasle, Nafarroako
historia sozialaz
arduratzen da nagusiki.
Tuterarrak Donostia eta
Gabiria gogoan ditu.
Lehenegoan soldadutza
egin zuen eta bertan,
aberria ezagutzen hasi
zen. Bigarrenean,
Basterrika baserrian, lur
hartu zuen euskara
ikasteko asmoz eta bide
batez euskararen
inguruko guztia
barneratzeko grinaz.
Oporretan egon arren,
ikertzen jarraituko du.*

■ «Donostian aberria hasi nintzen ezagutzen, politikan sartuta geunden; euskarari ez».

Tuterakoa jaiotzez, historialaria ikasketaz eta Gabirin euskaldunberri-tua ere bazara. Zein toki du gauza bakoitzak zure buruan?

Historialaria, dudarik gabe. Niretzat historia grina da. Betidanik izan dut jakin-mina, ez dakit zergatik, orain jendeak opor-rrak hartuko ditu, baina nik ikertzen jarraituko dut. Ez dut etenik egiten. Tuterakoa eta euskalduna izatea ezin dira bestea-rekin konparatu. Tuterakoa izatea hor da go. Zuk eramaten duzun gauza bat da. Eta euskalduna izatea nire aberastasun kulturalerako zalantzarik gabe egin dudan gauzarik garrantzitsuen da. Aita eta ama erdaldunekin, Nafarroan unibertsitate normal bat ez zegoenez, Zaragozan ikasi nuen. Baina dena hasi zen aldatzen soldadutzan, Donostian. Aberria hasi nintzen ezagutzen. Politikan sartuta geunden, baina euskaran oraindik ez. Gero Donostiatik Iruñera etorri nintzen eta euskara oso azkar ikasi nuen.

Laster baserri batera joan nintzen, Gabiriara. Basterrika baserrira. Lagunak gara betiko. Nik lanean lagundu eta hizkuntza ikasi nuen. Euskararen inguruan zegoen guztia barneratu nuen. San Juan sua, adibidez, han hunkigarria izan zen, toki guztietan piztu zituzten, mendietan, ilunabarrean. Tuteran ere egiten zen. Betiko gorde ditut baserriko oroitzapen horiek.

■ Zer zen Herri Ikastola?

Bi gauza handi. Lehenengoa hor eza-gutu nuela pertsona jator bat, hemeretzi urte daramagu ja elkarrekin. Bigarrenik hango euskal giroa. Haragia banatzen, eraikuntzan, tabernari gisa, hainbat gauza-tan aritu nintzen lanean eta hau beste esperientzia izan zen. Ordu gutxi nituen, atzerriko hizkuntza ematen nuen, gaztelera. Jende askorekin harremanetan jarri nintzen, hori bai. Dena den, ikerkuntzan murgiltzea erabaki nuen. Nire helburua ez zen hezkuntza maila horretan gelditzea. Ez nau erakartzen. Gero unibertsitatean bai, beste gauza bat izan da.

■ Zergatik erabaki zenuen ikerkuntzan murgiltzea?

Galdera ona! Horretan behin baino gehiagotan pentsatu dut. Lehen jendeak bazuen gogo hori, zer gertatzen zen jakin nahi genuen, Nafarroan batez ere. Herri Ikastolan nengoelarik Gizarte Asistentziako eskola batean ere ordu batzuk irakasten nituen, astean behin. Euskal Herriaren historia ematen nuen, nahiz eta paper ofizia-

H a m a r r e k o a

JOSE MARIA JIMENO JURIO

«Nola da euskaraz 'Pequeño Gran Hombre'? Nafar historiaren zalea eta langilea»

DEL BURGO

«Historiaz hitz egiten duen historialari ez den bat»

GARCILASO

«Nafarroan katoliko maltzur batzuek, oso boteretsuak, frankismoan ez dute eskuak odolez busti, baina horri esker oso ongi bizi dira»

DAVID JAIME DEAN

«Errepublikar eta nafar liberalismo ezkertiar eta euskaltzalearen irudia. Haruntza begiratu beharko genuke, bere lanari»

CONSTANTINO SALINAS

«Sozialismo munduan moderatua, gaizki ikusita orduan, egun ezberdina litzateke. Sozialista eta euskaltzalea zen»

PATXI LARRAINTZAR

«Berezia eta berea, zentzu onean. Menperaezina»

PABLO ANTOÑANA

«Mundu polit bat erakutsi diguna. Literatura miresgarria»

JESUS LEZAUN

«Apezpikua izateari muzin egin eta Euskal Herriari lotu zaio»

JOSE MARI ESPARTZA ZABALEGI

«Ekimen handi eta on askoren pertsona. Bera bezalako dozena batekin Nafarroako egoera aldatuko zen»

JOSU TXUEKA

«Ikerlari trinkoa. Burua galdu eta saldu ez duen pertsona»

letan bakarrik Nafarroako historia zela jarri. Alde horretatik, bertan ez genuen arazorik. Ez da egun bezala. Historia Garikidea lantzen hasi nintzen, gustura.

Hor erabaki nuen ez nuela oposaketa gehiago egingo eta ikertu nahi nuela. Nafarroako historian bi une garrantzitsu ikusten nuen, bata gerra zibilarena eta bigarrena 1841eko legearena. Justu orduan oso liburu ona, eztabaidagarria, argitaratu zen: Minaren «Fueros y Revolución en Navarra». Corcuera, Extramiana bezalako egileen liburuak garai hartakoak dira. 1978-1984 tartean liburu onak, pisudunak agertu ziren, ondo jantzitako tesiak. Orduan hasi nintzen eta beti gogoratuko dut izan nuen kontaktu txiki baina garrantzitsua, Jimeno Juriorena. Berak esan zidan herriko lurren gaia landu beharra zegoela. Eta horrekin hasi nintzen. Nire senide batzuk nekazariak ziren eta Tuteran kutsu hori hor zegoen, eguneroko bizitzan. Betidanik gustatu zait historia soziala.

Egin nuen gauza zailena aguantatzea izan zen, 1980an ez nuelako ez lanik ez ezer. Etxetik kanpo nengo. Gaur egun oso zaila izango zen, baina honela eman nuen bost urte, ikerkuntzan. Beka txiki bat lortu nuen, gero normal bat, baina gutxi zen. Hitzaldi pila eman nuen, oso lan polita izan da. Jendeak jakiteko gogo handia zuen eta oraindik irauten du. Ehunka hitzaldi eman nuen eta horrek aberastu nau asko. Jendea ezagutzeko balio zidan eta gainera beti gauzak oso ongi prestatzen nituen, lana serio hartzen nuen hitzaldi bakoitzerako. Ikastaro trinkoak ere ematen nituen. Bibliografia ezagutu eta Nafarroaren historiari jantzi nintzen. Askotan kobrata gabe, nire kabuz joaten nintzen. Denbora pila galtzen nuen, baina merezi zuen. 1983an tesina bukatu nuen, bi urte baino gehiago kostatu zitzaidan.

■ Bigarren Errepublika Nafarroako Erriberan.

Bi hitzetan, aurrekoarekin oso loturik dago. Emaizta izan zen. Autoestopez udaletxez udaletxe ibili nintzen, artxibategiak miazten. Gauza asko atera eta Erribera hobeto ezagutu nuen. Tuteran aldeko liberal kutsua eman zen bere garaian, errepublikarra gero, eta 1936an eten zen. Joera hori agortu da. Frankismoaren emaitza korronte horren bukaera da. Bizi izan dugun basamortu intelektuala hortik dator. Eskuindarrek egin zutenaren ondorioa oraindik bizi dugu.

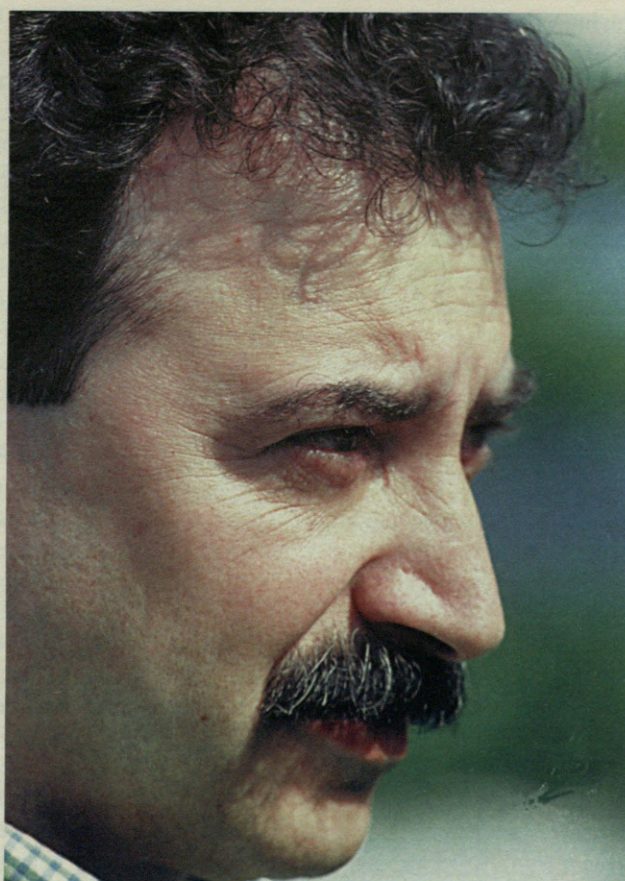
■ 1936.

Doktorego tesian ikuspegi zabalak eman nuen. Orain badirudi logikoa dela, baina garai hartan azaldu behar genuen gizarte klase borroka gertatu zela Nafarroan errepublika garaian. Ezetz esaten zen, baina eman zen. Eta hori moztu zen, Josu Txuekak deitzen duen «uzta gorria». Zergatik eman zen, zeintzuk izan ziren kaltetuenak? Txiroenak, jornaleroak, eta liberal tradiziokoak, hala nola medikuak, irakasleak... Nik badakit Nafarroako Gobernuak nire liburua argitaratzerakoan eztabaida hori bazegoela, «nola da posiblea liburu hori argitaratzea Nafarroan klase borroka eman ez bazen?» esaten zuten batzuek. Agian ez zuten nire liburua irakurri. Borroka hura eman zen.

■ **Izan ere, zure liburuan ongi islatzen da gatazkak herri guztietan emaiten zirela. Hainbatetan harridura ere sorrarazten du...**

Toki guztietan ematen ziren, nahiz eta larritasun ezberdinekoak izan. Erriberan, batez ere, eman zen. Jornaleroen poltsa handi bat zegoen. Patxi Zabaletak ongi islatu du bere nobelan, jendea nola bizi zen, leizeetan, lanik gabe eta udalak jana banatzen zuen, Milagron edo Iruñean. Langabezia eta herriko lurren arazoa txanpon bereko bi aldeak dira, hiriburuan eta hegoaldean batez ere, baina egia da toki askotako informea badirela. Jendeak lantzeko lurrak nahi zituen, baina ezberdina

JOYE LACALLE

■ «Autoestopez udaletxez udaletxe ibili nintzen artxibategiak miatzen».

da Mendigorrian edo Ablitasen. Azken honetan lantzeko lur gehiago zegoen eta horregatik borroka handiagoa eman zen. Eta, noski, horrekin oso lotuta dago errepresioarena. Altaffaylla taldekoekin «Navarra 1936. De la Esperanza al Terror» liburu famatuan parte hartu nuen eta hor

errepresio bortitza eman zela garbi islatzen da.

■ **Nor zen «Geronimo de Uztaritz» eta zer da bere izena jaso duen Institutua?**

XVIII. mendeko nafar ezaguna izan zen, oso ezaguna. Ekonomikaria zen, oso pertsona jantzia. Oso onartua, gainera. Europako egoera ekonomikoa primeran ezagutzen zuen eta aholkuak, informeak eman zituen erresumako politika ekonomikoa gidatzeko. Adam Smith edo Karlos Marx bezalako pertsonaiek aipatzen zuten, ezagutzen zuten. Europa mailako pertsona.

Duela hamalau urte institutua sortu genuen. Ikusten genuen OPUSek historia politikoa lantzen zuela batez ere, baina guk ekonomia eta gizartea kontuan hartu nahi genuen. Horregatik bere izena hartu genuen. Reyes Fernandez Duran egileak duela aste batzuk bere bibliografia argitaratu du, hogeituroko lana. Liburuan ikusten da Europa

mailan ezaguna zela. Eta horretan ari gara, historia ekonomikoa eta soziala lantzen.

■ **Zein da zuen helburua, nolako lanak bultzatzen dituzue nagusiki?**

Lehenengo Nafarroaren historiako kongresua antolatu genuen, XVIII-XX. mendekoa. Oso interesgarria izan zen eta

T a n t o a

Emilio Majuelo, ertzetik muinera

■ **Josu Chueca**
Historialaria eta
EHUko irakaslea

Emilio Majuelok dituen ikerlan askoren artean nahikoa da eskuratzea bere «Luchas de clases en Navarra» kontratatzeko zer historia era duen gogoko UPNAn aritzen zaigun irakasle tuterarrak. Liburu horretako azalean agertzen diren jernalari gehienek bizitza galdu baitzuten, faxisten eraginez, 1936.eko uda odoltsuan. Barruko orrialdeotan klase txiro nafarrek eta beraien elkarteek Errepublikako urtetan garatu zituzten itxaropen zein borroka historiaren muina ditugu.

Alta bizitza eta historiako bide ertzetatik gelditu direnak Emilio Majuelok ofizioz eta

afizioz ikerketak egiteko tenorean Historiako muina direlakoan lagun izan ditu. Nafarroan zegoen egoera historiografiko tamalgariari aurre egiteko Geronimo Uztaritz Institutua sortu zenetik, herri ekimenak presaturiko inizatiba aunitzetan parte hartuz jokabide horrekin beti izan dugu aitzindari Emilio Majuelo.

Egun, hori irakasten du UPNAko ikasgeletan euskeraz eta erderaz. Bere sorlekuko eskualdeari Vascuenceren legeak ukatzen dion euskaltasuna eta euskera bereganatuz Emiliok Nafarroaren egiazko aniztasuna ederki lantzen du, ertzetik muinera ●

harritzekoa piztu zuen arreta. Ehundaka pertsona apuntatu zen. Hutsunea bete behar zen. Gero beste motako pertsonak honelako kongresuak antolatu dituzte. Garai hartan, bestalde, Nafar Gobernuak dirua jarri zuen ikerlari gazteentzat. Bi talde osatu genuen eta ikerketa sakonak egin ziren. Talde horietako batzuek tesi doktoral bikainak egin dituzte. Aukera hori aprobetxatu genuen, hitz batez.

Beranduago laguntzak beste era batera eman dira eta talde lana ere galdu da. Hortaz, beste mailako ikerkuntza egiten da institutuan. Duela hamahiru urte hasi ginen urtekaria argitaratzen. Kalitate aldetik oso ona da. Zaletuentzat beharrezko lanak daude hor. Honetaz gain hitzaldiak ematen dira, mintegiak, barne mintegiak. Gure artean ikerketa lanen berri ematen dugu, aurreratzen dugu argitaratu aurretik. Hau oso arraroa da, konpetentzia diferentea da beste tokietan. Lanak aberasten dira. Aurtun Moskutik zientziaren historiaz espezialista bat ekarri dugu.

Kongresu bat prestatzen ari gara. Ez dugu presarik, antolatzen dugu zerbait kontatzeko dugulako, ez antolatzeagatik (hau nahikoa gaixotasun hedatua bada ere). Gure helburua XX. mendeko ikerkuntzaren berpasa eskaintzea da, hemendik aurrera historialariek materiala bilduta izan dezaten. Nafarroari buruz ikuspegi orokor bat eskaini nahi dugu.

■ **Amaitzeko, Nafarroako Unibertsitate Publikoa eta euskararen inguruko hausnarketa eskatu nahi nizuke.**

Unibertsitateko agintarien jarrera euskararekiko ez da eskasa, kontrakoa da. Nik

■ «Bost axola zaie gure euskara, horri deitzen zaio ezjakintasuna».

uste dut ez dakitela irakasleonean zenbaterik dakigun euskaraz. Eskaintza aldetik asko murriztu dute eta beharrak aurreikusteko ere ez dira gai izan. Euskara gauza bat bezala dute, magisteritzan eta filologoen

bota dituzte eta hori ez da ulergarria. Nik uste dut oso inkultoak direla. Nafarroako Gobernuak gure kulturaren aurka ari da, haien kulturaren aurka ere bai, haiena ere delako. Hemene egiten diren astakeriak

beste maila orokorrean ez dira hainbeste nabaritzen, baina biak batera gure kulturaren aurka ari dira. Bost axola zaie gure euskara, horri deitzen zaio ezjakintasuna.

Haiei kultura iraintzen dute. Ez

dute ikusten euskara aberasten gaituen tresna bezala, eta eskerrak Nafarroan tresna hau daukagun. Baina batzuek euskara haien abizenak ahoskatzeko bakarrik dute. Zoritxarrez ez dute ezer jakin nahi ●

◆ ERLANTZ URTASUN

■ «Garai hartan azaldu behar genuen gizarte klase borroka gertatu zela Nafarroan errepublika garaian»

arloan bakarrik. Batzuek ematen dugu gure borondatez, inork ez digu esan. Plangintza orokor bat falta da. Eratutako batzordeetan egon direnak aspertu dira eta oso tratu maltzurra eman zaie gainera. Hemen jendeak eskainitako denbora eta txostenak pikutara

LEKEITIO

Uztailaren 30etik abuztuaren 8ra, Foru Enparantzan

- Euskal musika eta libururik onenak
- %10eko beherapena

Bizi irakurriz

EUSKADIKO LIBURU AZOKEN BATZORDEA

E Z P

PRINTZA

EUSKARAREN ARAUAK

Patxi Goenagak *Euskaltzaindiari eginiko kritikei erantzun eta honen proiektuen berri ematen du «Euskonews & Media» astekarian, «Euskaltzaindia gaur» artikuluan:*

«Euskaltzaindia zenbaiten ustez motelegi doa. Beste zenbaiten iritziz, arautu behar ez direnak arautzen ari da. Jende askok, berriz, dio Euskaltzaindia arau gehiegi ari dela aldatzen.

Argi dago hartu beharreko erabakiak ezin direla, maiz, zirt-zart hartu (...). Ongi hartutako erabakiak denbora eskatzen du. Egia da, hala ere, Euskaltzaindiak baliabide gehiago izango balitu, zenbait gauza ari-nago egingo litzukeela.

Arautzen den guztia arautu beharrik ba ote da? Egiatan literatur hizkuntza batu bat taxutu nahi bada, arautu beharra dago. (...)

Argi esan behar da Euskaltzaindiak oso gai gutxitan aldatu duela bere iritzia. Besterik da euskara batu-tzat eta Euskaltzaindiaren arautzat 'saldutako' zenbait ideia eta iritzi zuzentzera baldin badator noiz-bait Euskaltzaindia. (...)

gero eta gehiago dira Euskaltzaindiara ate joka datozenak (...) irizpide bila. (...) Euskaltzaindiak erantzun nahi lieke eta behar den azpiegitura jartzen saiatuko da gaur gizarteak eskatzen duenari aurre egiteko. (...)

Laster edonork jo ahaliko du Euskaltzaindiaren WEB-gunera eta han behar duen informazioa bilduko du. Aldi berriek bide eta metodo berriak eskatzen dituzte».

JONE DORRONSORO, KONTSEILUKO BARNE KOMUNIKAZIO ARDURADUN

EUSKARAREN Gizarte Erakundearen Kontseiluak Jone Dorronsoro izendatu du barne komunikaziorako arduradun nagusi. Bazkideen arteko harremanak bideratzeko sortu da postu hau eta aurreko hilean, Kontseiluaren azken bileran erabaki zen Dorronsorok beteko duela.

UNIBERTSITATEA GIZARTERA BEGIRA

GIZARTE Behatokia eratuko du Euskal Herriko Unibertsitateko Gizarte Kontseiluak, unibertsitateak gizartearen duen eragina aztertzeke. Ikerketarako datu baliagarri izango direlakoan, unibertsitateko ikasleek titulua lortu ondoren lana lortzeko dituzten aukerei buruzko inkestak zabalduko dituzte, ondoren jasotako informazioarekin datu base orokor eta gaurkotu bat osatzeko.

UMORE FRESKOA DONOSTIAKO UDAKO ANTZERKIAN

UZTAILAREN 21ean hasiko da Donostiako udako antzerki denboraldia. Hamahiru antzezlan eskainiko dira eta lau egun iraungo dituen denboraldi honetan umorezko ikuskizunak izango dira nagusi: Tanttakaren «El Florido Pensil» eta umore ingelesa ardatz duen «Un espíritu burlon» komediak kasu. «Bizitzako kontuak» eta «Ema-

ALBERTO ELOSEGI

kumeak» lanek emango diote hasera denboraldiari eta «Politikoki itsusia» eta «Chicago» antzezlanek sortu dute ikusmin gehien.

LATINOAMERIKA IKUSGAI MIARRITZEN

CARACASKO Arte Ederretako ehun bat artelan ikusi ahal izango dira Miarritzeko Bellevueko erakusgunean. La Cita Latinoamerikako zinema festivalaren antolatzaileek eskatu zuten erakusketa hau egiteko, eta zinemaldi hau bukatu arte egongo da zabalik, urriaren 3a arte, alegia. Erakusketa kronologikoki egongo da antolatuta, arte garaikidearen historia aurkezteko. Horrela, modernitatearen aurrekariak, Latinoamerikako sustraian defendatzaileak estilo modernoan, 50eko eta 60ko hamarkadetakoa abangoardistak eta azken hamar urteotako artisten kezka eta mundua ezagutzeko aukera eskainiko du erakusketa honek. Artista ospetsuen obrekin batera hain

■ Tanttakak «El Florido Pensil» antzeztuko du.

HITZ BITAN

● Jose Luis Alvarez Enparantza, 'Txillardegí', euskal literaturaren egoeraz mintzatu da berriki «Zalantzarik gabe, asko aurreratu da euskal literaturan, tematika, estilo eta hainbat kontutara. Hala ere, oraindik ez dugu izan euskal literaturan Barojaren neurriko inor».

● Teofilo Moral Perez STEE-EILAS sindikatuko kideak euskalduntze proiektuaren balorapen bat egiterakoan zihoen: «Irrale proiektua itzelezko porrota da. Irakasleok bi edo hiru urtez klasetik at egon eta gero, gehienok ez dugu gaintitzen, gainera, urteotan han egon garenok

ezagunak ez direnenak ere ikusi ahal izango dira Miarritzen.

DONOSTIA, BI MUNDUREN ARTEAN

«BI munduren artean» ziklo literarioaren hirugarren ekitaldia egingo da Donostian uztailaren 13tik 27ra. Astero-astero zenbait hitzaldi eskeiniko dituzte udalbatzar aretoan, eta beste gaien artean Kosovoko gerrak literaturan izan duen eragina aztertuko dute Agim Isaku eta Bahikim Shekuk idazle albaniarrek. Martin Ugalde, Ramon Sanchez eta Luis Mateo ere han izango dira.

NAFARROA BEHEREAN BIDAIAITUZ

ADOOR-URSUIA elkarteak «Ibilaldia Euskal Herrian, Aturritik Baiguraino» liburuxka argitaratu du. Hazparneko, Bastidako eta Bidaxune kantonamentuetako 19 herrik osatzen dute elkarte hau, eta gida liburuxka honek kantonamen-

GAZTELUZAR INDUSTU DUTE

Aranzadi Elkarateak eginiko indusketek Irungo Gazteluzar gotorlekua azaleratu eta material ugari berreskuratu dute. 1516. urtean eraiki zen gotorleku hau Espainiako Fernando Katolikoaren aginduz, Frantziarren erasoei aurre egiteko. Europa osoan egitura triangularra duten lau forte bakarrik daude, Gazteluzarko hau da bat. Eta aro modernoko artilleriari erantzuteko eraiki zirenetatik lehenengotakoa da, bere harresien loditasunak erakusten duenez. Indusketa arkeologikoan material ugari ere bildu dute: zeramika puskak, baxera, espuela bat, brontzezko goilara bat... Baita armamentuzko materialak ere: kalibre ezberdinetako kanoi bolak, eta kanoi baten zatia. Indusketak amaitzean Gaztelua babestu eta parke bat egiteko proposamena egingo dio Euskal Herriaren Adiskideen Elkarateak Irungo Udalari.

tuotan zehar egin daitezkeen 42 ibilaldi biltzen ditu. Lekuko historia, kultur ondarea eta ingurunearen berri ere ematen du gidak. Aturri-Ursuia elkarteak Ipar Euskal Herriko beste kantonamentuetan antzeko ekimenak bultzako ditu.

■ Berrogeita bi ibilbide uda honetarako.

■ J.A. Loidi

IZENAK

Jose Antonio Loidi idazle erreteriarra hil zen uztailaren 9an, 82 urte zituela. Berak idatzi zuen euskarazko lehen polizia elaberria: «Amabost egun Urgain'en». Liburu hau 1955. urtean argitaratu zen eta gaztelera, katalanera eta frantzesera itzuli.

Gotzon Garate New Yorken da, bere hurrengo liburua bukatzen: Euskal polizia elaberrien hasiera. Fordham genero honen sorlekua izaki, bertako unibertsitatean hemen baino teoria liburu aukera zabalagoa aurkitu du. Irailean itzuliko da Bilbora lanari azken orrazketak emateko.

Urko Larrañaga biolontxelojoleak eskuratu du Nikanor Zabaleta VI. Beka. Hiru milioiko dirulaguntza eta kontzertu bat emateko aukera eskainiko dio bekak, eta hogeituroko gazte honi ikasten jarraitu ahal izateko balioko dio.

■ Urko Larrañaga

nahiko helduak gara; horrela izanik, badirudi diru publikoa xahutzen ari garela».

● Fermin Muguruza musikari eta Esan Ozenki zigiluko kideak adierazi zuen: «Irrati formulak merkantziak saltzeko diseinaturik daude eta ez ditut gogoko, ez kantuak erretzea, ezta esatariek erabiltzen duten tonu artifiziala».

● Elkarlanean Fundazioko Jose Mari Sorsek kulturegintza izan du hizpide: «Esan behar da gu militantismo mundu batetik gatzela, baina profesionaltasun batera bultzatuz. Argi izan dugu beti profesionalak izan behar dugula, baina gure iturri militanteak ahaztu gabe».

Telebista programei, marrazki bizidunei eta pop talde ezagunenei lagundu die teklatu batekin musika hornitzen. Orain bere buruari musika jartzeko garaia iritsi zaio eta buruan biraka ibili dituen doinuekin disko bat osatu du. Senperenaren benetako estiloa da.

SENPERENA: POP DOINUAK JAZZ ETA BLUESEZ JANTZIAK

Joserra Senperena donostiar pianojoleak bere lehen diskoa kaleratu du. Hogeita hamalau urtetako musika ibilbidean oso bide ezberdinak jorratu ditu. Gaztetan hasi eta piano ikasketak egin zituen. Kontserbatorioan eskaintzen zioten musika klasikoaz gain, berbenetan jotzeari ekin zion Minxoriak taldearekin. Rocka entzuten zuen garai hartan gustura, baina jazzarekiko jakinmina sortu zitzaion ondoren, aberatsagoa baita armonikoki. Oraindik jazz kontzertuen zuzeneko benetakotasunak txunditzen du. Inprobisaketak sortzen duen lilura da, dena dela bat batekoa: unearen eta tokiaren arabera, musikarien umorearen ispilua, berezia eta errepikaezina. Jazza ikasi eta jotzeko aukera aurkitu zuen: asteazken arratsetan Be Bop eta ostegunetik Altzerri tabernak ziren Donostia inguruko jazz musikarien plaza. Ez da sekula entzule gehiegi egon, baina beti inguratzen zen kuriozoren bat, kontzertu haietan zer mugitzen zen jakinminez.

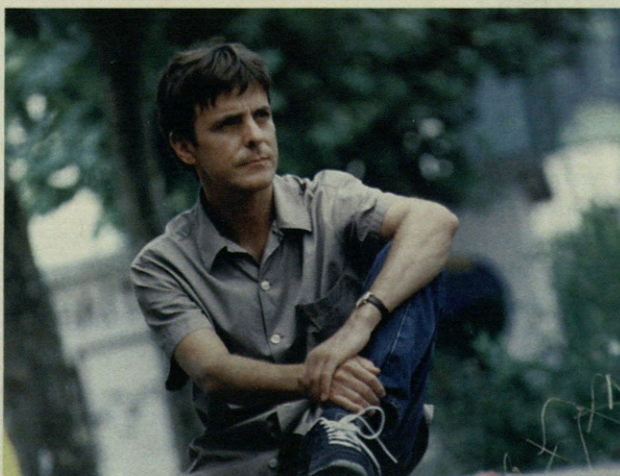
Eta pop taldeekin ere hamaika bira emana da: 21 Japonesas, Anje Duhalde eta Duncan Dhurekin jo du azken hamar urteotan. Bitartean, telebistan ere aritu izan da «Funtzioa» eta «Txiskola» programetan zuzenean joz, eta *Txirri Mirri eta Txiribiton*en «Tortolika eta Tronbon» marrazki bizidunen laburmetraiari ere jarri dio musika. Piano irakasle izan da Jazzle musika eskolan orain bost urterarte, eta hainbat talderen diskoetan kolaboratu du: Javier Muguruzarenean, Celtas Cortosenean, Eltzegorenean...

Hainbeste talderi moldaketak egin edo kontzertuetan jo, grabaketetan parte hartu, telebistarako sintoniak eta musika egin...

Eta, bitartean, buruan bueltaka zerabilen leloa berriz, zerbait propioa egitea zen, zerbait berea.

Urtetan zehar sortutako kantuei orain iritsi zaie gauzatzeko aukera. Lan asegarria izanik ere, ekarri dizkio bere buruko minak. Egitea zen bere helburu bakarra, eta ez txakur txikiak dantzatzea. Hargatik izan da disketxeen helburuekin uztartzeko zaila, eta azkenean berak autoproduzitu behar izan du diskoa. Bere buruarekin zuen zor hau kitatuta, aurrerantzean berriz ere beste

tatean egon ziren lau-bost egunez, azkenean hobera egin zuten arte. Senperenak zorte gehiago izan zuen, eta kolpe eta zauri batzuez gain, ez zuen beste kalterik izan. Ondorioz Mexikoko bira eta ekaineko kontzertuak bertan behera geratu ziren. Kolpe gogor honen ostean, irailetik aurrera Duncan Dhu berriro itzuliko da kontzertuetara. Senperena talde horrekin Los Angelesen bira bat egitekotan da eta, horrez gain, Ariel Roth Tequilako abeslari ohia- ren diskoan parte hartzea da eskuartean dituen proiektuetako bat.

■ Flash moduko inpresioak dira kantuen mezuak; irudi asko iradokitzen dutenak.

taldeekin jotzeko asmoa du, kontzertu nahiz diskoetan.

ISTRIPUTIK ATERA BERRIA. Duncan Dhu maiatza bukaeran bira bat egiten ari zen Mexikon barna, eta Acapulcora zihoala, autobusa errepidetik atera zen. Barruan taldeko bi musikariak (tartean Senperena bera), hiru teknikariak eta mexikar teknikari bat zihoazen, eta istripua oso larria izan zen: Jose Barriopedro teknikaria hil zen eta beste biak zainketa berezien uni-

KONPAKTUARI TRIPAK ATERATZEN.

Estiloa zehaztea da lan labainkorrena. Senperenak berak diskoa grabatu aurretik erabaki beharra izan zuen zein norabide hartu. Hain estilo ezberdineko musikariak laguntzen dituenak, nahikoa lan izaten du bere benetako estiloa zein den bereizten. Musikari profesionalaren eginbeharra baita emanki- zun bakoitzari dagokion doinua jartzea, jostunaren lana modelo bakoitza janztea den bezala.

Baina beren neurriko eta gustuko piezak egiteak buruhauste gehiago ekartzen dizkie musikari eta

jostunei. Enkargu eta patroiz zehaztatetik askatzean, esku ona baino zerbait gehiago behar izaten da, erantzukizun eta erabaki denak geratzen baitira sortzailearen gain. Baina lan horiek islatzen dituzte ondoen egilearen gustuak eta nortasuna. Senperenaren diskoa hargatik da berezia edo bere-berea, eta musikari ibilbidean zehar deskubritu dituen giro ezberdinen ondorioz, musika klasikoaren, poparen, blue- saren eta jazzaren ukitua du. Pianojoleak berak egiten du definiziorik biribilena:

ALBERTO ELOSEGI

■ Goialde Senperena Quartet Altzerriko jazz kontzertu batean.

«Pop kantuak dira, jazz talde batek blues lengoian jotakoak».

ATALEZ ATAL. Kantatu daitezkeen doinuak izatea da pop kantuen ezaugarri. Horretan antzematen dira hainbat urtetan berbera, rock eta pop taldeekin izan duen esperientziaren zantzuak. Abesti guztiek hasiera, garapen eta bukaera zehatz bat dute, jazz inprobisaketa eta doinuen gorabehera amaigabeetan galdu gabe.

Baina pop taldeetako gitarra elektrikoaren nagusitasunetik urruti, jazz talde bat da abestiak interpretatzen dituenak: pianoa, kontrabaxua eta bateria. Hortik aurrera tresna gutxiren noizbehinkako laguntzaz baliatzen da (abestiren batean entzuten den eskusoinua, kasu). Taldeak oreka handia gordetzen du. Ez dago besteengandik nabarmentzen den musika tresna eta solistarik. Ahotsa bera ere beste tresna bat gehiago da: hitzak ez dira mezu garrantzitsuena, musikaren lagungarri baizik.

Ordea, taldearen egitura da Donostiako taberna batzuetan jazz kontzertuak ematen aritzen zen etapatik gorde duen gauza bakarra. Izan ere, jazz talde hau blues lengoian mintzo da: haize instrumentuen txilio berritxurik gabe, tonua lasai eta intimoa da. Eta musika klasikoaren zantzuak ere ageri dira kantuetan; urtetako musika ikasketen ondorioz.

MEZU ISILA. Funtsean oso kantu xumeak dira, nota apurrekin irudi asko iradokitzen dutenak: zinema irudiak, paisaje eta zelai

zabalak... Flash moduko inpresio hauek dira kantuen mezuak. Irudi musikalei testua berriz Diego Vasallo (Duncan Dhuko musikaria), Rafa Egiguren (besteak beste, HABEko bere euskara irakasle eta aldiz-

■ Hainbeste talderentzat jo ondoren, buruan bueltaka zerabilen leloa zerbait propioa egitea zen, zerbait berea

kari honetako kolaboratzaile izana) eta Jabier Muguruzak jarri diete. Senperenak melodia eman, eta askatasun osoa izan dute nahi zutenari buruzko hitzak egiteko. Eta, antza, hauei ere zinema irudiak etorri zitzaizkien burura musika entzunda. Bost

kantuk daramate hitza, hauetako bik filmei buruzkoa. Letra guztiek dute poesia ttantta bat eta, besterik gabe, pasarte edo ideia bat zipriztintzen dute, mezu edo esanahi sako-
nagorik islatu nahi izan gabe.

HEDAPEN MUGATUA. Lagunarteko giro bildu eta intimoa sortzen dute kantuek eta hargatik da egokiagoa antzoki, taberna edo areto txikietan entzuteko. Senperenak ez du asmorik diskoa promozionatu eta kontzerturik emateko. Udan terraza eta plazetan ematen diren kontzertuak oso toki ederrak izaten dira jendea ezagutu eta zaborra jaisteko aitzakian freskura hartzen egoteko. Eta irratia, berriz, abesti arinak haizatuz udako kantuak buruan sartzeko formularik onena bihurtzen da. Baina disko honek zentzu osoa galduko luke zirku horren barruan. Grabatu aurretik oso argi zuen ez zela asko salduko. Berari interesatzen zitzaion bakarra egin egitea zen. Diskoa berarentzat egin du; eta entzun nahi duenarentzat, kalean da. Baina ez gutxi kostata: disketxeen laguntzarik ezean, zigilu baten babesla lortzea ere zaila gertatu zaio. IZ-k erraztasunak eman dizkio hango estudioetan grabatzeko, eta bere patrikatik ordaindu ditu grabaketa eta produkzio gastu guztiak. Ondoren Sortalde bantatzailea arduratu da kopiak egin zein dendetara helarazteaz. Hortik aurrera diskoa probatu eta nork bere inpresioekin geratzea izango da onena, musika berari buruz hainbeste hitz egin eta idazteko baino, entzuteko egin zen eta ●

◆ ESTITXU EIZAGIRRE

■ Bere amari eskaini dio diskoa, minbiziak eraman baitzuen.

«Joan etorriko bidaia» Nuria Ruiz Cabestany donostiarraren «opera prima» dugu. Lantalde osoa euskalduna da. Filmaren xarma amodio istorio arrosa, ukitu fantastikoarekin ezkontzea izango da, gehi Ingrid Rubioren tiradizoa, noski. Eguberrietarako ikusgai egotea espero dute.

GALESEKO NESKA MALTZURRA NEREAREN BIZITZA NAHASTEN

Goiza Donostiako kanpusean eman dute, zenbait sekuentzia filmatzen. Lehena, Magisteri-tza Fakultatean da. Nereak (Ingrid Rubio) txirringa hartu eta alde egin behar du, Eneko (Aitor Beltran) motorrean segika dihoakiolarik. Siplea dirudien arren, kostatzen ari zaie, parean dagoen Enpresa-ikasketetako eraikinean langile talde bat mailuka ari baita adreilua txikitzen, soinu teknikariaren amorrurako. Danbatekoak bete-betea ari dira filmaren audioan sartzen. Halako batean, produkzio laguntzailea haiengana hurbildu eta garrasi batean hala zuzendu zaie:

-Barkatu, baina geratuko al zarete piska batean. Azken planoak egin behar dugu-eta.

-Goiz osoa daramazue azkena dela esaten. Guri ez digu inork esan lana utzi behar dugunik, gainera.

-Benetan, hau egin eta bagoaz.

Marmarka bada ere, lanari utzi diote beharginek. Agindu bezala, hamar minutuen buruan amaitu dute eszena.

«Ez pentsa hemen filmatzeko halako

erraztasunik daukagunik», kexu agertzen zaigu Meltxor Villarrubia ekoizle exekutiboak. «Egin kontu, 140.000 pezeta balio du kanpusaren barruan filmatzeak (Arkitek-turako paraninfoan). Ez da normala EHU bezalako erakunde publiko batek halako dirutza eskatzea. Ez dira ondo portatzen ari. Platoan eginez gero aldez, 60.000 kostatzen zaigu».

YING ETA YANG. Nerea (Ingrid Rubio) ez da zoriontsu bizi. Errealitate itogarritik

maitemindu ere. Bien bitartean, Nereak jakin gabe, gauza bera gertatuko da Euskal Herrian; galestar neska Nerearen mutilarekin, Enekorekin (Aitor Beltran) ateratzen hasiko da. Azaleko harremana dute ordea, sexu gordinean oinarritua. Nerea eta Rolandena aldez, benetako maitasuna da. Nerearen lagun minaren ezkontza dela eta, biak itzuliko dira Euskal Herrira. Orduan ikusiko du Lynwenen jokamolde makurra, mutilarekin ezezik, bere lekua ere hartu baitu lagun eta senideen artean, nahaste-borraste ederra piztuz.

«Biek elkarren beharra dute existitzeko, ying eta yang dira eta, elkartzean, tupust egingo dute, Nereak itsasora botatzen dituen harrien antzera. Nerea zalantza-

ren adierazle da. Lynwen berriz, justu kontrakoa», azaltzen digu Nuria Ruiz Cabestany zuzendari donostiarrak. «Bi mundu ezberdinetan bizi badira ere, bi pertsonaiek xalotasunari agur esaten diote. Gauza berriak ezagutzeko irrika hori dute. Beste herrialde batera joatean denok noiz-behinka sentitu dugun barne hazkundera gertatzen da. Rolandek esaten dion bezala:

Galestar neska Nerearen mutilarekin ateratzen hasiko da. Azaleko harremana dute ordea

aldentzeko inguma eta lamien kondairetan aurkitu du babesa. Halaxe, ikasleen arteko truke baten ondorioz, bere herritik atera eta Gales aldera joango da antropologia ikasketekin jarraitu eta, bide batez, haize berrien laztana sentitzeko. Bertan, Roland (Ryland Teifi) ezagutuko du, bere etxera etorri den Lynwen (Trae Houlihan) izeneko neskaren mutilaguna, alegia. Baita biak

'toki egokira etorri zara, aspergarria izango da, baina majikoa'. Bilaketa horretan ordea, ezin da mesfidantza eta eskarmen-tua beti txartzat hartu, eta barealdia eta erromantizismoa aldiz, zerbait desiragarritzat. Ez halabeharrez».

Gidoiaren amarrua ikuslea goiko ikuspegi batean kokatzea izango da, hau da, bi aldetan gertatzen ari denaren berri izan dezan. Dena den, nahiz pertsonaiek baino gehiago jakin, usteak erdia ustel, protagonisten jokabideek ikuslea ezustean harapatuko baitute. Esaterako, noiz konturatuko ote da Nerea Lynwen ez dela dirudien bezain maitagarria? Horrekin bat, mundu liluragarri batean murgilduko gaitu filmak, maitagarri ipuinetako inguma, lamia, sirena eta basoko izakiekin. «Apoak ere azalduko dira; egiazkoak eta mekanikoak, RHK enpresaren efektu bereziei esker. Aralarko basoaren zati bat margotuko dugu, Ibarrolak egin zuenaren tankerakoa» aipatzen du Meltxorrek.

GALES ZUMAIAN. Solo Spot ekoizte-txearen lehen film luzea da, 125 milioi pezetako aurrekontu xumea dutela. Zazpi aste dituzte filmaketa egiteko, Urnieta, Donostia, Itziar eta Zumaiako itsaslabarretan eta Aralarko magalean. Galesera ere joatekoak dira, sekuentzia gutxi egiteko asmotan baina. Horren kariaz, ekoizpen kostuak arintzearen, Galeseko zenbait kokagune Euskal Herrian egiten ari dira, hala nola: Galeseko kostaldea Itziarren eta liburutegia berriz, Donostiako Konstituzio enparantzan. Meltxorren esanetan «gugatik izan balitz, euskara eta galesera gehiago sartuko genukeen. Tamalez, esaldien indargarri gisa baino ez da erabiliko. Sos gehiena Madrilgo Kultur ministeritzatik baitatorkigu; 40 milioi zehazki esanda».

ALBERTO ELŐSŐGI

■ Ingrid Rubio bartzelonarra Nerea neska dudatsua da komedia magiko honetan.

INGRIDEN BEGIRADA. Lan talde osoa, Euskal Herrikoa da, Ingrid Rubio bartzelonarra eta galestar aktoreak izan ezik. Nuri 33 urteko zuzendariak Newport Film School delakoan ikasi ondotik, Galeseko Unibertsitatean Zinema lizentziatura egin zuen. Bere orain arteko ibilbidean montatzaile gisa nabarmendu bada ere, laburrak ere zuzendu izan ditu, «Dandelion» (1993) edo harrera ona izan zuen «Miau» (1997) laburra kasu. Nuriak ez zuen zalantza izpirik ukan bere filmako protagonista hautatzeko, «gidoia idazten ari nintzela, Ingrid Rubio irudikatzen nuen Nerearena egiten. Bere begirada izuti horrek ihi artean zelatan ari den maitagarria gogorazten dit, harik eta beldurra galdu eta bere begirada gartsu bilakatzen den arte, bi-

zipozet bete». Ingriden, ETako komando kide batena egiten duen «El Viaje de Arian» filma amaitu berri, gogo biziz ekin dio Nerearen larruan sartzeari. Aitor Beltrani gagozkiola, Nuriaren apustua izan da, «En el camino» deritzon film laburrean bere dohaiak ikusi ondoren. Madrilen ikasi du William Leytonen antzezpen laborategian. Gainontzean, honako hauek ditugu bigarren aktoreak: Susana Soletto, Maribi Arrieta, Txema Blasco, Klara Badiola, Felix Arkarazo, Andoni Erburu, Patxi Santamaria, Nagore Orbeltzu, Maria Luzarraga eta Yolanda Mena. Argazkiaren ardura aldiz, Kalo Berridi ezagunak hartu du, filmari giro oniriko hori eman diezaion, non argia, itzala, pasioa, sorginkeria eta suspentsea tamainan tartekatuko diren ●

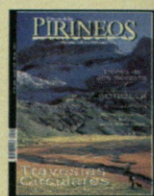
◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

ALBERTO ELŐSŐGI

Astia Hartuta

L I B U R U A K

**IRUÑA HIRIA
EUSKARAZKO
KOMIKIEN
LEHIAKETA***Hainbaten artean***Iruñako Udala
65 orrialde**Iruña Hiria Euskarazko Komikien Lehaketa
1997-1998
Concurso de dibujo en euskera Ciudad de Pamplona
1997-1998
de 10 a 12 años**EL MUNDO DE
LOS PIRINEOS***10. zenbakia***Sua
114 orrialde
750 pta**

Iruñeko udalak antolatzen dituen Egile berrientzako euskarazko literatur leihaketetan, komikiaren modalitatean, 1997 eta 1998 urteetan saritutako komikiak dira liburu honetan datozenak.

Komikiak literatura eta arte plastikoa biltzen ditu bere baitan. Literatura edo hizkuntzari dagokionez, lanak jatorriz euskaraz idatzirik dauden arren, komiki bakoitzaren ondoan gaztelezko itzulpena aurki daiteke. Arte plastikoari dagokionez, berriz, egilearen gaitasun, inspirazioaren... esku gelditzen da, alde horretatik era guztietako lanak aurki daitezke, oso koloretsuak eta txuri-beltzean daudenak, komiki klasikoen moduan egituraturakoak eta baita oso bestelakoak ere ●

**ARGITALPENAK
1999***EHUko argitalpen
zerbitzua***EHU
132 orrialde****INTERVENCION
COMUNITARIA EN
EUSKADI***Jorge Morquecho***Arartekoa
319 orrialde**

Euskal Herriko Unibertsitateko argitalpen zerbitzuak kaleratu duen katalogo honek azken 17 urteetan zerbitzu honek berak argitaratu dituen lanak biltzen ditu.

Liburuaren aurkezpenean esaten denez lan hauen helburua unibertsitateko ikasleengana baino harantzago iristea da, publiko zabalarengana iristea, alegia.

Katalogoa bost atal nagusitan banaturik dago: Giza zientziak, gizarte zientziak, bizitzaren zientziak, zientzia zehatzak eta materiarenak eta zientzia eta teknologia.

Atal nagusi hauetaz gain, unibertsitate mailakoa ez den testua izeneko atala, aldizkariak eta doktorego tesiak aurki daitezke ●

Paperean bada ere Pirinioak hurbiltzen dizkigu «El mundo de los Pirineos» deituriko aldizkari honek.

Hamargarren alea du honakoa eta bertan gai ezberdinak jorratzen ditu aldizkariak, Larrunera igotzen den bezalako trenei buruzko artikulu bat, Pirinioetan egin daitezkeen 10 ibilbide, Erronkari aranari buruzko erreportajea...

Honekin batera eta udako oporrak inguru hauetan igaro nahi dituztenentzat aldizkariarekin batera «Guía del ocio pirenaico» izeneko gida banatu dute. Bertan Pirinioek zeharkatzen dituzten herrialde guztietan uztaila, abuztua eta irailan dauden festa, kultur ekitaldi eta inguru haietan egin daitezkeen kirolei buruzko informazioa eskaintzen da ●

Izenburuaren bigarren zatiak «Acercamiento a la acción social sobre la exclusión» dio.

Padre Francisco de Vitoria Giza eskubideen sailcan argiataratu da liburu hau eta Aratekoak emandako ikerketa beka baten ondorioz buruturiko lana da.

1998. urteko udaberrian hasi zen egilea lan honetan eta urtebetez aritu da lanean.

Inguruan eduki arren ikusten ez ditugun pobrezia eta marginalizazioa eta egoera horietan bizi diren milaka pertsonen errealtatea islatu nahi izan ditu liburuan.

Lan honek gizartearen azterketa sakon bat egiteko aukera eman dio Jorge Morquechori ●

IDATZ & MINTZ 27

Hainbaten artean

IDATZ & MINTZ
27 1999ko azaroaren 27Labayru ikastegia
47 orrialde

Literatura munduko argitalpen honen izen osoa «Idatz & Mintz» literatur atalen sorta» da eta hemen dakarkizueguna 27. alea da. Labayru ikastegiaren hizkuntza arloak ematen du argitara eta literatura mota guztiek daukate lekua bertan, herri literaturak eta sormen lan berriek, idazle klasikoek eta kanpoko idazleen aipamen eta itzulpenek.

27. ale berri honetan ere argi ikus daitezke literatura mota ezberdinak, esate baterako, Adolfo Arejitak idatzirikoa «Prai Bartolomeren Puriak», Miren Agur Meaberen «Olerkiak» edo Emily Dickinson-en «I died for beauty» poema. Sormen lan hauetaz gain, aurrekoetan bezala, ale honetan ere zenbait nobelaren iruzkinak egiteari tarte egiten zaio ●

«Idazteko aukera emateko sortu zen»

■ Igone Etxebarria
Idatz & Mintz aldizkari-
arduraduna

Zer da Labayru ikastegiak argitaratzen duen «Idatz eta Mintz»?

Aldizkariak azpititulu bat dauka, «Literatur atalen sorta» eta hori da aldizkariaren definizioa. Era askotako literatur motak batzen dituen aldizkari bat da. Hemen beti dago lehenagoko idazleren baten testu bat, ahozko literaturako atalen bat, sortu berria den zerbait. Poesia, prosa, antzerkia. Edozein aldeetatik ikusita literaturarekin zerikusia duen edozer sartzen da.

■ Zein helburu du horrelako argitalpen batek literatura munduan?

Idatz & Mintz 1981 urte inguruan sortu zen Labayru ikastegiaren udako-ikastaroen bueltan. Lehenagoko idazleen liburuak argitaratzeaz gain jende berriari idatzeko aukera eman nahi izan zitzaion. Normalean idazlan laburrak idazten ditu jendeak eta idazlan horiei irtenbide bat ematea izan zen helburua.

■ Zein irizpide jarraitzen da zerbait argitara emateko?

Irizpidea guztiz zabala da, idazle batek zerbait aurkezten badu, begiratu eta ez dago inolako zentsurarik, ez dago irizpide bakar bat, era guztietako estilo, gaiak, formatoak... izan daiteke poesia, prosa, inoiz antzerkia ere argitaratu da, hitzaldi moduan egindakoak ere bai. Hitzaldi hauek bestela galdu egingo liriteke.

Kriterioa zabal da, beraz, argitaratzeko modukoa bada ez dago beste mugarik. Hizkuntza aldetik ere ez dago mugarik, gure asmoa bizkaieraz idatzirikoa kaleratzea zen baina norbaitek gipuzkeraz edo iparraldeko euskararen egiten badu, sartu egiten dira, azken finean dena da euskara eta egokia izanez gero, aurrera.

■ Urtero leihaketa bat egiten duzue. Zertan da leihaketa hori?

Urtean behin egiten dugu, aldizkaria bera suspertu eta jende berria bultzatzeko aukera bat da. Narrazio leihaketa bat izaten da, hamar bat orriko narrazioa. Lehenengo saria 150.000 pezetakoa izaten da eta akzesit batzuk ere ematen dira, lanak aldizkarian argitaratzen dira ●

LENTE PROGRESIBOAK
3 punturen arteko distantziarik erosoena

urruti

tarteko distantzia

hurbil

Edozein distantziara ongi ikus dezazun, MULTIOPTICASen irtenbiderik onena dugu. INDO betaurreko progresiboak. Erosok eta eraginkorrek, ikusmen nekatusa hantze dezazun. Gainera, gure MULTIOPTICAS txartelarekin ordaintzea hiru hilabete erosotan egin ahal izango duzu inolako gailkargurik gabe. Eta Travel Club puntuak lortu ahal izango dituzu. Dei ezazu 900 34 35 36 telefonora eta informazio gehiago emango dizugu. INDO DISTANTZIA GUZTIAK BETAURREKO BAKARREAN

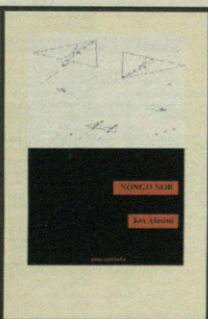
ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOE-TAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTIA

NONGO NOR

Jon Aiasturi

Potxo argitalzuloa
25 orrialde

Jon Aiasturi Oñatiarrak han-hemenka idatziriko poema bilduma da liburu hau. Zenbait leihaketatari saritua izan den arren hau da argitara ematen duen lehen liburua.

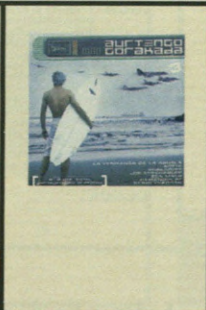
Sarrerari aipatzen denez hiru eratakoak dira liburuan aurki daitezkeen poesiak, batetik Erdi-Aro ikutukoak edo narratiboak «Anderea zaldian» edo «Gaztelu urrutia» bezalakoak, bestetik geltoki, bidaia eta hotelezi ari direnak, hauek ere narratiboak, «Itxaron geletan» esaterako. Eta azkenik trinkoagoak izanik irakurlearen arreta handiagoa eskatzen duten sententzia itxurako adierazpenak aurki ditzakegu ●

D I S K O A K

AURTENGO GORAKADAK 3.

Hainbaten artean

Gor diskak
975 pta.

Uda hurbiltzen hasten denean Gor disketxeak urteko bilduma osatzeari ekiten diote. Bilduma honekin urte garai honetan ugaritzen diren festa, txozna eta abarretarako proposamen musikala luzatu nahi izaten dute.

Aurrekoetan bezala gustu guztiak asetzeko moduko bilduma osatu dute, bertan musika estilo ezberdinak egiten dituzten musika taldeak bilduz.

Hauen artean dago metal klasikoa eta pop indartsua nahasten dituen Berri txarrak

talde nafarraren «ez» abestia.

Ondoren, Koma taldearen «El catador del vinagre» diskan kaleratu den «Vaya carrera que llevas chaval» abestia.

Bilduma honek dakarren gauzarik berrienetakoa Zea Mays talde bilbotarraren «Ez nau beldurtzen» kanta da, intimitate, lasaitasun eta gauari abesturikoa.

Bestetik, Barricada taldean urtetan ari-tutako Drogasek sortu berri duen «La venganza de la abuela» taldearen «Con frío en los pies» abestia.

Lortu duten arrakasta lortuta ezin bildumatik kanpo utzi Skalarriak taldea, eta bere «segi, segi, segi» abestia.

Gure artean oraindik ezezaguna den talde bat ere sartu dute bilduman, Chileko Los Miserables taldearen «Skada vez peor» abestia.

Eta azkenik, bilduma borobiltzeko dan- ce musika egiten duen Hemendik at! tal- dearen «Orain» diskoko «Eskutitza» kanta sartu dute ●

Herri Irratia
RADIO POPULAR
www.herri-irratia.com

URTEETAN EUSKAL HERRIA GURE UHINETAN

ALGORTA uztailak 24
XV. Nazioarteko Folklore
Jaialdia
Txileko Bafochi Ballet
Folklorikoa eta Hegoafrikako
Thabisong Young Club ikusteko
aukera izango da. Sarrera doan.
Biotz-Alai Plaza
22:00

ONDARROA uztailak 23
Kontzertua
Oskorri musika taldeak
kontzertua eskainiko du
Bizkaiko kostaldeko
herrian.
Polikiroldegia
23:00

DONOSTIA uztailak 27
Mahaingurua
"Bi munduren muga-mugan:
Martin Ugalderen idazkera" z hitz
egiteko asmoz bilduko dira Martin
Ugalde bera, Koldo Izagirre, Inazio
Mujika Iraola eta Anjel Lertxundi.
Donostiako Udal Batzarraren
aretoa
19:30

HERNANI
uztailak 29
Jazz kontzertua
Jean Marie
Ecayren taldeak
jazz erritmoak
ekarriko ditu
Hernanira.
Tilosetako
pasealekua
22:30

BILBO abuztuaren 2ra
arte
Argazki erakusketa
Rafa Salaverri "Sueños"
titulupean bildu dituen
argazkiak izango dira
ikusgai erakusketa honetan.
Espacio de los Mundos

ZARAUTZ uztailak 23
Zarauz abesbatzaren
kontzertua
Abesbatza honek Francisco
Escuderoren "Misa en Re, In
honore Sanctis Mamesu" lana
eskainiko du.
Zarauzko Frantziskotarren eliza
22:00

ARANTZA uztailak 23
Bertsu afaria
Sebastian Lizaso eta Andoni
Egana arituko dira bertsoan.
Aterpe jaletxea

UREPEL uztailak 27
Triki bertsoa
AEK-ek eta Bertso Udalekuak
antolatuta, Txato, Ortzi Idoiate,
Ellande Alfaro eta Baiona,
Donibane-Lohizune eta
Hendaiaiko bertso eskoletako
haurrak arituko dira.
Taberna eta kaleetan barrena
18:30
Argazkia: Iazko Bertso
Udalekua)

AZPEITIA uztailak 24
Ska kontzertua
Skalariak taldeak "Klub ska" bere
azken lana taularatuko du.
Plaza

IRUÑEA uztailak 23
Hitzaldiak UEUn
Andoni Egana eta Arantza
Mariskal bertsolaritzaren
ikerkuntza bidean inguruan arituko dira.
Jexux Muruak bertsolaritzak
komunikabideetan duen tratamendua
aztertuko du.
Larraona
9:30 eta 11:30

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

Telesailen ondoren, orain badirudi telefilmen moda datorkigula. European ohartu dira bertako ekoizpenak estatubatuarrenak bezain lehiakorrak izan daitezkeela. Gurean ere, Pausoka ekoiztetxeak bi telefilm abiarazi ditu: «Pleno al 15» eta hemen filmatuko den «Clara» thrillerra.

KINIELAK, AMNESIA ETA MAFIA

■ Abuztuaren erdialdean hasiko dute «Clara»-ren filmaketa. Irudian bi protagonista: Aitor Mazo (Martin) eta Elsa Pataky (Barbara).

Zinemaman dagoela alienak, leherketak eta efektu bereziak ikusi nahi izaten ditu Europako jendeak. Pantaila txikia aldiz, pertsonalagoa da, istorio mamitsuei bide handiagoa ematen die. Horretaz oharturik, Europa osoko telebistak dantzan hasiak dira estatubatuarrei pastelaren zatia kendu nahian. Hain zuzen, bazen garai bat non ikusten genituen telefilm guztiak estatubatuarrak ziren. Bukatu zaie pagotxa baina. Halaxe, telesailen ondotik, orain telefilmen moda laster helduko zaigu. Nahiz eta «Ally McBeal» edo «Friends» bezalako telesailek tiradizoa handia izaten segituko duten, European berezko telesailen eskaera nabarmen igoko da 500 kateetako aro digitalean sartzen goazen neurrian. Telebista pribatuek ere horren aldeko apustua egin dute. Sortu zirenean, 1980. hamarkadaren hondarrean, telesail amerikarrak erosten zituzten katea publikoetatik ezberdintzearen. Berehala ikusi zuten ordea, telesail arrakastatsu bat erostez batera, trukean beste zenbait erdipurdiko erosi eta emititu behar

zituztela. Halaber, zenbait herrialdetan, babes legeek programazioaren % 60 bertako ekoizpena izan behar duela agintzen dute. Dena den, ez dirudi horrek audientzia eragin handirik duenik; Mediametrie ikerketaren arabera, Britainia Handia, Frantzia, Alemania edo Italian iazko 10 saio ikusien artean, zortzi Europako ekoizpenak baitziren eta bi film

■ “Telefilmen gaiak aukeratzeko mugarik ez badago ere, errealitatean oinarria duten istorioak hobesten dira”

baino ez Estatu Batuetakoak.

ERREALITATEA OINARRI. Gerard Depardieu eta Ornella Mutti antzeztu «Montekristoko kontea»k arrakasta itzela lortu du Europa osoan. Berriki, «Balzac» izeneko bigarren zatia amaitu dute, koprodukzioa bultzatuz gainera (Frantziako TF1, Alemaniako Kirch Group, eta Italiako Mediaset). «Kixote»-ren bertsio berria ere prestatzen dihardute.

Espainia mailan, Antena 3ekoak San-

tiagoko bidea ardatz duen telefilma (Anthony Quinn eta Gregory Peck-ekin) amaitzen ari dira. Nolanahi ere, FORTA (Irrati-telebista Erakunde Autonomikoen Federakuntza) izan da horren aitzindari eta bultzatzaile. Beraz, telefilmen gidoiak aurkezteko deialdia egin eta hirurehundik gora aurkeztu ziren, horietatik 6 hautatu dituztelarik, tartean Pausokak aurkeztu-

ko bi: «Pleno al 15» eta «Clara». «Telefilmetan, gai aldetik mugarik ez badago ere, errealitatean oinarria duten istorioak hobesten dira. Gertakarien orrietatik atera diren istorioak dramatizatu, edo-

ta bere gaurkotasunagatik, gure gizartearen sentsibilitatea inarrosiko duten gaiak; esaterako, Espainia aldean egingo den beste telefilm batek Ramon Sampedro te-traplejikoaren bizitza du kontagai» argitzen digu Xabi Puerta Pausoka ekoiztetxe-ko garapen eta proiektu zuzendariak.

Bere irudiko, gidoi bakoitza hiruzpalau gidoilarik egitearen arrazoiak ximplea da: «sinopsisa idatzi ondoren zenbait hilabete iragan daiteke tratamenduari ekin aurretik. Eta gidoiarekin, beste hainbeste. Gisa

horretan, hasieratik proiektuan zeuden gidoigileek beste eginkizunak edukitzean, beste batzuek hartu behar dute testuaren ardura». Bi telefilmek 75 milioiko aurrekontua izango dute. Zine euskarrian egingo badira ere, litekeena da hurrengo egitasmoak euskarri digitalean grabatzea, askoz merkeagoa baita.

KORAPILOAK ETA JAZARPENAK.

«Pleno al 15» abentura da eta «Clara» aldiz, thriller hutsa. Lehenaren filmaketa Sevillako sargori epelean hasi dute, Josetxo San Mateo zuzendari dutela. Honako hau da istorioaren hari nagusia: langabezia dauen lau lagun sevillarrek kiniela potolo bat asmatuko dute. Saria alaiki ospatzen ari direla, agiria gordetzen zuen laguna ez da inon agertzen. Betis zale amorratuak izaki, hiru lagunek okerreza pentsatzen dute: falta denak alde egin duela, Sevillazalea baita. Baina berehala jakingo dute bere laguna hil egin dela eta familia bazuela, gainera. Orduan, agiriaren bila hasiko dira, alferrik baina. Azkenean, zerraldoa hilobitik ateratzea bururatuko zaie, agiria jakako patrikan gorderik duelakoan. Orduan ere komeriak egongo dira. Aktore nagusiak Jesus Bonilla, Antonio Dechent eta Juan Motilla dira. Santiago Segurak ere agerraldi berezia egingo du.

Bestalde, abuztuaren erdialdean hasita, Bizkaiko txoko ikusgarrietan filmatuko da «Clara», non jenero beltza, suspentsea eta akzioa egokiro nahasten diren, thriller arranditsu bati bide emanez. Clarak istripu baten ondorioz duen amnesia iragan ilun eta arbuigarria ezkutatzeko du, Omar Bogossian iraniar mafia gizonaren aginduetara zegoeneko. Omarrek krimena du ogibide, eta negozio berriz, droga

■ Candido Uranga (Bernardo) eta Andoni Erburu (Ibai) Mikelen lagunak izango dira.

trafikoa, armak eta emagalduek. Clara ez da oroitzen bere nagusia agur esan gabe utzi duela; eta larriena, informazio errebelatzailea duen CD-ROM bat aldean duela. Omar muga ondoan dagoen Nua herrira iritsiko da Clara hil eta bera errudun egiten

berma gisa. Orduan, Omarrek bere ahalegin guztiak egingen ditu biak akabatzearen.

«Lo + plus»eko arduradun den Antonio Cuadri izango da zuzendaria. Gidoilariak aldiz, Xabi Puerta, Manu Gil, Antonio Moreno eta Santiago Lopez izan dira. Antzezpenari gagozkiola, aipa dezagun Paulina Galvezek Clararena egin behar zuen arren, azken orduan bere ajenteak diru gehiegi eskatu eta parte hartzeari uko egin diola. Hortaz, erlojuaren kontra ari

dira Pausokakoak ordezko baten peskizan. Aitor Mazo, Arthur Rowshan, Andoni Erburu, Pilar Barrera, Elsa Pataky, Candido Uranga, Jokin Oregi eta Txema Blascok osatuko dute banaketa. Telefilm biak noiz izango ditugun ikusgai zehazteke badago ere, oso litekeena da Gabonetan edo urte hasieran izatea ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

■ Bizkaiko txoko ikusgarrietan filmatuko da «Clara», jenero beltza, suspentsea eta akzioa egokiro nahastuz

duten frogak ezabatzeko asmoz. Bertan, Clararen lagunak bizi dira, Mikel, Martin, Ainhoa, Tomas eta Ibai txikia. Artola Hotela da haien bilgunea. ETako kide ohia den Mikelek bizitza lasaia darama, aktibismotik urrun. Clara neskalagun ohia defenditzeak oster, Mikel auzian parte hartzera behartuko du. CDa bereganatu eta ezkutatu egingo du Clararen bizitzaren

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ EITBKO PLAN OROKORRA IRAILERAKO PREST

Andoni Ortuzarren arabera, EITBko plan orokorraren zirriborroa irailerako egongo da prest, urtarilaren lehen martxan jarri eta 2006. urtera arte. Aldaketen artean, berezko ekoizpenaren indartzea sartzen da. Nolanahi ere, Administrazio Batzordean ezinegon dago kargu berrien izendapenak beraiei jakinarazi baino lehen zabaldu direlako ●

■ JAIME OTAMENDIREN ASMOAK IKUSKIZUN

Ikusmina sortu du Jaime Otamendiren izendapenak telebistako informatiboetako buru gisa. Orain arte euskarazko katea anaia txikia izan baita informatiboetako dagokienez. Otamendiren etorrerak balantza orekatu lezake, euskarazko albistegiei behar adina garrantzia eman diezaien eta ETB-2koen atarikoak izan ez daitezten ●

■ HERIOTZAREN MUGA «ZINE ORO»N

Tiradizoa duten film euskaratuekin jarraiki, abuztuaren 1erako, arrakasta lortu zuen Joel Schmacherrren film hau izango dugu ikusgai. Gai orijinala du: medikuntza ikasten ari den gazte talde batek (Julia Roberts, Kiefer Sutherland eta Kevin Bacon) esperimentu arriskuatsu bat egingo du, heriotza klinikoa, lipar batez bederen, zer den jakiteko asmoz ●

Zinema zaleen hitzordu musikala dugu Joseba Agirretxearen «Irudien doinuak» emankizuna. Soinu banden xarma gehi gonbidatuen film kuttunak uztailan astean hirutan ditugu entzungai.

SOINU BANDEN ERRESUMAN

Zinema musika jendearengana hurbiltzea lortu du saioak; ikuspegi anitza emanez, gainera. Alde batetik, soinu bandek musikaren kulturarekin duten harremana jorratzeko, baina ez orain modan jarri diren talde ezagunen kanteekin osatuak, musikariek espreski egindako konposaketekin baizik. Bestetik, soinu banden beharra eta eragina filmaren baitan goraiatzeko da. Azken bi urtetan astero hainbeste soinu banda paratzeko, hiru iturri dituzte: irratiko fonoteka zabala, saioa egiteko berriaz erosi diren CDak eta gainontzeko materiala Josebarena berarena da. Orain, ostiraleko saioan gonbidatu batekin zinemasolastatzen dira. Larunbat eta igandetan berriz, soinu banden monografikoa egiten dute. «Gonbidatuen % 90 zinemarekin harreman profesionalik ez duen jendea da» azaltzen digu Agirretxeak. «Pentsatzen ez nituen zine

■ Nahiz zinemako profesionalak ez izan, zinemaren jantziak dauken gonbidatuak ekartzen ditu saiora Agirretxeak.

zale amorratuak etorri dira, esaterako, Donostiako fiskal bat zine kontuetan izugarri jantzia zegoena. Beste solasaldi atseginak ere badituzte gogoan: besteak beste, Santiago Aizarnarekin, zekizkien datu guztiengatik, baita Martin Ibarbia

ekoizlea eta Xabier Aierdi soziologoarekin izandakoak ere.

Bestalde, saioak ere badu bere txoko pipermina, Nekane Desmondoren kronika ospetsuei esker Hollywoodetik. Euskaldunen alaba, erabat Hollywood-izaturia dago, friboloa eta glamour zalea, Woody Allen eta Meryl Streep-i narda bizia diena, ezin du «autore zinema» izeneko hori jasan. «Bere ahotan beste asko esatera ausartzen ez diren kontuak jartzeko dira, ironia handiz eta irain ukitu batez. Era berean, zine zale porrokatua izanik, txutxumutxuez aparte, artistikoki

puri-purian zer dagoen ere kontatzen digu». Nekaneraren kontralari litzatekeen beste pertsonaia bat ere pentsatua dute, «Woody Allen zapuztu bat, jarraitzen badugu bisitatuko gaituena» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

A u r p e g i a

■ Koldo Isusi

«Entzuleegaz dugun tratua aparta da»

«Aupa Bizkaia» saio goiztiarra egiten du Bizkaia Irratian.

Bizkaitarren iratzargailua dugu bere saioa. Duela bederatzita hasi zen emisoran eta geroztik mota guztietako saioetan aritu da. Egun, goizeko zazpiak laurden gutxietatik bederatzia arte, albisteak, kirolak eta prentsaurrekoen berri ematen du 33 urteko bilbotar petoak, ama gernikarra badu ere. Ondoren, «Jirabiran» magazineko lehen ordua egiten du, kultur arloko gaiak, elkarrizketak eta hondartzen

egoera jorratuz. Koldoren ustez «politena herriz herri sortzen diren harremanak dira, entzuleegaz daukazun hurbiltasun hori. Zailena berriz, askotan komeriak izaten ditugula norbait euskalduna aurkitzea gai zehatz bati heldu diezaion, baina tira zelan edo halan konpontzen gara». Mikro aurrean ez da imintzioka hasten, «Ez dut keinu larre-girik egiten, kanpoan ere ez» ●

B a g a k

■ GURE IRRATIAREN KANPAINA AMAITZEN

Azken txanpan sartua da Gure Irratiaren kanpaina Baionako egoitzaren jabe bilakatzeko. Uztailan gaindi zenbait jardura antolatuko dituzte, hala nola: bazkari herrikoia Zuraideko trinketeen; Musika emanaldi bat Angeluko elizan Maite Idirin, Otsailak emazte taldea eta Argentinako Panpatik heldu den Santa Rosako taldearekin (Bilbon eta Parisen ere aritu dira Gure Irratiaren alde). Halaxe, kanpaina agorritaren 4ean amaituko da Baionako besten lehen egunean. Egun hortan zozketa bat egingen da diru emaila guztien artean eta, irabazleak bidaia bat bi pertsonentzat Mallorcarat bereganatuko du ●

L A N D A R E A K

Uda, ospakizunetan murgiltzeko urte sasoirik onena da. Baina nekazariak badute makina bat lan, gero urte osoko hotz eta goseak asetu nahi badituzte.

BABARRUN MOTZA

Han eta hemen, urte-garairik onenean, naturaren eskuzabal-tasuna nabarmenena den honetan, ospakizunetan blai izaten gara. Egin eta gero jai, noski. Egin beharrekoak ere ez dira txantxetakoak izaten. Ikuluetako apopiloen neguko amaigabeko gosea asetzeko belarzulo, plastiko potroilo, mandio, ganbara eta metetara bibelarrak biltzea; urte guztiko frijitu-antsia baretzeko patatak ebaki gabe atera, eguzkitan azala lastuz lehortu eta txukun-txukun etxe-koandreak agindu bezala xabal-xabal jasotzea; erruz zimaurtutako sailean porru-saila landatu eta erreka-harea edo erriohondarra arin dantzatutako baratza-kantoi batean azenarioa erein, inoiz nahikoa lau-

datuko ez ditugun porru-patatakin neguko hezurretako hotza kentzeko; oilategia gobernatzeko urrezko artoari hankapean izanagatik behar baino ur eta elikagai gehiago lapurtzen dizkieten txomin-belar edo ba-

rrabas, piper-belar, praile-belar eta berez txarrak izan baino gaizki begiratzen diegun belarrak jorratzea; etxeko ttikienak bailira, gaitz pattalenen beldur, busti ordurako mahatsondo zaharrak botikaz ondo igurzte, mahastizainak botika-pozoia irentsiz ezin baitio irribarreari eutsi, ardoa edan baino jan egiten dugunok, eguraldia aitzaki, hurrengo uza ere bi aldiz gehiago ordaintzeko prest izango garela baitaki. Bada jaiaren aurreko zeregin pranko. Zelebrea bada ere, ezagutua dut herriko jaiak behar bezela ospatzeko babarrun motza Santio egunean bi hostotan ikusi behar izaten zuela. Gero festa eta zalaparta ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

21 hilabeteko haurrak bera baino hiru aldiz handiagoak ziren emaileen organoak jaso ditu Erresuma Batuan. Lehen aldia da honelako hebakuntza ume txikiei egiten zaiela.

BEREA BAINO GIBEL HANDIAGO

Erresuma Batuan, 21 hilabeteko haurtxo bati egindako transplantearen ondorioz, bera baino hiru aldiz handiagoak ziren emaileen organoak jaso ahal izan ditu. Operazio-mota hori aurrenekoz egin da hain ume txikietan, eta horrela Jack Glass izeneko haurtxoak 10 urteko haur baten gibela hartu zuen, plastikozko globo baten bidez abdomena puzten zioten bitartean.

Umea bere etxean aurkitzen da berriro, erabat osaturik, Birmingham hiriko Galesko Printzesaren Haur Ospitalean arrakasta osoz egin zioten operazioaren ondotik. Umeak gaixotasun arraro samar bat jasaten zuen bere jaiotzetik beretik, bizimodu nor-

mala egiteko ezintasunarekin, eta hori konpontzeko irtenbide bakarra gibeiko transplantea zen. Bere amak —argazkian

umearekin agertzen den 36 urteko Carriek— dioten bezala, «iazko Gabonetan oso gaixorik jarri zen, eta ez genuen uste aurrera irtengo zenik. Zorionez, transplanteak bizitza itzuli dio eta horregatik publikoki eskertu nahi diogu emailearen familiari bere erabakia».

Jack-ek bizimodu erabat normala eraman ahal izango du aurrerantzean, eta hemendik hilabete batzuetara haurtzaindegira joango da. Hebakuntza egin ziotenetik haurra guztiz aldatu da. Aurreneko aldiz gai da beste haurrekin ibiltzeko, jolasteko, bideoak ikusteko eta janariarekin disfrutatzeko ●

◆ JABIER AGIRRE

Gesaltza-Arrikruz sistema

Euskal Herriko hainbat mendikate karstikotan gertatu modura, Aizkorri mendikatearen barruak ere, leizezulo, galeria eta lur azpiko ibaiez josiak daude. Horrela, Oñatiko Araotz eta Arantzazu auzuneen artean, Gipuzkoako lur azpiko sare handiena hedatzen da; bertako galeria ezberdinak elkarrekin lotuz gero, 15 kilometro luze izanik. Bada, gaurkoan, «Haitzuloaren bila» atalean, mundu ezezagun eta misteriotsu hori arakatzera abiatuko gara, sistema itzel honen galerietan barrena murgilduz. Jaturabeko urtegi goialdean dagoen sarbide meharretik barrena, Madina Mendiren erraiak zeharkatu eta Aldaola erreka lur azpiratzen den hustubidean ikusiko dugu egun argia atzera. Aitzitik, lur azpiko zeharkaldi hau, aurkako norantzan ere burutu daiteke.

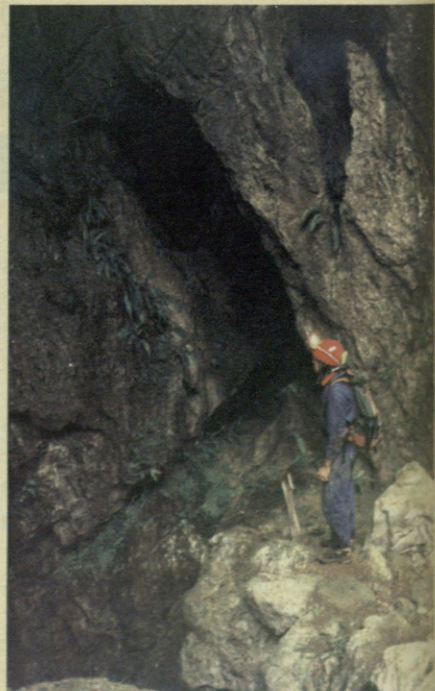
■ Sarrera txiki eta mehar batetik barneratu ginen.

Konplexu karstiko izugarri hau bi hustubide aktibok eta bi iturburuk, fosila bata eta aktiboa bestea, osatzen dute. Arantzazu erreka barneratzen den Gesaltzako hustubidea —Gesaltzako lizuna bezala ezaguna da. Kandido Izaguirreren «El vocabulario vasco de Arantzazu-Oñate» hiztegian (1969) Gesaltzako lizuna terminoa agertzen da; zona horretan horrela deitzen baitzaio hustubideari—, da zalantzarik gabe, ikusgarriena. Gesaltza baserriaren inguruan lekutua, Arantzazu erreka ibilgua eteten du, harana ixten duen hormatzarraren beheko aho beltz itzeletik urak irentsiz. Hain ikusgarria ez bada ere, Aldaolako hustubideak —Aldao-

lako lizuna—, Aldaola edo Aitzkorbe erre-kastoaren urak antzera jasotzen ditu.

Bi erreka hauek sortzen dute kobazuloaren alde aktiboa. Zati honetan ura egoten da ia beti eta uraren dinamikak ez du uzten estalaktitak eta antzekoak eratzen, aurrean duen guztia eraman egiten baitu. Aitzitik, bat-batean kobazuloaren zoruan barrena galdu egiten da bi errekotako ura, Jaturabeko iturburu aktiboan metro batzuk aurrerago irteteko. Neurri handiko urbegi hau, ordea, eskuarki kobazuloaren barneko ur-maila ezartzen duen urtegiaren urak estaltzen du. Beraz, urtegiaren ur-maila altua denean, lur azpiko erreka urak ez du kanpora irteterik, sifoi a eginez. Zorionez,

ur-maila baxua topatu genuen Jaturaben, eta zeharkaldia eragozpenik gabe burutu ahal izan genuen. Egungo baldintzetan, urbegiaren batez besteko ur-emia 550 litro segunduko dela uste da. Berezko egoeran, berriz, Iritegiko ur-eroapenera bideratuak diren segunduko 400 litroak gehitu behar-ko zitzaizkiekeen. Jaturabeko iturburu baido gorago, Araotz eskalada eskolako hormatzarretara bidean, zulo txiki eta estu batek metro gutxi batzuk arrastaka ibiltze- ra behartzen zaitu. Berehala, pasabide me- harra zabaltzen doa eta behearantzko malda labankor batek lur azpiko galeria sarera jaitsiaraziko zaitu, alde fosilera honakoan,

■ Gesaltzako lizunak Arantzazu erreka ibilgua eteten du.

■ Aldaolako hustubidetik irten ginen kanpora.

non estalaktitak, estalagmitak eta antzekoak ugariak diren. Dena den, Arrikrutzekoa ez da konkrezioengatik nabarmentzen den horietakoa. =

Zeharkaldiak zailtasun teknikorik ez du, hau da, sokak eta beraietan gora eta behera ibiltzeko jumar, croll eta jaitsigailuak ez dira behar. Alabaina, batez ere alde fosilean dauden galeria eta areto itzelak hain dira antzekoak, ezen ez baita zaila nahastea eta zure burua galduta ikustea. Aldaola erreken alde aktiboan, berriz, hankak bustitzea izan ezean, ez dago bestelako arazorik. Hori bai, adi egon behar gara uraren mailarekin, oso denbora gutxian ur gorabehera handiak gerta baitaitezke leizezuloetan. Gesaltzako erreken alde aktiboa, berriz, erabat da nahasi eta arriskutsua, eta espeleologo zaildua izan ezean bertara ez sartzea izango dugu zentzuzkoena.

PROIEKTU TURISTIKO BERRIA.

Arrikruz leizezuloa bisita turistikoetarako zabaldu asmo du Oñatiko Udalak. Beste zenbait kobazuloren artean, azkenean, Arrikruz izan bide da hautatua eta berau egokitzeko asmotan dabilta. Oraindik proiektua definitzeke badago ere, Aloña Mendi Espeleologi Taldeak eta Aranzadi-ko Karstologia sailak aipatu bisita turistikoari buruzko aurreproiektua egin dute. Proposamenaren arabera, 53. galeria ego-
kituko lukete lehenik. Galeria Handira igaro-
roko ziren ondoren, Korskotegi aretoa de-
ritzon gunean. Inguru hau kobazuloaren
alde aktiboan egonik, pasabide baten bidez
erreka zeharkatu beharko lukete bisitariek.
Marcel Loubans galeri ederraren espeken
—koral itxurako estalaktita bitxiak— au-

■ Arantzadi aretoa. Arrikruzeko handiena (100m luze, 50m zabal eta 20m altueran).

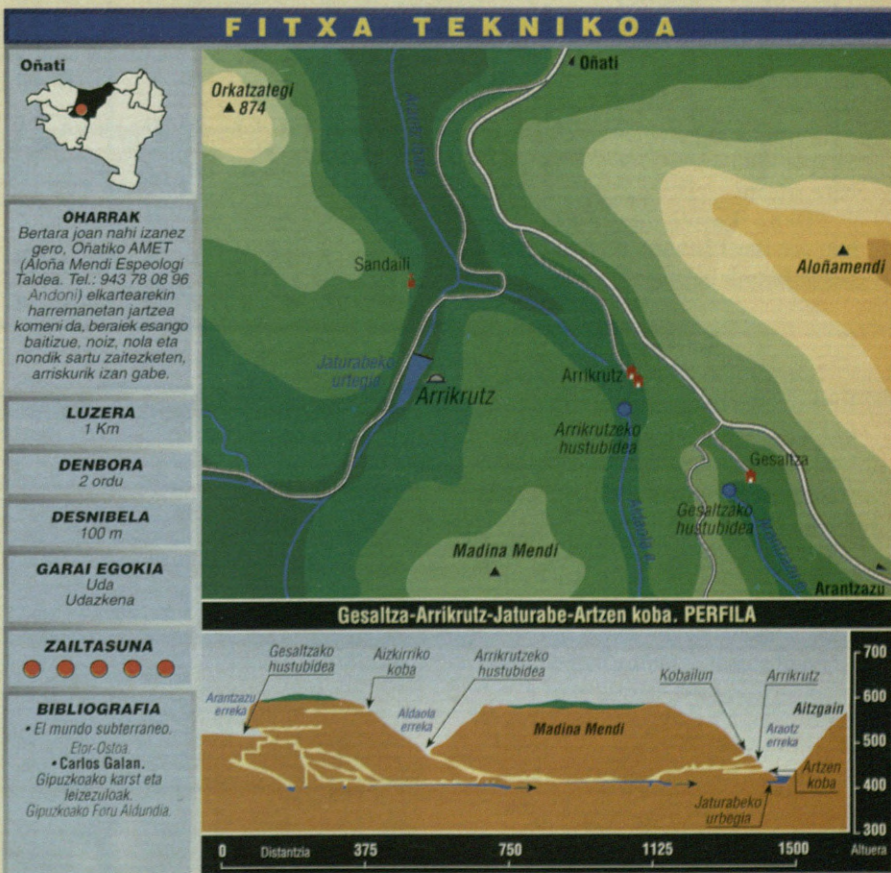
rean amaituko lukete, azkenik, lur azpiko bidaia berezi hau.

Bisitarientzako atundu asmo dituzten bi areto hauek, Aranzadi galeria itzela bezala, guk burutu genuen zeharkalditik at geratzen dira. Izan ere, bide zuzenak, inoiz ez bada zuzena ere, Lehoiaren gela eta Maravillas gelak zeharkatu ostean, Galería Handian barrena Aldaolako sarrerara garamatza zuzenean. Bide egokiarekin lehenengoan joz gero, beraz, areto hauek ezagutu gabe amaituko genukeen. Halabeharrez, baina, ez zitzaigun hori gertatu. Izan genituen zenbait hutsegiteei esker, okerre-

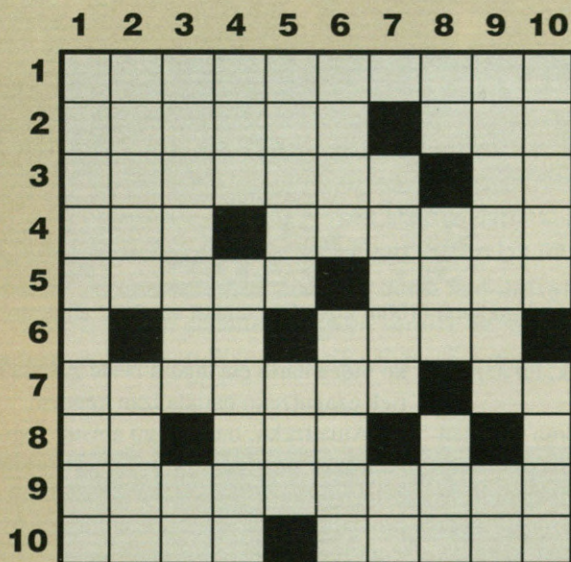
ko bidea hartu eta aipatu beste galeria horiek ezagutzeko parada izan genuen.

Amaitzeko, ondorengo abisua gogorazi gabe ezin gera ninteke: haitzuloaren bila irtetea erabakitzen duzuenoi, eta proiektu turistikoa aurrera ateratzen ari direnei berdin, ahalik eta kalte gutxien eragin dezazuela guztiok baitakigu, lur azpiko mundua ahula eta hauskorra dela, eta hemen ere bandalismo asko dagoenez, mineral munduarekiko —estalaktitak, kobak— eta flora eta faunarekiko ere, erabateko begirunea eskatu beharra daukagu ●

♦ ASIER AGIRRESAROBÉ

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Gozokiak egiteko lanbidea. 2.- Zuhai-xka-mota. Zango-atal. 3.- Astoa, esaterako. Jainko egiptoarra. 4.- Jardun. Trebeki. 5.- Ongarria. Aldia. 6.- Bokala. Zamorako ibilgailuetan. 100 m². 7.- Miatzearen ondorioa. Modu atzizkia. 8.- Erbioa. Nahastura trinko. Kontsonantea. Berrogeita hamar. 9.- Lastertasuna. 10.- Zori-jokoa. Arabiako estatua.

GOITIK BEHERA

- 1.- Gizonezkoa. 2.- Erregalia. Barre xume. 3.- Gaztari forma emateko moldea. India. 4.- Infin., oratu. Sakonera handikoa. 5.- Biguna. Erdi, hitz elkarketan. 6.- Kasik (bi hitz). Sarrerak. 7.- Nitrogenoa. Arabako herria. Atzizkia. 8.- Har ezak! Alderantziz, zoro. Tente. 9.- Pl., ikuskizunak emateko areto-antzeko egitura. Sodioa. 10.- Neba. Barazki-mota.

Kikeren Umorea

TELEBISTA AURREAN

Haurrak "Dragoi Bola" ari dira ikusten besaulkian eserita. Amaitu dira zaratak eta azantzak. Harritzko estatuak bailiran, betazalak mugitu ere egin gabe daude telebistari begira.

Amonak zer ari diren ikusten erreparatuta gero, zera pentsatu du bere artean:

"Dena ikusten duen Jainkoak, hau ere ikusi beharra daukala pentsatze hutsak bakarrik!"

LANA

Igande gaueko ordu txikiak. Erretiratzeko garaia izan arren, ezin etxerako bidea hartu. Gaugiroaren epelak, eginbeharren astunak baino indar handiagoa du oraindik gazteen bihotzean:

Hau ere bada ba! Bihar lanera joan behar eta gainera, egoera dagoen bezala egonik, ezin kexatu.

Lana dela eta, kexu? Motel, motel...

Lana gustoko duala esango didak orain, zozomikote horrek!

Ez diat ba gustoko izango? Nire denboran ez dut ezagutu, lanak baino gehiago liluratuko nauen ezer... Orduak eta orduak eman ditzaket eserita lanean ari den jende-ari begira!

Letra Zopa

I	A	Z	A	R	O	A	T	A	I	U	G	A	E	N	A
E	D	I	Z	L	X	T	L	R	H	Z	O	U	T	I	B
K	N	A	Z	L	U	I	S	O	B	X	G	T	U	Z	U
A	A	M	A	I	A	Z	A	A	T	A	N	R	A	A	Z
R	L	S	U	R	T	A	R	R	I	L	A	A	N	E	T
A	I	I	I	A	D	A	A	T	U	L	X	I	A	R	U
R	A	E	R	R	T	M	E	H	P	O	A	R	E	H	A
O	T	K	O	I	R	A	U	B	R	K	I	R	Z	T	B
T	Z	P	E	I	P	N	A	B	E	N	D	U	A	Z	I
X	U	E	L	Z	M	A	I	A	T	Z	A	K	N	E	B

Aurki itzazu letra zopa honetan 12 hilabeteen izenak. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Mendizalea. 2. Alaitasuna. 3. Hartu. EKA. 4. AIR. Natura. 5. Talla. Urak. 6. S. AE. A. U. A. 7. Oldarra. BI. 8. Nau. Adimen. 9. Dirudi. Ira. 10. Ona. Atunak.

Goitik-behera: 1. Mahatsondo. 2. Elaiia. Lain. 3. Narriadura. 4. Dit. Lea. U. 5. Ituna. Rada. 6. Za. A. Ardit. 7. Asetu. Ai! U. 8. Lukuru. Min. 9. Enara. Bera. 10. Aa. Akainak.

				★	M	★	B	★	I	★	A	★	B	★	E
				Z	A	B	A	L	K	U	N	D	E	A	K
				★	Z	E	L	A	★	Z	A	U	R	I	A
				H	E	R	E	N	A	★	I	N	O	R	I
				★	L	A	K	A	R	R	A	★	K	E	A
★	B	★	B	★	L	A	Z	★	R	O	★	A	I	A	★
K	I	L	I	M	A	K	★	A	R	A	B	E	R	A	★
★	Z	E	R	E	N	★	B	★	I	K	O	N	O	★	O
B	I	H	I	A	★	D	A	U	K	A	T	E	★	A	L
★	G	U	K	★	Z	A	R	T	★	S	A	K	E	L	A
B	A	N	A	K	A	★	D	I	E	T	★	O	T	A	N
★	I	T	★	O	R	D	O	K	I	A	K	★	I	B	A
H	A	Z	I	★	A	U	Z	A	★	K	E	Z	K	A	★
★	K	E	N	A	★	T	E	N	E	★	N	O	A	★	S

A	K	A	R	R	O	L	I	O	B	T	Z	A	N	L
Z	M	T	I	O	B	O	G	E	N	I	D	E	O	E
T	I	S	I	N	G	I	R	Z	A	K	I	U	T	A
U	R	E	Z	E	Z	A	H	O	R	R	A	S	Z	H
P	A	G	M	A	L	T	Z	U	R	R	A	O	I	U
O	E	I	T	O	K	T	R	O	R	G	I	R	A	B
R	O	N	S	K	N	I	T	R	A	L	G	A	N	
R	D	A	E	I	R	A	E	B	E	T	I	R	E	M
A	B	A	Z	L	A	S	E	T	B	A	R	A	R	E
H	E	N	A	U	T	A	R	D	N	O	Z	U	T	A

Hitz Gezidunak

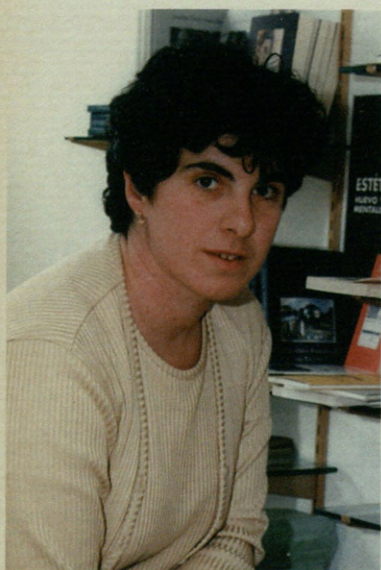
Argazkia: Nafarroako herria

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

TERE IRASTORTZA

SORBIDEAK ETA SARBIDEAK

Bernardo Atxagak azken aldian esandakoak ematen dit hizpide. Izan ere, ez da hain arraroa euskal literaturan inor isiltzea. Liburu bakarra idatzi duen jende asko dago idazleen zerrendatan, eta liburu batzuk idatzi ostean isildu denik ere bai. Hala ere, horren alde aurreko aldarrikapena egiteak eta aldarrikatzailea Bernardo Atxaga (zena) suertatzeak harritzen gaitu. Alegia, behin lortuko arrakasta euskal artista batek eta hori isiltzea!

Bernardo Atxagak urratu ditu hainbat bide euskal irakurle eta idazleentzat, horretarako oraingo Euskal Herriaren irudia sortzeko espazioan ez bada denboran hemen-dik urrutiratu behar izan badu ere. Bernardo Atxagak betea izan dezake bere funtzioa, arean, isilduak barik garbi adierazi gabe zeuden sentimentu batzuen iruditeriaren sortzailea izanarena, konparazio batera edo, bakean bizitze alde, oreka bila zebilen hazaldi baten mundualdirako bide-urratzailearena. Esan gabe doa, artistaren eginkizuna sortzea dela, mundualdi bat adieraziz uztea, gero beste batzuk bertara sar daitezzen. Baina, ziurren, oraindik zapaldugegi ez den bide hori, jendearen emanez zabal-tzen eta zabaltzen den eran noragabe bihurtzen denean, beste norabideren batean abiatu beharrean garenerako hartu du Bernardo Atxagak biletea. Izen-abizen euskaldunen harrotasun garaian, bere burua Bernardo Atxaga bezala bataiatu zuenak, orain Beñat Pedrosa izenekoren bat izan dezake hurrengo geltoki batean zain.

AGIAN Beñat Pedrosa hori ibiltari nekaezin horietako bat izango dugu, bere arrakasta medio, Finlandia, Grezia, Akitania, Singapur eta Kiev ezagutu ondoren, iada bere herritarrek bere garaian nor izan zen ahaztu dutelako, Euskal Herriko txoko erdaldunen batean, atsedendian, euskal sena bilatzen saiatuko dena. Agian, Iparra-

girre berriak seme-alabak lotarazteko mundu guztiko kantuak nahastu ondoren, asko ibili eta asko ikasitako aiton baten pasadizoak asmatuko ditu eta esango die nola orduan eta gehiago ikusi eta ikasi eta orduan eta egin zen sinesgaiztoago.

GOGOAN izango du, gainera, nola, garai batean, izan zen euskaldunen espia OTANen, Javier Solana bera engainaturik eta, nola, horregatik, Bernard Roca hark ikasi zuen zeruari itxaropenez begiratzen, bere sabotai elektronikoek lortuko al zuela eta albaniarrei botatzeko lehergailuek ez funtzionatzea.

Inor gutxi da bere bizitza osoan bat bera eta nola eskatu idazleari behin-betiko nor-tasunik asma dezan. Bernardo Atxagaren azken lanen bat zain garenak ez dugu inolaz ere esperantzarik galtzen. Uste dugu eta sinistu nahi dugu, Atxaga zenak bezala (?), egonezin egoeretan sortutako irtenbideak, asmatutako soluzioak dotrina, metodologia, ariketa eta prozedura bilakatu ondoren kiastu egiten direla eta idazleak beti esan-nahi batekin aritu behar duela teman, konformidadearekin demandan ●

“Liburu bakarra idatzi duen jende asko dago idazleen zerrendatan, eta liburu batzuk idatzi ostean isildu denik ere bai. Hala ere, horren alde aurreko aldarrikapena egiteak eta aldarrikatzailea Bernardo Atxaga (zena) suertatzeak harritzen gaitu. Alegia, behin lortuko arrakasta euskal artista batek eta hura isiltzea!”

ARGIAren Eskaintzak

Kultura merkeago erosiz, Euskal Herriko Astekaria sendotu

Aukera Berezia Zuretzat

**Bidalketa gasturik gabe
etxean jasoko duzu**

**ARGIAko Prezioa
4.000 pta.**

**Kaleko Prezioa
5.000 pta**

**TITULUA: BIZKAIKO
BERTSOGINTZA**

*Izengabeak I
Izendunak II*

EGILEA: Xabier Amuriza

GAIA: "Bizkaiko txerriarenak" kantari bukatzen ditugu parranda batzuk. Baina hortik aurrera oso bertso gutxi ezagutzen dugu. Xabier Amurizak Bizkaiko bertsogintzaren historia bildu du bi liburuetan. Lehen liburuak kopla eta bertso izengabeak papereratzten ditu, askok jendearen oroimenean fosildurik iraun duten arren. Eta bigarrenak 1936ko gerratera arte egon diren bertsolari bizkaitarrak biziberritzen dizkigu. Bertsolaritzaren uztako ale bitxiak dira. Pagotxa ederra, gai guztietako kopla eta bertsoak ikasi eta lagunarteko kantu-saioetan estribiloaren ondoren hitzik gabe gehiago ez geratzeko.

BIZKAIKO BERTSOGINTZA

ETA EZ AHAZTU

~~1.800 pta~~

1.500 Pta

**SU TA GAR
1987-89**

~~2.500 pta.~~

2.000 Pta

**KONTRAIRO
BAZEN GARAIA**

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15, 20160 LASARTE-ORIA Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 / 37 34 03
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

ESKAERA: IZEN-DEITURAK

KALEA _____ ZBKIA _____ SOLAIRUA _____

HERRIA _____ TFNOA _____ POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____ HARPIDETZA ZENBAKIA _____

IZENBURUA _____ PREZIOA _____ ALEAK _____ GUZTIRA _____

☐ VISA: Epea:

☐ TRANSFERENTZIA: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren kopia bidali behar da

☐ KONTUA: TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____

N.A.F. / N.I.F. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitateak

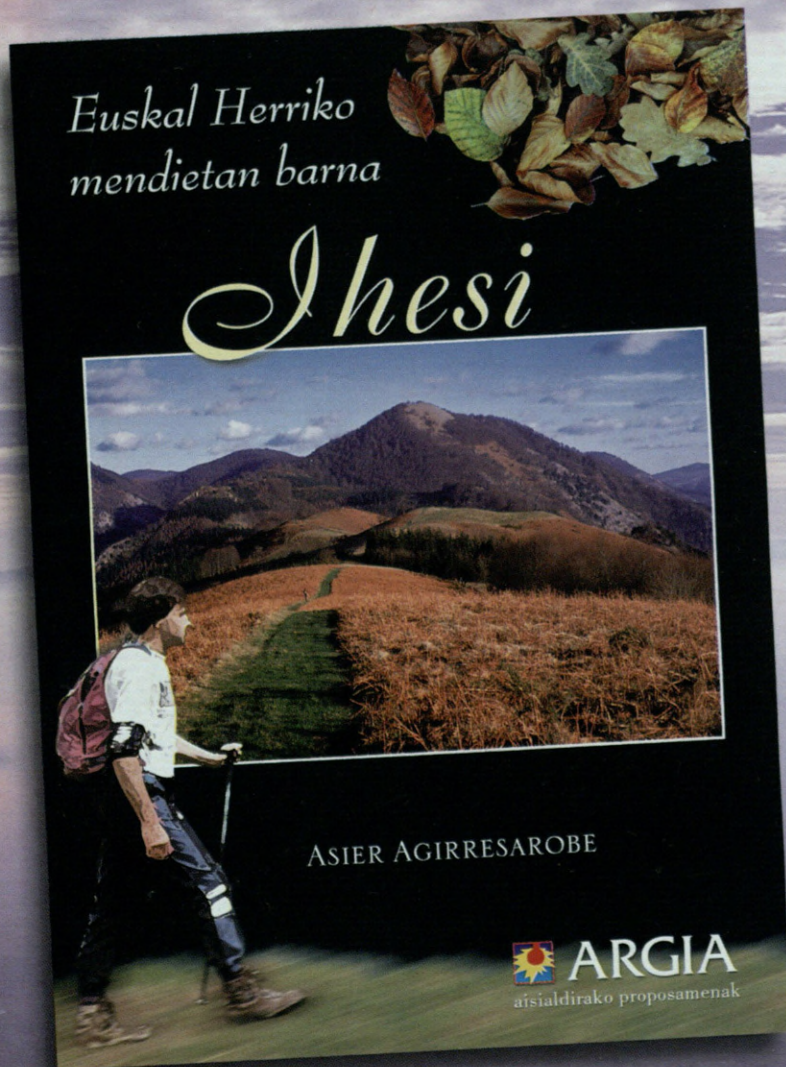
Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

Haranetako zurrumbiloa atzean utzita

Euskal Herriko mendietan barna ihesi joateko aukera emango dizun liburua

- 300 orrialde eta 50 ibilbide Euskal Herriko zazpi probintzietan.
- Paraje ezberdinak, ohiko ibilbide eta zidorretatik at.
- 400dik gora argazki eder.
- Argibide ugariz hornitutako mapa topografikoak.
- Ibilbide bakoitzaren kokapena, zailtasuna, denbora, luzera...
- Orokorrean ibilbideek abiapuntu eta amaiera bera dute, igoerako eta jaitsierako bide ezberdinekin.
- Testu guztiak banan-banan eguneratuak eta berraztertutak.

*Liburudendetan salgai
edo ARGIAra deituz*

ARGIA